

Møte onsdag den 9. februar kl. 10

President: K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l

D a g s o r d e n (nr. 46):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 11)
2. Referat

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresidenter.

Tom Thoresen (A): Jeg foreslår Oddbjørg Ausdal Starrfelt og Asmund Kristoffersen.

Presidenten: Oddbjørg Ausdal Starrfelt og Asmund Kristoffersen er foreslått som settepresidenter. – Andre forslag foreligger ikke, og Oddbjørg Ausdal Starrfelt og Asmund Kristoffersen anses enstemmig valgt som settepresidenter for dagens møte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Odd Roger Enoksen
- statsråd Eldbjørg Løwer
- statsråd Dag Jostein Fjærvoll

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Erna Solberg.

Erna Solberg (H): Jeg vil få lov til å stille kommunal- og regionalministeren som distriktpolitisk ansvarlig et spørsmål. Spørsmålet dreier seg om en vurdering av helheten i den distriktpolitikken som Regjeringen nå fører.

Da denne regjeringen ble etablert, ble det lagt opp til en sterk satsing, som bl.a. gikk på å etablere nye arbeidsplasser i Distrikts-Norge. Det vi nå ser, er et økende distriktsopprør knyttet til at man truer de allerede eksisterende arbeidsplassene i privat sektor i Distrikts-Norge gjennom den politikken som føres. Det ser ut som om Regjeringen har som slagord at «vi skal gjøre Norge dy-

rere», og det betyr i praksis at Distrikts-Norge blir fattigere. Det vi nå ser, er permitteringer i transportnæringen der hvor det er muligheter for konkurranse fra andre utenfor Norge. Andre steder ser vi at økningen i drivstoffavgiftene lempes over på eksportprodusenter, noe som øker kostnadene.

Ser statsråden at den generelle rammen først og fremst rammer Distrikts-Norge?

Statsråd Odd Roger Enoksen: Det er riktig at det for denne regjeringen har vært viktig å føre en aktiv distriktpolitikk som skal sikre bosetting og sysselsetting i distriktene. Derfor har det også på en rekke områder vært iverksatt nyskaping. Det har vært gjennomført og vil fortsatt bli gjennomført tiltak som skal styrke den distriktpolitiske satsingen, og styrke mulighetene for å etablere arbeidsplasser i Distrikts-Norge.

Det er selvsagt slik at avgiftsnivået har betydning også for konkurranseevnen til næringslivet og for mulighetene for å opprettholde de arbeidsplassene vi har etablert. De skal også tas vare på. Det ligger også inne i Regjeringens vurdering av den helhetlige økonomiske politikken.

Den avgiften som er innført – jeg regner med at representanten først og fremst tenker på de 25 ørene som er lagt på dieselavgiften som en miljøavgift på toppen av de øvrige avgiftene – fører til at miljødieselen faktisk kommer på markedet raskere enn det Regjeringen forutsatte, for den har virket som et incentiv til å få miljødieselen på plass og sørge for at den blir tilgjengelig i hele landet raskere enn det man faktisk i utgangspunktet hadde forutsatt.

Finansministeren har hatt møter med lastebilnæringen for å drøfte konkurranseforholdene for næringen og for å se på virkningene både i forhold til land rundt oss og i forhold til de distriktpolitiske virkningene. Det er ikke skissert noen tiltak. Miljøavgiften virker slik som forutsatt. Miljødieselen kommer på plass. Det er en fordel når det gjelder den totale forurensningen, og det er en fordel for landet at vi får den typen diesel på plass, som allerede fins i stort monn i våre naboland.

For at det ikke skal bli importert store mengder diesel, og for at det ikke skal bli en konkurranseulempe for landet i så måte, har Regjeringen også bedt om at kontrollen med import av diesel skjerpes.

Erna Solberg (H): Det er ikke bare et spørsmål om dieselavgifter når jeg hevder at Regjeringen for øyeblikket har som slagord at «vi gjør Norge dyrere». Det er også, ved siden av økte bensinavgifter, et spørsmål om hvordan forliket slår ut i forhold til økt og sterkere beskatning av næringsbygg i Distrikts-Norge enn i sentrale strøk. Vi har også den varslede skatteomleggingen knyttet til merverdiavgift, hvor man fra Regjeringens side har «solgt» den positive siden, nemlig lavere moms på matvarer, men har glemt å snakke så mye om hva konsekvensene vil bli hvis finansieringen blir en utvidelse til moms på tjenester, bl.a. på reiselivsnæringen. Det er avgjørende for de eksisterende kvinnearbeidsplassene i

Distrikts-Norge hvordan en slik momsinnføring vil gjennomføres. Ser ikke statsråden at f.eks. en innføring av merverdiavgift på reiselivstjenester vil innebære at en rekke kvinnearbeidsplasser i distriktene blir truet?

Statsråd Odd Roger Enoksen: En sak om momsreformen vil bli forelagt Stortinget på et senere tidspunkt. Da vil Regjeringen komme tilbake med de forslag som vil bli fremmet i den forbindelse.

Det er helt opplagt at de spørsmål som også har betydning for konkurranseevnen til bedrifter i Distrikts-Norge, vil komme til å bli tatt hensyn til når Regjeringen legger fram denne saken. Det er en total vurdering som skal gjøres, både i forhold til inntektssiden og i forhold til hvilke typer tjenester som skal belastes med moms. Det vil Regjeringen komme tilbake til, og jeg ber om forståelse for at jeg på dette tidspunkt ikke kan gå inn på hva slags type tjenester som eventuelt vil bli pålagt moms.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Ivar Kristiansen.

Ivar Kristiansen (H): Det vi nå ser, er at norske tollmyndigheter er satt til å prioritere å undersøke innholdet i dieseltankene i en situasjon hvor man skulle tro det var helt andre områder som krevde langt større prioritet.

Avgifter har vært tatt opp her. Jeg har i dag mottatt et skriv fra Nordland fylkeskommune, fylkesrådet, et fylke hvor Senterpartiet har fylkesordføreren og hvor de sitter i ledelsen i rådet. De har sendt et skriv til finansministeren hvor de gir uttrykk for en sterk bekymring over den siste tids avgiftsøkning og peker spesielt på økningen av dieselavgiften, som kommer på toppen, i en situasjon hvor landet har stor prisøkning, en veldig sterk krone. De peker også på Distrikts-Norges uheldige situasjon i markedet.

Når statsråd Enoksens partifeller sender et slikt skriv, er det noe de i det hele tatt ikke har forstått av mekanismen rundt denne prisøkning og avgiftsøkning som finner sted?

Statsråd Odd Roger Enoksen: Først til at tollmyndighetene prioriterer å undersøke dieseltanker, som representanten Kristiansen sier. Jeg har vanskelig for å se at det er et område som ikke skal prioriteres. Jeg har vanskelig for å tro at representanten Kristiansen mener at de som innfører den lovlige mengde diesel, skal få en konkurranselempe i forhold til de som velger å importere diesel ulovlig, tar det med seg ulovlig over grensen. Jeg velger også å tro at representanten Kristiansen ikke ønsker at utenlandske trailere som kommer inn i Norge, skal ha et konkurransefortrinn gjennom å kunne ta med seg større mengder diesel enn det norske trailere har lov til. Jeg har altså vanskelig for å tro at ikke representanten Kristiansen er enig i at det er viktig at man forholder seg til norsk lov og til de forskrifter som finnes med hensyn til lovlig mengde importert diesel.

Så til brevet fra Nordland fylkeskommune. Selvsagt tar vi et slikt brev på alvor. Selvsagt ser vi på alle de innspill som kommer fra våre medlemmer og våre represen-

tanter rundt omkring i det ganske land. Det tar vi også med i utformingen av politikken når vi ser på den helhetlige politikktutformingen.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Leif Lund (A): Jeg vil stille et spørsmål til statsråd Odd Roger Enoksen, og det vil vel ikke overraske mange at jeg stiller spørsmål om kommuneøkonomien.

Jeg var medlem av kommunalkomiteen i forrige periode, og det var en komite med et sterkt innslag fra Senterpartiet. Før valget i 1997 var det ikke måte på hva kommunene trengte av penger, ifølge Senterpartiet. Nå foreligger regnskapstallene for 1998, et økonomisk mareritt for Kommune-Norge. Det må være et tankekors for en statsråd fra Senterpartiet at 1998 blir et bunnår for kommuneøkonomien på 1990-tallet, det dårligste siden 1988. Underskuddet var på 6,7 milliarder kr, og det er grunn til å tro at underskuddet vil være i denne størrelsesorden også for 1999.

Jeg vil minne om at sentrum samarbeidet med Høyre og Fremskrittspartiet (presidenten klubber) om budsjettene for 1998 og 1999.

Presidenten: Da er taletiden omme.

Statsråd Odd Roger Enoksen: Det er riktig at det er grunn til å tro at underskuddet i 1999 kommer til å ligge noenlunde på linje med underskuddet i 1998, altså ca. 6 milliarder kr – uten at de endelige tallene foreligger. Det er et anslag fra min side som må tas for det det er.

Dette skyldes flere ting. Det skyldes ikke minst at vi har valgt å gjennomføre en eldrereform på en måte hvor den finansieres spesielt og tilbakebetales over ganske lang tid. Investeringene er høye i en kort periode, og kostnadsdekningen som kommunene får, vil skje over lang tid. Dermed blir selvsagt underskuddet i forbindelse med at en slik reform gjennomføres, relativt stort.

Men samtidig er det, som jeg har uttalt til media i flere sammenhenger, grunn til bekymring over at detaljstyringen av kommunesektoren øker, at underskuddene er økende og at det lokale handlingsrommet for kommunesektoren stadig blir innsnevret. Det akter jeg som kommunalminister å ta på alvor. Jeg vil følge opp også de vedtak som Stortinget har gjort om å foreta en grundig gjennomgang av inntektssystemet, foreta en grundig gjennomgang av de øremerkede ordningene med tanke på å se hva som kan lempes på i forhold til detaljstyring av kommunesektoren, for jeg tror det er avgjørende at kommunesektoren får større handlingsfrihet i forhold til hvordan man skal løse sine oppgaver.

Men så må vi heller ikke glemme at kommunesektoren selvsagt også har et ansvar for sin egen drift, og at man innenfor de rammer som er der til enhver tid, selvsagt skal søke så langt som overhodet mulig å tilpasse driften og organiseringen til de økonomiske rammer man har. Men det er en ambisjon fra min side å foreta en grundig gjennomgang også i forhold til det Stortinget har

bedt om med tanke på å lette kommunesektorens situasjon.

Leif Lund (A): Jeg vil takke statsråden for svaret.

Nå gjentar statsråden det som har stått i pressen den siste tiden, at for det første skal det nå være samtaler mellom KS og departementet om hvilke behov og inntektter som kommunene trenger, det skal være mindre overføringer av øremerkede midler – vi har jo sett en økning ved denne statsråden – og kommunene skal få bortimot 5 milliarder kr mer i 2001.

Mitt spørsmål til statsråden blir: Får statsråden det til denne gangen?

Statsråd Odd Roger Enoksen: For det første: Samtalene som skal gjennomføres med KS, er en nyvinning som denne regjeringen har innført, og som jeg tror kan komme til å få stor betydning for dialogen mellom kommunesektoren og staten i forhold til hva slags tiltak som skal gjennomføres i det enkelte budsjettår, og de økonomiske rammene i forhold til denne gjennomføringen.

Det er riktig at det nå over flere år har vært en økning i andelen øremerkede midler. Det skyldes bl.a. de store nasjonale reformene som gjennomføres, og som gjør – som jeg har sagt – at øremerkingen vil komme til å øke både i 2000 og sannsynligvis også i 2001. Til tross for at Regjeringens intensjon er å omgjøre øremerkede ordninger til frie midler, vil gjennomføringen av eldrereform, helsereform og reformer innenfor psykiatri og kreft i sum føre til at det settes såpass mye mer innsatsstyrt finansiering inn i kommunesektoren at øremerkingen vil øke. Det at dette skal finansieres på den måten, har i hovedsak et enstemmig storting sluttet seg til – det er ikke mulig å gjøre det på noen annen måte.

Og så har ikke statsråden oppgitt noe tall i forhold til hva slags økning kommunene skal få i sin økonomi til neste år.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Øystein Djupedal.

Øystein Djupedal (SV): Det er noen ganger man føler seg som i et absurd teater, som nå når man hører på statsråd Enoksen. Jeg hadde gleden av å sitte her i stortingssalen sammen med 32 senterpartister i forrige periode, og jeg tror ikke jeg tar mye feil når jeg sier at halvparten av de innleggene som ble holdt her i salen, dreide seg om Distrikts-Norge og kommuneøkonomi og hvor ille det faktisk stod til i Kommune-Norge. Når man nå hører de bortforklaringene som statsråden kommer med om hvordan situasjonen er i norske kommuner, der man skylder på inntektssystemet, skylder på statlige reformer, at alt skal bli bedre en gang i fremtiden, er det grunn til å huske på et ord som dette: «In the future we will all be dead.» Kommunene lever altså ikke i fremtiden, de lever nå.

Mitt spørsmål går ikke på hvor mye statsråden egentlig har tenkt å gi, men det er følgende: Føler statsråden seg bekvem med de ressursene som stilles til rådighet for

norske kommuner? Føler han seg bekvem med at staten og Stortinget ikke bevilger tilstrekkelig med penger? Og: Føler han seg bekvem med at alle de ca. 100 ordførerne i Senterpartiet er svært misfornøyd med de rammene som Stortinget stiller til rådighet?

Statsråd Odd Roger Enoksen: Jeg sa allerede i mitt innlegg i Stortinget da vi behandlet kommuneøkonomien for 2000, at dette var et meget stramt opplegg som kom til å stille kommunene overfor en stor utfordring i forhold til å gjennomføre budsjettet for 2000 innenfor de rammer som da ble vedtatt, selv med den milliarden som ble påplussert i forbindelse med stortingsbehandlingen.

Det er et meget stramt opplegg, det har jeg aldri lagt skjul på. Men samtidig skal vi ikke glemme at vi i 1998 hadde en økonomisk situasjon hvor renten steg med 4,5 pst., og hvor økonomien var i ferd med å komme ut av kontroll. Kommunesektoren er en svært stor andel av nasjonalbudsjettet, og dermed også viktig i forhold til prisstigningen, i forhold til renteutviklingen og ikke minst i forhold til utviklingen i arbeidsledighet. Det var et ansvar som Regjeringen og Stortinget da måtte ta, og som også i 1999 og 2000 har ført til at man måtte vedta rimelig stramme budsjetter, rett og slett fordi det ikke er flere ledige hender å sette inn i arbeid. Derfor har dette budsjettet blitt stramt. Det som jeg på mange måter synes er verst, er at detaljstyringen av kommunesektoren har økt for hvert år, for jeg tror nemlig at med en større grad av frihet ville man være i stand til å løse flere oppgaver med de samme rammene.

Presidenten: Erling Brandsnes – til oppfølgings-spørsmål.

Erling Brandsnes (A): Den store frustrasjonen ute i norske kommuner i dag er ikke først og fremst at det kommer fram dårlige regnskapstall, det er det de forventet å få ut fra det som ble sagt i valgkampen i 1997, som er den store frustrasjonen. Da reiste glade senterpartister rundt om i hele landet og lovet mer penger – det skal bli mer penger til kommunesektoren. Så ser vi hva som skjer, og det kan forklares med eldrereformen og det ene med det andre, men den store frustrasjonen går nettopp på de løfter som ble gitt.

Jeg har vært ordfører i 12 år, og jeg synes det var meget frustrerende å få et budsjett for 1998 og 1999 som lå så dårlig an, for det er et misforhold mellom de tjenester folk forlanger av kommunene, og de ressurser som settes inn. Når da Enoksen i Aftenposten tirsdag 18. januar sier at det skal være et krafttak, vil jeg gjerne vite hva det krafttaket består i, om det er noe annet enn det vi fikk høre i valgkampen i 1997.

Statsråd Odd Roger Enoksen: Det siste spørsmålet skal jeg få lov til å komme tilbake til i forbindelse med framleggingen av kommuneøkonomiproposisjonen i mai i år.

Kommunene har hatt en betydelig vekst i totaløkonomien både i 1997, 1998, 1999 og 2000. Problemet er at vi

har hatt en negativ utvikling i frie inntekter, fordi kommunesektoren har blitt pålagt mange nye oppgaver, og det er mange nye nasjonale reformer som skal gjennomføres, som gjør at man må ta omprioriterte midler fra andre områder til bl.a. eldresatsingen. Så i sum har ikke kommuneøkonomien utviklet seg i tråd med utviklingen i oppgaver.

Jeg vil også minne om at undertegnede i forbindelse med valgkampen i 1999 faktisk sa at det innenfor skolesektoren ikke var mulig å ta et kraftig løft i budsjettet for 2000, for det var rett og slett ikke rom til det innenfor en stram kommuneøkonomi. Da var det andre som gav langt større løfter i den retning, som vi ser at det dessverre ikke har vært mulig å følge opp i det vedtatte budsjettet for 2000. Jeg mener faktisk at det fra min side var holdt en ganske nøktern linje i forhold til å gi løfter.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Hans J. Røsjarde (Frp): Jeg har, antakelig ikke uventet, et spørsmål til forsvarsministeren.

Norge har til enhver tid tett innpå 2 000 soldater ute i internasjonale operasjoner, hvorav en stor del er i Kosovo i den såkalte KFOR-styrken. Beskyttelse for mannskapene er vesentlig. Alle har såkalte splintsikre vester som gir en viss beskyttelse, men det er kjent at fire av ti i KFOR-styrken mangler såkalte skuddsikre vester, og forskjellen her kan i gitte situasjoner være forskjellen mellom liv og død.

Er det manglende økonomi eller manglende planlegging som gjør at vi har en slik situasjon? Synes statsråden at dette med at fire av ti mangler skuddsikre vest, gir en akseptabel sikkerhet for våre soldater i KFOR?

Statsråd Eldbjørg Løwer: Jeg vil først bare slå fast at sikkerheten for våre soldater som vi sender ut til internasjonale operasjoner, blir betydelig vektlagt fra denne regjerings side, så også for dem vi sendte til Kosovo. Når vi sendte ut våre styrker til Kosovo, ble trusselbildet vurdert slik at styrken ble oppsatt med splintsikre vester til alle og skuddsikre vester til 60 pst. av styrken, slik som representanten Røsjarde sier. Men dette med sikkerhetsrisikoen er under stadig vurdering, og vi er senere kommet til at trusselbildet har endret seg, slik at det er bestilt og faktisk også levert skuddsikre vester til alle som er i Kosovo i dag. Jeg har fått bekreftet at disse nå er kommet fram til det norske nasjonale støtteelement, så Røsjordens spørsmål er allerede besvart ved at alle nå har skuddsikre vester.

Hans J. Røsjarde (Frp): Jeg vil allikevel få anledning til å følge opp.

Det er altså slik at vår første styrke i KFOR var de som rykket inn i et svært usikkert område, og jeg er kjent med at KFOR II, som skal rykke inn i april, vil få full dekning når det gjelder beskyttelse. Jeg er først og fremst glad for at statsråden åpenbart har sett at det var behov for å gjøre noe med den situasjonen jeg påpekte, og det er bra. Men det er underlig når den første styrken som ryk-

ker inn i et meget usikkert område, ikke har fullstendig god nok beskyttelse, og mitt spørsmål er: Er det slik at situasjonen nå er blitt vanskeligere enn da man rykket inn, eller er kjernen heller den at man ikke hadde den fornødne beredskap med tilstrekkelig utstyr, og at man således argumenterer seg utenom denne realiteten? Vil statsråden sørge for at økonomien ikke er et hinder for sikkerheten for våre soldater i utlandet?

Statsråd Eldbjørg Løwer: Sikkerhetsrisikoen når vi sender ut soldater, vil selvfølgelig bli vurdert fra gang til gang avhengig av type operasjoner. Kosovo kom opp, og representanten Røsjarde har også vært en av dem som har vært kritisk til at vi ikke kom ut fort nok til Kosovo. Noe av grunnen til at vi faktisk trengte tid, var øvelse for sikkerhets skyld, men det var også for å skaffe utstyr som var sikkert nok til at vi kunne forsvare det i forhold til det trusselbildet de kom ned til. Det var en forberedelse til en aksjon som vi ikke er fornøyd med. Derfor ligger nå St.meld. nr. 38 for 1998-99 til behandling i Stortinget, slik at vi i følgende operasjoner skal være bedre forberedt.

Jeg gjentar at sikkerheten for dem vi sender ut, er vesentlig ivaretatt og vil bli vesentlig ivaretatt også i framtida.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Jeg har et spørsmål til samferdselsministeren.

I juni behandlet Stortinget spørsmålet om en del regulatoriske forhold på telesektoren, og der uttalte samferdselsministeren at det ikke nå var behov for noe eget statlig tiltak for forsert utbygging av telenettet, og det ble sagt at

«tilbyderne i markedet synes å være i stand til å tilby den nødvendige overføringskapasitet på kommersielt grunnlag».

Statsråd Fjærvoll har senere uttalt at han mener at staten i dag ikke bør bruke penger på å etablere et digitalt nettverk, siden teleselskapene så langt har etablert det nettverket selv. Er det fortsatt Regjeringens politikk?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg sa litt mer også i det berømte innlegget, nemlig at vi ville følge dette nøye opp og se til at interessene på landsbasis ble ivaretatt. Dette har Regjeringen gjort. Vi har i gang en interdepartemental gruppe, ledet av Samferdselsdepartementet, som går gjennom spørsmålene knyttet bl.a. også til bredbåndsdiskusjonen.

Denne gruppen skal ha avgitt sin innstilling innen 1. april. Den er med andre ord meget hurtigarbeidende, og jeg vil få muligheten til å komme tilbake til Stortinget med dette spørsmålet innen rimelig kort tid.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Ved behandlingen i juni var det slik at regjeringspartiene og et flertall i Stortinget stemte imot nå å innføre

minstepris og imot nå å innføre utbyggingsplikt. Jeg registrerer at det har vært tatt til orde for at man bør ha en bredbåndsdekning innen fem år i langt utover 80 pst. av landet, noe som vil koste et betydelig antall milliarder. Jeg registrerer også at man ikke bare diskuterer maksimalpris, men lik pris over hele landet, og at man ikke bare diskuterer minimumskrav, men lik kvalitet over hele landet. Kan jeg oppfatte statsråden slik at Regjeringen ikke har tatt noe standpunkt til dette spørsmålet på det nåværende tidspunkt?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Det er riktig at Regjeringen ikke har konkludert ennå. Vi er i en utredningsfase. Vi ønsker best mulig dekning. Det betyr med andre ord at vi i første omgang vil undersøke om operatørene som er i markedet, kan gi den dekningen og dekke det behovet som er. Vi vil også forholde oss til generelle konkurranseregler som er innenfor EU og EØS-systemet, når vi konkluderer, men Regjeringens mål er å sikre en så god landsdekning som mulig innenfor den sektoren som vi nå diskuterer.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Eirin Faldet.

Eirin Faldet (A): Jeg synes det er spennende at statsråden nå bekrefter at det er blitt tatt tak i dette, særlig ut fra det vi nå ved flere anledninger har hørt, at dette er en regjering som satser på distriktene, for det er nemlig ikke satset på distriktene når det er slik at det tar 30 minutter for Daldata, som er etablert i Tynset og Follidal, å komme igjennom til Elverum. 30 minutter tar det, og der står de og venter. Regjeringen har ikke troverdighet i distriktpolitikken hvis vi ikke nå får fortløp i det som vi har markert oss på, nemlig at vi skal kunne etablere bedrifter rundt om i hele landet. Vi forventer at det nå blir etablert et bredbåndsnett, at kabel fungerer slik at vi kan komme igjennom og virkelig drive med datateknologi rundt om i Distrikts-Norge. Derfor er det interessant det som Enoksen sa tidligere her i dag, at det satses på distriktene.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Datateknologi er helt bevisst en del av distriktssatsingen. Hvor raskt teknologien går fram, forundrer oss alle sammen. Det betyr at det som var ny teknologi for et halvt år siden, kanskje i dag ikke er aktuell teknologi å ta i bruk og bygge ut, med andre ord vil operatørene ha en front i forbindelse med satsingen innen sektoren. På de områdene der operatørene selv kan ivareta tilbudet og gi et maksimalt tilbud, er det etter mitt syn ikke riktig, ikke nødvendig og i strid med konkurransereglene hvis staten eller det offentlige går inn. I de områdene, både regionalt og på fagområder, der vi ikke har tilfredsstillende dekning, er det naturlig at staten ikke bare viser interesse, men også viser engasjement, og i siste omgang økonomisk engasjement.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Inge Myrvoll (SV): Jeg har også et spørsmål til samferdselsministeren.

Sikkerhet på jernbanen har stått i fokus etter noen tragiske ulykker. Etter Åsta-ulykka ble det fokusert på investering i fjernstyring og automatisk togstopp. Etter de siste ulykkene på planovergangene er det fokusert på fjerning og sikring av planovergangene.

I Aftenposten sist mandag sier så vel direktør Killi i Jernbaneverket som statssekretær Sandal i Samferdselsdepartementet at det arbeides for å omprioritere midler fra prosjekter som satser på nyanlegg og økt hastighet, til sikkerhetstiltak på jernbanenettet. Det er ingen som vil motsette seg sikring av jernbanenettet, men samtidig er det sånn at jernbanen som transportform er betydelig sikrere enn vegtransport. Ifølge departementets egne tall er sjansen for å bli drept sju ganger større på veg enn på jernbane, og risikoen for å bli skadd er 60 ganger større på veg enn på jernbane, ut fra at de reisende drar samme strekning.

Er statsråden enig i utsagnene fra direktøren i Jernbaneverket og sin egen statssekretær om nedtrapping i investeringene i nye anlegg og hastighetsøkende tiltak?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: La meg først understreke at sikkerheten innen offentlig kommunikasjon er noe vi må fokusere på også i tiden framover, men faren for ulykker er minimal i forhold til det vi opplever daglig i biltrafikken. Jeg skal som statsråd forholde meg til over 300 drepte i biltrafikken hvert år – det er utfordrende tall. Hvis vi ser på hvor mange som omkommer innen offentlige kommunikasjoner, får vi noen andre tallstørrelser å operere med. Det er likevel slik at beskjeden er klar på alle satsingsområder: Trafikksikkerhet og sikkerhet skal ligge i bunnen uansett om budsjettammene er små eller store. Det betyr at når det gjelder offentlige kommunikasjoner, som f.eks. jernbane, vil det i perioder måtte foretas en avveining mellom drift/vedlikehold og investeringer. Det betyr etter mitt syn at vi i perioder må vri innsatsen noe. Vi har i neste års og inneværende års budsjett satset maksimalt på forbedringer av linjene for å sette inn krengetog. Det betyr at vi kanskje må forskyve en del av innsatsen noe, men dette er det ennå ikke tatt standpunkt til i dag.

Jeg har behov for å understreke at i jernbanesammenheng, på veger, i luft og på sjø skal sikkerhet prioriteres før alt annet, og offentlige kommunikasjoner i Norge er sikre kommunikasjoner.

Inge Myrvoll (SV): En nedtrapping av jernbaneinvesteringene innebærer redusert sikkerhet på transportsektoren, for da blir ikke jernbanen konkurransekraftig. En omprioritering fra investering i jernbane til sikkerhetstiltak betyr at jernbanen blir mindre attraktiv. I Finland hadde man to alvorlige jernbaneulykker i 1998. Etter det satte jernbanefolket og finske politikere seg en målsetting om å skape Europas sikreste jernbane, og det skulle gjennomføres innen 2002. Det er en plan som koster 2 milliarder kr og omfatter alt fra automatisk togstopp og forbedring av signalanlegg til fjerning og sikring av

planovergangene. De 2 milliardene ble ikke tatt fra rammen for investeringer i jernbanen i Finland, men kom i tillegg.

Kan statsråden tenke seg å invitere Stortinget til å gå inn på den finske modellen, og sette som målsetting å skape Europas sikreste jernbane uten å redusere de investeringsmidlene som er planlagt, midler som allerede er for små fra før av, og på den måten både få en sikker og moderne jernbane?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg kan ikke garantere, for jeg kjenner ikke detaljene i den finske planen, at vi nøyaktig vil følge den. Men det jeg her og nå kan love, er at i Nasjonal transportplan, som Regjeringen skal legge fram senere i vår, vil det være mitt klare forslag at på alle sektorene – dette skal jo være en historisk plan – skal sikkerhet, trafikkisikkerhet, ligge i bunnen. Det betyr med andre ord at vinklinger på andre sektorer må skje ut fra en trafikkisikkerhetsvinkling. Da kan det være at vi helt klart må foreta omprioriteringer mellom de ulike etatene. Vi får ta debatten her i salen om hvordan den omfordelingen skal være, men det vil etter mitt forslag bli en omfordeling til sikkerhet på offentlige kommunikasjoner og også sikkerhet innen vegsektoren.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg vil stille et spørsmål til samferdselsministeren.

Ifølge departementet og Vegdirektoratet er det kun et par veiprosjekter som ikke er fullført eller som er forlatt rundt om i landet. Ifølge TV 2-nyhetene i går og mine egne oversikter er det faktisk veiprosjekter over hele landet som enten består bare av en tunnel eller en bru, hvor det ikke er noen vei i noen av endene. Hver dag kommer det faktisk henvendelser til meg om nye skandaleprosjekter rundt omkring, og listen min er vel ti ganger så lang som den Vegdirektoratet har oppgitt.

Har samferdselsministeren en komplett oversikt over alle disse veiprosjekter som er forlatt, eller må jeg forske videre på alt dette?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: All forskning kan være nyttig – også på dette området. (Munterhet i salen) Jeg kan ikke her og nå bekrefte at alle de opplysningene som kom fram i innslaget i går kveld, er helt dekkende, men en god del av prosjektene som ble nevnt, kjenner jeg til.

Realiteten er følgende: I de siste årene har vegbevilgningene hatt en nedadgående tendens. Det har betydd at enkelte anlegg har måttet stanse opp. Dette er det redreggjort for i forrige års statsbudsjett, altså budsjettet for 1999, der det konkret står at for å ha rasjonell fremdrift på anleggene trengte man 800 mill. kr i tillegg. Nå er det ikke slik at det bare er penger det står på. Av og til kan det være reguleringer som mangler, og av og til kan det også være slik som vist på TV-innslaget i går kveld, at man tar ut masse fra én tunnel for å fylle ut et annet veg-

anlegg, til tross for at man vet at tunnelprosjektet ikke vil inngå i totalløsningen før langt fram i tid. Det er med andre ord flere begrunnelser for det som har skjedd.

Mitt mål, og her vil det være ulike syn i denne salen, er at vi nå må lære oss å drive prosjektene rasjonelt. Vi taper hvert år verdier for ca. 15 pst. av vegbevilgningene fordi vi stanser prosjekter, starter prosjekter og ikke har rasjonell fremdrift. Nasjonaløkonomisk kan ikke dette forsvareres i lengden. Derfor har jeg i årets budsjett påtatt meg en belastning ved å si: Nå fullfører vi en del anlegg som er i gang, får en rasjonell fremdrift, til tross for at vi ikke greier å holde korrekt fylkesfordeling helt ut. Jeg tror det er riktig likevel.

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg konstaterer at samferdselsministeren ikke har noen full oversikt, og det har vel kanskje ikke Vegdirektoratet eller departementet heller.

Så sier statsråden at mye av dette ble gjort for rasjonell fremdrift. Det synes jeg er noe underlig når det dukker opp at det står en ferdig bru til ganske mange millioner midt ute på et jorde, og det ikke er noen vei til eller fra brua. Og likedan er det med tunneler. Jeg kan derfor ikke se at dette er rasjonell fremdrift. Med rasjonell fremdrift mener jeg at man bygger prosjektet ferdig, da fullfører man tunnelen istedenfor å la tunnelen stå halvferdig, med krabbefelt og det hele. Jeg mener at dette er en gal måte å bygge på. Man får ta prosjektene, og så får man gjøre dem ferdig.

Men hva vil statsråden nå gjøre med alle disse prosjektene som står halvferdig rundt om? Statsråden kan gjerne få en liste over disse prosjektene av meg. Vil han fullføre disse tunnelene, disse bruene og disse veistrekningene som står der, for det er tross alt en del som er på steder hvor det er meget stor årsdøgntrafikk?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg har som mål når vi nå starter opp de prosjektene som er stanset undervegs, at vi skal ha tilstrekkelige bevilgninger på plass for å få en rasjonell fremdrift. Det vil altså ikke være tilrådelig, etter mitt syn, å starte opp et prosjekt som ikke har nødvendige bevilgninger, både i år, til neste år og året etter. Med andre ord: Jeg vil se det enkelte prosjektet i sammenheng før jeg konkluderer. Men det er altså et uttalt mål fra min side at vi skal drive rasjonelt i årene fremover på det enkelte prosjekt, og da må jeg bøye meg for at vi ikke greier å holde den korrekte prosentfordelingen de enkelte fylkene imellom i den enkelte vegplanperiode eller det enkelte år. Men nasjonaløkonomisk er det etter mitt syn korrekt, og vi vil få mest ut av de pengene som er til rådighet på vegbudsjettet av den grunn. Så får de fylkene som må vente litt, heller få igjen sin satsing et år eller i en periode senere.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Kenneth Svendsen.

Kenneth Svendsen (Frp): I Narvik er det minst to hull som ikke er i bruk. Det ene går inn i en tunnel, og det

andre går ut av en tunnel. Etter de opplysningene som jeg sitter inne med, er det kun belysning og litt asfaltering som står igjen for å få den tunnelen ferdig.

Nå forventer ikke jeg at statsråden skal kunne svare med hensyn til akkurat dette prosjektet, men det må være åpenbart at det er en mangelfull planlegging og mangelfull økonomistyring når man ser at det er så mange prosjekter som står halvferdige.

Mitt spørsmål er: Hva har statsråden tenkt å gjøre for å sørge for at planlegging og økonomistyring i framtida blir slik at slike prosjekter blir fullført?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg begrunnet noe av det i mitt svar til Thore Aksel Nistad i stad, nemlig at vi i fremtiden skal drive prosjektene mer rasjonelt enn vi har gjort hittil. Vi må være villig til å se på omfordeling og fordeling fylkene imellom for å kunne drive rasjonelt. Men over en lengre periode skal alle få sitt.

Når det gjelder de to hullene i Narvik som det henvises til, kjenner jeg iallfall ett av dem. Det betyr med andre ord at vi går i gang. Vi skal løse den saken – ta den utfordringen som ligger der. Vi skal greie å få rasjonell fremdrift og sikre oss at det som der skjedde, ikke skjer på nytt igjen. Vi skal fullføre prosjektet sammenhengende. Men jeg må tross alt minne om at dette er bevilgningsspørsmål, som både regjering, departement og storting har i sin hånd. Med andre ord: Vegdirektoratet og de som skal utføre jobben, er forutsatt å holde seg innenfor de bevilgningene som til enhver tid er til rådighet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Signe Øye (A): Jeg har et spørsmål til kommunalministeren.

Vi har i dag 14 000 asylsøkere og flyktninger sittende i mottak, og vi vet at minst 10 000 av dem skal bosettes i kommunene. Integrering og bosetting av flyktninger og asylsøkere som har fått oppholdstillatelse, er kommunalministerens ansvar.

I Arbeiderpartiet er vi enige om at vi skal ta imot flyktninger og asylsøkere som trenger beskyttelse, men vi er ikke enig i at vi skal plassere dem i et mottak i flere år, slik det nå har blitt. Dette er helt uholdbart for alle parter. Da blir i hvert fall ikke integreringen lettere, snarere vanskeligere.

Utlendingsdirektoratet vedgår nå at de ikke har klart å takle økningen i antall asylsøkere, og en rapport fra Statskonsult viser at dårlig organisering påfører asylsøkerne menneskelige lidelser og samfunnet større kostnader.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hva har statsråden tenkt å gjøre, både på kort sikt og på lang sikt?

Statsråd Odd Roger Enoksen: Det er riktig, som representanten Øye sier, at vi har store utfordringer på dette området. 1999 har vært et særdeles utfordrende år på bakgrunn av at det har kommet mange flyktninger og asylsøkere hit – de 8 000-9 000 som det vises til – i tillegg til de 6 000 som vi har tatt imot fra Kosovo.

Den gjengivelsen som vi har sett av Statskonsults anbefaling og av Statskonsults rapport i media, er til dels unyansert. Man foreslår bl.a. der at UDI skal drøfte med kommunene hvordan bosettingen skal fordeles, og at UDI bør ha myndighet til å pålegge kommunene bosetting. Det siste er jeg uenig i. Vi har nå tatt initiativ til en nær dialog med KS for å få til en bedre bosetting og en bedre fordeling av asylsøkere når søknaden er behandlet, slik at vi skal sikre en rask bosetting.

Jeg er helt enig i at lang oppholdstid i mottak er uheldig for den enkelte som dette gjelder, og ikke minst påfører det samfunnet store ekstra kostnader. Derfor har vi tatt initiativ til omorganisering på flere områder. Vi overfører fra 1. juli ansvaret for avhør fra politiet til UDI for å få til en mer helhetlig behandling. Vi overfører fra januar 2001 det helhetlige ansvaret for flyktning- og asylpolitikken til Kommunaldepartementet for å få alt inn i ett departement. Vi foretar også omorganiseringer med hensyn til måten UDI jobber på, noe som skal sikre en raskere saksbehandling. Det springende punkt er imidlertid da hvordan vi skal få til en raskere bosetting, få til en bedre integrering og få folk raskere ut i arbeid. Der er vi altså nå i en tett dialog med Kommunenes Sentralforbund, for å kunne ivareta dette på en best mulig måte.

Signe Øye (A): Arbeiderpartiet er enig i at vi ikke skal pålegge kommunene å ta imot flyktninger og asylsøkere. Vi vet at kommunene sliter med svært dårlig økonomi, og mange tåler ikke økte utgifter. Det største problemet ute i kommunene er kanskje å skaffe boliger – boligene i dag er svært dyre. For et par uker siden gikk statsråden ut i avisene – ganske høyt på banen – og lovet et krafttak for kommunene. Det kunne jo ha ført til at kommunene kunne tatt et krafttak for å ta imot flere flyktninger. Men nå i spørretimen er statsråden mye spakere, nå er det ikke snakk om noe krafttak lenger, men nå sier han faktisk at kommunene skal tilpasse driften og organiseringen til økonomien.

Og da er mitt spørsmål til statsråden: Er dette et signal til kommunene om at de ikke kan forvente bedre økonomi som kunne gi dem grunnlag for å ta et krafttak for å ta imot flyktninger?

Statsråd Odd Roger Enoksen: Støtten til integrering og bosetting har i hovedsak stått stille fra 1992-1993 fram til 1998, da den ble hevet for første gang på lang tid. Den ble også hevet med 10 000 kr på inneværende års budsjett, altså for 2000, så Regjeringen har over to år tatt initiativ til å heve støtten. Den er fortsatt lavere enn det Kommunenes Sentralforbund mener burde være rammen. Derfor er dette også en del av den diskusjonen vi har med KS, nemlig å få en best mulig oversikt over kostnadsbildet, både i forhold til norskundervisning og i forhold til bosettingsstøtten.

Men det dreier seg ikke bare om økonomi her heller, og jeg står fast på – selvsagt – at kommunene har et ansvar for å tilpasse driften sin til de budsjettene de får vedtatt. Det er en del av det kommunale selvstyret. Også på dette området har kommunene faktisk et ganske stort

(Statsråd Enoksen)

handlingsrom, og det viser seg at en del kommuner kommer ut med et godt resultat. Det viser seg faktisk at i de kommunene hvor man klarer å få til en god politikk i forhold til integrering og i forhold til å få folk raskt ut i arbeid, der er støtteordningene tilstrekkelig, mens andre har problemer.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Carl I. Hagen.

Carl I. Hagen (Frp): Kommunalministeren snakker utelukkende om utplassering i kommuner. Jeg er veldig glad for at han slår utvetydig fast noe vi har etterlyst fra Regjeringen lenge, nemlig at det ikke kommer på tale med noe som helst pålegg overfor norske kommuner. Her vil man respektere kommunalt selvstyre – jeg ber om å få beskjed hvis jeg har mistolket kommunalministeren, men jeg tolket hans foregående svar slik.

Har ikke kommunalministeren og Regjeringen tenkt å gjøre noe med den andre siden, nemlig å stoppe tilstrømmingen av asylsøkere til landet? Det kom jo 9 000 i fjor og 8 000 året før, og det går faktisk an – med en del innskjerping av norsk lovverk, utlendingsloven, i tillegg til praktiseringen av den – å sende et signal ut i den store verden om at Norge ikke lenger er det lettvinne og gode økonomiske landet som vi i dag har rykte for å være, men at vi begynner å stramme inn slik alle andre europeiske land gjør. Det vil selvsagt minske inngangen til asylmottakene.

Statsråd Odd Roger Enoksen: For det første kan det bekreftes at Regjeringen ikke har til hensikt å bruke tvang overfor kommunene. Dette er en del av det kommunale selvstyret, og kommunene skal selv stå fritt med hensyn til å velge om de vil ha slik bosetting eller ikke. Men vi har på den andre siden tenkt å legge til rette for at kommunene skal kunne ta det ansvaret. Vi er avhengig av å få til bosetting i kommunene – alle de som får oppholdstillatelse, skal bo i en kommune på et eller annet tidspunkt.

Og så til siste delen av spørsmålet: Ja, det har vært sterk økning i tilstrømmingen av flyktninger og asylsøkere. Alle som kommer på lovlig vis, har lik rett til å få prøvd sin sak i forhold til opphold. Når et så stort antall kommer, tar det tid å få gjort undersøkelser om hvem som har lovlig grunn til å komme, og hvem som har rett til opphold og beskyttelse. Det er noe av bakgrunnen for at vi har hatt en sterk økning i behandlingstiden. Også andre land har opplevd en økning i tilstrømmingen, og dette har selvsagt sammenheng med at vi ser økende konflikter både i vår egen verdensdel og i andre verdensdeler. Stadig flere mennesker blir utsatt for forfølgelse, for undertrykkelse og for grove overgrep, grov vold, som gjør at folk rømmer sine land. Det påligger oss et ansvar, et samfunnsansvar, med hensyn til å se hvem som har rett til opphold – og da sier jeg rett til opphold!

Presidenten: Neste oppfølgingsspørsmål – Erna Solberg.

Erna Solberg (H): Jeg vil gjerne gå tilbake til utgangspunktet i hovedspørsmålet, nemlig at det er en svært vanskelig situasjon for dem som blir sittende veldig lenge i et mottak. Det gjør at også integreringsarbeidet etter hvert blir vanskeligere, fordi man da har vært gjennom en veldig deprimerende mottakelse og situasjon. Vi har tidligere, fra Høyre og Fremskrittspartiet, tatt opp spørsmålet om å få en vurdering av det svenske systemet, hvor ikke alle nødvendigvis sitter i et mottak som er såpass isolerende som det vi har i dag, men hvor man også har mulighet for å være plassert privat hos venner og bekjente i mottaksperioden, mens asylsøknaden blir utredet.

Vil statsråden komme tilbake med en vurdering – som bl.a. Ragnhild Queseth Haarstad som minister lovte å komme med – av den svenske ordningen og muligheten for å benytte denne? Den har i hvert fall i Sverige vist mye bedre integreringsresultater for dem som bor privat, enn for dem som bor i et mottak.

Statsråd Odd Roger Enoksen: Opphold i mottak er et tilbud og ikke en tvang i Norge, slik at de som kommer hit, har muligheter allerede i dag til å bo hos venner, bekjente og familie i saksbehandlingstiden. Problemet med det svenske systemet er at det har ført til en ensidig opphoping i de store byene. Man har ingen ordening med fordeling av asylsøkere som har fått godkjent opphold, på samme måte som vi har i Norge og i Danmark. Dette er en ordening som jeg tror er særdeles uheldig å gjennomføre her hos oss, fordi det vil føre til at vi får en sterk opphoping i de store byene, spesielt i Oslo, hvor vi allerede ser at det er en stor tilflytting fra kommuner rundt omkring i landet, og det vil øke tilflyttingen hit på en uheldig måte. Derfor ønsker vi å ha en best mulig dialog med kommunene for å få til en best mulig fordeling, og for å unngå et slikt system som man har i Sverige.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV): Lange opphold i mottak er skadelig, folk blir sjuke av det. Det sikreste vi kan gjøre, er å skaffe folk en bolig, et arbeid og gi dem opplæring. Det skal kommunene gjøre, sier kommunalministeren, men samtidig skal de tilpasse seg de økonomiske rammene de har nå. Før i dag har vi hørt at kommunesektoren nå går med et underskudd på 6-8 milliarder kr. Det betyr jo at statsråden ber kommunene om å trylle når de også skal få dette til på en mye bedre måte enn det de gjør i dag.

Ser statsråden at det er et uomtvistelig behov for at kommunesektoren må ha økte rammer også for å løse disse viktige oppgavene, slik at de kan skaffe bolig, arbeid og opplæring til flyktninger og asylsøkere?

Statsråd Odd Roger Enoksen: Jeg vil få lov å gjøre oppmerksom på at det er opprettet et eget beregningsutvalg som går igjennom kostnadene som kommunene har med bosetting av flyktninger og asylsøkere, som går

igjennom kostnadene med norskopplæring osv., og som hvert år legger fram tall for de reelle utgiftene ved dette. Det er riktig at den andelen som staten dekker av disse utgiftene, er litt lavere enn de reelle utgiftene som kommunene i gjennomsnitt har, og vi har over de to siste budsjettene økt støtten for å komme opp mot det reelle kostnadsnivået i kommunene. Men jeg vil også minne om at flyktninger og asylsøkere ikke bare er en utgift for kommunene. Svært mange kommuner driver en god bosettings- og integreringspolitikk som gjør at flyktninger og asylsøkere som blir bosatt raskt, kommer i arbeid og faktisk er en ressurs for kommunen, slik som vi ønsker at de skal være.

Det som imidlertid har vært et problem spesielt i 1999, er at behandlingstiden har vært svært lang. Det har tatt veldig lang tid for avhør har blitt gjennomført og før søknaden har blitt behandlet, og det har også gjort at bosettingen har gått sakte. Der er vi nå, som jeg sa i mitt hovedsvar, i gang med (presidenten klubber) omfattende tiltak.

Presidenten: Tiden er omme.

Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg har et spørsmål til statsråd Enoksen.

Regjeringen har ikke uventet godkjent Røkkes oppkjøp i Aker RGI. Denne beslutningen har også Senterpartiets statsråder stilt seg bak, om enn kanskje lenger bak enn statsrådene fra de andre partiene. Det kan nemlig synes som om Senterpartiet har hatt to standpunkt i denne saken, og det samtidig. Det har i hvert fall vært fremført to standpunkt. Man har altså vært for, og man har vært mot, samtidig.

Det at Regjeringen ikke gav etter for presset fra næringskomiteens leder Morten Lund – også han fra Senterpartiet – kan faktisk ha bidratt til at Røkke nå melder flytting til Norge etter 20 år i utlendighet.

Mitt spørsmål til statsråd Enoksen, som i tillegg er leder i Senterpartiet, er: Hva er statsråd Enoksens, og for så vidt Senterpartiets, egentlige syn på dette aksjeervervet?

Statsråd Odd Roger Enoksen: Det burde være vel kjent fra lang tids debatt om denne saken at vi i Senterpartiet har vært tilbakeholdne og har hatt et ganske restriktivt syn i forhold til tildeling av konsesjon til Røkkes erverv av Aker RGI. Regjeringen har tatt sin beslutning, det står også Senterpartiets statsråder fullt ut bak. De interne diskusjonene i Regjeringen er vel for så vidt de fleste andre uvedkommende. Det som er poenget, er at Regjeringen står samlet i sitt vedtak. Det er stilt strenge krav til ervervstildelingen, og det står da også Regjeringen bak.

Ansgar Gabrielsen (H): I Dagens Næringsliv 3. februar hevder lederen i næringskomiteen, Morten Lund fra Senterpartiet, at hans parti ser på beslutningen i Regjeringen som «særdeles uheldig». Det må i det minste bety at

han ikke er direkte begeistret for det Enoksen og Regjeringen har gjort.

Næringsdepartementet har siden ervervsloven trådte i kraft i 1995, behandlet 1 300 enkeltsaker, alle er innvilget. Næringskomiteens leder hevder i Dagens Næringsliv:

«Men dersom ikke loven blir brukt i dette tilfelle, er det vanskelig å se når den skulle bli brukt i det hele tatt.»

Etter hans syn kan man like godt avvikle hele ervervsloven. Deler statsråden et slikt standpunkt, og vil han at man skal fortsette å behandle alle disse sakene? Regjeringen har også tatt til orde for et enklere Norge, og inngår i så fall hans standpunkt i det?

Presidenten: Presidenten vil vel kanskje forsiktig påpeke at statsråd Enoksen er her som statsråd i Kommunaldepartementet, men forstår at spørsmålet rettes til Enoksen som partileder. Dette bare til ettertanke.

Statsråd Odd Roger Enoksen: President, det er kanskje en betimelig påminning.

Ervervsloven bør brukes, og Regjeringen har til hensikt å følge opp de krav som stilles i ervervsloven, og de tilleggskrav som stilles i forbindelse med ervervsbehandling, for å sikre at de vilkår som blir stilt, blir fulgt av dem som får erverv i hver enkelt sak. Og så vil jeg tro – ganske kort – at det i alle parti burde være grunnlag for å ha en diskusjon om vilkår for erverv av denne type bedrifter. Regjeringen har tatt sitt standpunkt, det står Regjeringen fast på. Det er stilt særdeles strenge vilkår i forbindelse med denne ervervstillatelsen som er gitt.

Presidenten: Da går vi videre til siste hovedspørsmål.

Gunnar Halvorsen (A): Jeg har et spørsmål til forsvarsministeren.

Jeg viser til oppslag i Aftenposten i går, der det går fram at Teknologibedriftenes Landsforening er svært misfornøyd med den gjenkjøpsavtalen spanske Bazan har lagt opp til i forbindelse med bygging av de nye fregattene til 12 milliarder kr.

Jeg er selvfølgelig kjent med at disse forhandlingene nå er inne i sluttfasen, men stiller likevel følgende spørsmål: Vil statsråden garantere at de gjenkjøpsavtaler som Norge skal forhandle seg fram til, vil være tilfredsstillende og dekke kravet til 100 pst. gjenkjøp, slik Regjeringen selv har lagt opp til, og som Stortinget har sluttet seg til?

Statsråd Eldbjørg Løwer: Regjeringen skal gjøre alt den kan for å få oppfylt alle de forutsetninger for fregattkjøp som vi har stilt, og som også Stortinget har sluttet seg til. Ett av kravene er 100 pst. gjenkjøp, og det arbeides det ganske iherdig med. Og før hele pakken er på plass, dvs. antall fregatter, ferdig utstyrt, gjenkjøp og indirekte gjenkjøp og garantier, vil det ikke bli en sluttbehandling av saken. Så svaret mitt er kort og godt: ja.

Gunnar Halvorsen (A): Jeg takker for svaret.

Det er fra tysk og engelsk tilbyders side hevdet at de to konkurrentene ikke er blitt likestilt i forhandlingene. Hvorfor er ikke de nye tilbudene fra Blohm+Voss og British Aerospace blitt vurdert? Og foreligger det noen rapport eller signaler om at det blir overskridelser av rammen på 12,4 milliarder når det gjelder Bazan?

Statsråd Eldbjørg Løwer: Jeg vil først vise til den stortingsbehandling som var av denne fregattsaken. Der ble det tilslutning til Regjeringens forhandlingsopplegg, og man skulle forhandle ferdig med den antatt beste tilbyder på det tidspunkt. Det var tre tilbydere. Nor-Eskort trakk seg, og Bazan ble på det tidspunktet ansett for å ha det beste tilbudet. Det er ført forhandlinger med Bazan, og hvis man ikke kommer i land, vil man forhandle med den nest beste tilbyderen, altså Blohm+Voss.

Et annet prinsipp var at man skulle forhandle med en hovedleverandør, og Bazan hadde to våpenleverandører: Lockheed Martin og British Aerospace. Bazan valgte selv Lockheed Martin, og da ville det ha vært rart om Regjeringen gikk inn for å forhandle med det selskap som hovedleverandøren hadde forkastet.

På spørsmål om Blohm+Voss vil mitt svar være det samme: Vi forhandler med én om gangen. Hvis ikke forhandlingene kommer i mål, vil vi altså gå videre og forhandle med den neste. De tilbudene vi nå har, står ved lag til 1. mars.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det er en del endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Bendiks H. Arnesen til nærings- og handelsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 3, fra representanten Steinar Bastesen til nærings- og handelsministeren, vil bli besvart av justisministeren på vegne av nærings- og handelsministeren, som er bortreist.

Spørsmålene 4 og 5, fra henholdsvis representantene Fridtjof Frank Gundersen og Dag Danielsen til utenriksministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 11, fra representanten Mimmi Bæivi til justisministeren, vil bli tatt opp av representanten Einar Johansen.

Spørsmålene 21 og 24, fra henholdsvis representantene Unn Aarrestad og Bendiks H. Arnesen til sosialministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmålene 22 og 23, fra henholdsvis representantene Harald T. Nesvik og John I. Alvheim til sosialministe-

ren, vil bli besvart av helseministeren på vegne av sosialministeren, som er bortreist.

Spørsmål 29, fra representanten Signe Øye til arbeids- og administrasjonsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

S p ø r s m å l 1

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg skal få stille kommunal- og regionalministeren følgende spørsmål:

«Ifølge Regjeringens fagorgan for fornyelse, omstilling og effektivisering av statsforvaltningen, Statskonsult, bør det innføres plikt for kommunene til å motta flyktninger. Dersom dette skulle bli fulgt opp, vil det representere en sterk inngripen i det kommunale selvstyret og neppe bidra til å øke kommunenes velvillighet til bosetting av flyktninger.

Hva mener statsråden om forslaget fra Statskonsult?»

Statsråd Odd Roger Enoksen: Jeg har vel i grunnen allerede besvart et ganske tilnærmet likt spørsmål i den muntlige spørretimen. Og som jeg sa i et svar der, er gjengivelsen av Statskonsults anbefaling noe unyansert.

Statskonsult foreslår bl.a.

- at UDI må drøfte med kommunene hvordan bosettingsbehovet skal fordeles
- at UDI bør ha myndighet til å pålegge kommuner å bosette flyktninger dersom kommunene ikke sier seg villig til å bosette tilstrekkelig mange

Statskonsults anbefalinger må ses i lys av dagens situasjon. Vi har nesten 14 000 beboere i statlige mottak, og det er ingen ting som tyder på vesentlige endringer i antall asylantankomster. Inneværende år er det behov for 8 000 kommuneplasser for bosetting av flyktninger, men kommunene har så langt sagt ja til om lag halvparten. Det fører til, som jeg også har sagt tidligere i dag, at vi får stadig lengre oppholdstid i mottak, og det er uheldig for den enkelte flyktning, det forsinkes og vanskeliggjør kommunenes arbeid med integrering, og for staten betyr det store utgifter til ingen nytte. Alle taper på dette. Tatt i betraktning at bosettingsbehovet de neste årene kan komme til å ligge opp mot dagens behov, vil vi måtte vurdere hvilke ordninger som best kan ivareta målet om rask og god bosetting for dem som skal bli i Norge.

Statskonsult peker på at det er viktig å komme fram til ordninger hvor stat og kommuner kan diskutere fordeling av flyktninger, men hvor staten kan avgjøre fordelingen dersom de berørte ikke kommer til enighet innenfor en gitt dato. Jeg har tatt initiativ til en dialog med KS, og jeg stoler på at kommunene vil være med og ta det ansvar som er nødvendig for at vi i fellesskap kan finne løsninger som er tilfredsstillende for alle parter. Hvor mange flyktninger som totalt skal bosettes, er et resultat av flyktningssituasjonen internasjonalt og våre forpliktelser i henhold til Flyktningkonvensjonen, og må være et nasjonalt ansvar, ikke bare summen av kommunale vedtak. Spørsmålet er hvordan de som har fått opphold, skal fordeles mellom kommunene. Statskonsult peker på betydningen av at kommunene selv bør bli hørt når det gjelder

antall, og det er jeg helt enig i. Samtidig er det en stor utfordring å sikre et tilstrekkelig antall plasser. Jeg ser gjerne at kommunene selv får en mer aktiv rolle i denne fordelingen, og ser ikke tvang som noen løsning i dette spørsmålet.

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg er fornøyd med, men noe annet hadde jeg for så vidt heller ikke ventet meg.

Jeg er selvsagt kjent med at dette spørsmålet ikke er helt nytt, og at statsråden for så vidt for litt siden gav uttrykk for at han var skeptisk til tvangsbosetting av flyktninger i kommunene, og det skal statsråden ha all ære for. Men et slikt drastisk forslag, all den tid det er luftet, understreker jo nettopp at problemet med norsk asyl- og flyktningpolitikk er i ferd med å bli svært alvorlig. Vi tar rett og slett imot for mange asylsøkere og flyktninger i dette landet. Saken er jo at UDI vil tvinge kommunene til å ta imot og bosette flyktninger. Tyder ikke det på at en viss desperasjon nå er i ferd med å bre seg, og at situasjonen er i ferd med å komme ut av kontroll når det gjelder norsk flyktning- og asylpolitikk?

Statsråd Odd Roger Enoksen: Jeg tror vi må se det forslaget som er kommet, på bakgrunn av at UDI, i det året som er gått, har vært satt på særdeles store prøver. Det har vært et uvanlig stort antall flyktninger og asylsøkere som har kommet til landet både i 1998 og i 1999, i tillegg til at Norge påtok seg store forpliktelser i forbindelse med konflikten i Kosovo, hvor vi tok imot 6 080 flyktninger. Det har satt denne organisasjonen på store prøver, som de etter min oppfatning har klart å løse på en fullt ut tilfredsstillende måte. Det er gjort en imponerende jobb fra hele dette systemet i det året som er gått.

Det er en utfordring å få til en rask og sikker bosetting. Det er en utfordring å få til en rask saksbehandling i alle deler av utlendingsforvaltningen. Dette jobbes det bevisst og aktivt med fra Regjeringens side for å sikre at de som får innvilget opphold i Norge, skal kunne bli bosatt så raskt som det overhodet lar seg gjøre.

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg takker igjen statsråden for svaret, men nok en gang vil jeg understreke fra min side at mitt syn er at Norge fører en for liberal asyl- og flyktningpolitikk. Det er jo etter mitt syn Regjeringens egen politikk på dette området som skaper det stadig tiltagende asylpresset mot Norge. Jeg mener at en mer restriktiv linje fra norsk side ville resultere i at antall asylsøkere ville avta raskt. Min overbevisning er at de problemer vi nå ser vedrørende bosetting av flyktninger ute i kommunene, klart indikerer et behov for en endret norsk politikk på dette området.

Statsråd Odd Roger Enoksen: Nå ligger vel for så vidt deler av det tilleggsspørsmålet som nå ble stilt, innenfor justisministerens ansvarsområde. Men la meg si at det som har skjedd de siste årene, i langt større grad er et uttrykk for det som skjer internasjonalt, enn det er et uttrykk for den politikk som føres nasjonalt. Det er et

økende antall konflikter rundt omkring i verden, hvor stadig flere mennesker blir jaget på flukt, hvor stadig flere mennesker blir utsatt for undertrykkelse og vold på en måte som gjør at de søker beskyttelse i andre land. Det er ikke bare Norge som opplever en økt tilstrømming av flyktninger og asylsøkere.

Vi har klare internasjonale forpliktelser i forhold til hvordan vi skal behandle og hvordan vi skal ta imot flyktninger. De forpliktelsene har Regjeringen til hensikt å følge opp. Det blir også gjort. De som har en grunn til å opphold, skal få det, og de som ikke har en grunn til å få opphold i landet, skal ha sin søknad behandlet på en betryggende måte før et eventuelt avslag blir gitt.

S p ø r s m å l 2

Fra representanten Bendiks H. Arnesen til nærings- og handelsministeren:

«Etter de siste hendelser på sjøen er det avdekket flere tilfeller hvor sikkerhetsutstyr på innenriks passasjerskip ikke holder mål. Dette har utløst en sterk kritikk av Sjøfartsdirektoratet, som er det organ som har ansvaret for godkjenning og kontroll av dette utstyret.

Hva vil statsråden gjøre for å gjenopprette tilliten til Sjøfartsdirektoratet, og vil det fortsatt bli foretatt bemanningsreduksjoner som er begrunnet med at nye redningsmidler er monterte?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt.

S p ø r s m å l 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Steinar Bastesen til nærings- og handelsministeren, vil bli besvart av justisministeren på vegne av nærings- og handelsministeren.

Steinar Bastesen (TF): Jeg har et spørsmål til handelsministeren:

«I forbindelse med «Sleipner»-ulykken er det kommet fram som et faktum at fartøyet fra oppstart av passasjertrafikk har seilt med redningsutstyr som ikke har vært testet i tilnærmetvis de værforhold som var den kvelenden ulykken inntraff.

Ser statsråden det som et problem at et passasjerfartøy over lengre tid seiler på dispensasjon uten å teste redningsutstyret, og hva har i så fall statsråden tenkt å gjøre med problemet?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Før jeg går inn på besvarelsen av spørsmålet fra representanten Bastesen, vil jeg gjerne vise til den særskilte ulykkeskommissjonen som er nedsatt etter «Sleipner»-ulykken. Det er kommisjonens oppgave å gi en grundig gjennomgang av hendelsesforløpet og klarlegge årsakene til at ulykken skjedde. Siden granskingen fremdeles pågår, vil jeg fra min side være tilbakeholden med å gi uttalelser som kan bidra til spekulasjoner om årsaksforholdene.

Når det gjelder representanten Bastesens spørsmål, vil jeg først presisere at hurtigbåten «Sleipner» ikke seilte på dispensasjon, men at det var satt en midlertidig driftsbegrensning, som medførte at fartøyet ikke kunne operere når været gav signifikant bølgehøyde over 1 meter. I den forbindelse er det viktig å være klar over at det kan settes begrensninger for alle fartøyers anvendelsesområde. Begrensningene kan bl.a. inkludere fartsområde, lasteevne, passasjerantall m.v.

For alle de hurtigbåter som bygges etter dagens regelverk, settes det i tillegg begrensninger for den bølgehøyde de kan operere i, basert på en forsvarlig vurdering av fartøyet styrke, manøvreringsevne og redningsutstyr. Rederiet og ledelsen om bord er ansvarlig for at fartøyet oppfyller kravene til sjøsikkerhet, og har naturligvis også ansvaret for å følge alle offentlig pålagte driftsbegrensninger. Normalt anses det heller ikke som noe problem at et fartøy over en viss periode seiler med midlertidige begrensninger. Det må imidlertid understrekes at det tas som en selvfølgelig forutsetning at selskapet opptrer innenfor lovlige rammer og overholder alle vilkår som er fastsatt.

Midlertidig sertifikat, slik «Sleipner» ble utstyrt med, utstedes for en periode på inntil seks måneder. Ordningen er etablert av praktiske årsaker, og er kjent og benyttet blant alle sjøfartsnasjoner. Årsaken er at det i slutfasen av byggeperioden alltid må utføres en rekke tester og besiktigelser, og ferdigstillingen av dokumentasjonen på dette tar alltid noe tid. I tillegg gjennomføres det en kontroll med at alle forhold er sjekket ved at rapporter fra besiktelsesinspektørene ferdiggjøres og sendes inn til direktoratet for gjennomgang og samstemming mot øvrig dokumentasjon på fartøyet.

Jeg vil igjen understreke at utstedelse av midlertidige sertifikater bygger på en konkret vurdering av hva som kan anses forsvarlig for hvert enkelt tilfelle. I dette inngår også test av redningsutstyret om bord. Det er en forutsetning at alle regelkrav er dokumentert, at alle sentrale tegninger og beregninger for fartøyet er behandlet og at alle besiktigelser er utført. Det er også en forutsetning at rederiet og ledelsen om bord overholder de begrensninger som er fastsatt for å sikre at fartøyet er sjødyktig for den fart det er satt inn i.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker for svaret. Jeg er klar over at det er en granskingskommisjon i sving, men det er dog et uomtvistelig faktum at båten seilte uten at redningsutstyret var testet. Redningsvestene f.eks. er ubrukelige, og dermed er det kommet pålegg om at samtlige passasjerfartøyer skal skifte ut redningsvestene. Det er fryktelig betenkelig.

Jeg står her med fire avisoppslag om ferjer som er stoppet etter at Sjøfartsdirektoratet har gått til kontroll. 13 ferjer ble stoppet for sikkerhetstest, står det å lese i Dagens Næringsliv av 4. februar. Dette vitner om nonchalanse fra Sjøfartsdirektoratets side. De gjør ikke den jobben de er betalt for, og jeg lurer på om ikke tilliten til Sjøfartsdirektoratet nå er betydelig svekket.

Hva har statsråden tenkt å gjøre for å rette opp tilliten til Sjøfartsdirektoratet?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg vil igjen minne om at utgangspunktet for spørsmålet og tilleggsspørsmålet som er stilt, er «Sleipner»-ulykken. Når det gjelder den saken, foregår det en gransking for at alle forhold skal komme på bordet, og det skjer nettopp med sikkerhet for at man skal forebygge slike tragiske ulykker senere.

Når det gjelder Sjøfartsdirektoratet, ligger det ikke innenfor deres normale tilsyn å kontrollere at rederiet og ledelsen om bord overholder driftsbegrensninger på et fartøy. I praksis vil det også være en umulighet, idet direktoratet er kontrollmyndighet for om lag 600-700 passasjerfartøyer. Disse trafikkerer daglig norskekysten, og det vil ikke la seg gjøre å ha løpende kontroll med alle operative begrensninger. Men som jeg understreket i mitt hovedsvar, hviler hele systemet på at det er gitt riktige tillatelser, at tillatelsene er kjent, og at de følges opp, slik at det er plassert ansvar på alle ledd i systemet. Systemet baserer seg rett og slett på at normale forhold bygger på at folk opptrer med tillit og ansvar, og med det som bakgrunn er det også mulig å reagere og korrigere forhold som er gale. Og det som er galt i forbindelse med «Sleipner»-ulykken, vil komme på bordet som følge av granskingskommisjonens arbeid.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker igjen for svaret.

Jeg skal ikke henge meg opp bare i «Sleipner»-ulykken – jeg presiserer det. Nei, det som er problemet, er at passasjerfartøyer rundt om i landet seiler rundt med utstyr som er godkjent av Sjøfartsdirektoratet, og som ikke er testet og prøvd under de værforhold de skal fungere i. Det er problemet, og det har jeg ikke fått noe skikkelig svar på.

Statsråd Odd Einar Dørum: La oss ta utgangspunkt der representanten startet, nemlig i «Sleipner»-ulykken. Det var jo slik at direktoratet her foretok en vurdering av alle relevante forhold før det ble utstedt driftstillatelse for skipet. I dette ligger det også at fartøyet redningsutstyr var testet i Australia bare for bølgehøyder under 1 meter. På bakgrunn av en helhetsvurdering ble derfor «Sleipner» gitt tillatelse til drift så lenge bølgehøyden lå innenfor denne begrensningen. Tillatelsen var midlertidig og forutsatte at redningsarrangementet skulle gis en hardt værprøve innen kort tid. Det må forutsettes at rederiet og ledelsen om bord opererer innenfor de offentlige tillatelser som blir gitt. Det ble derfor vurdert som forsvarlig i forbindelse med «Sleipner».

Dette er systematikken som ligger til grunn, og det er denne systematikken som også er utgangspunktet for kontroll med at sikkerheten på skip ivaretas. Den systematikken blir testet og gjennomgått i forbindelse med ulykkeskommisjonen, og jeg er helt sikker på at kommer det da fram brist i systemet, vil det bli fulgt opp av alle ansvarlige myndigheter senere.

S p ø r s m å l 4

Fra representanten Fridtjof Frank Gundersen til utenriksministeren:

«Norge har gjennom sitt formannskap i OSSE forgiveves gjennom kontakt og dialog anstrengt seg for å få Russland til å stanse drapene på sivilbefolkningen i sin koloni Tsjetsjenia. Likevel fremholder utenriksministeren at det er viktig å fortsette dialogen og ikke isolere Russland.

Hvilken moralsk holdning tilsier at det på den annen side er riktig å isolere Østerrike?»

S p ø r s m å l 5

Fra representanten Dag Danielsen til utenriksministeren:

«Oberst Alaa Hussein Ali Al-Gebr, innsatt som statsminister i Kuwait av Irak etter invasjonen i 1990, har ifølge media oppholdt seg i Norge på «humanitært grunnlag». Al-Gebr er ansett som krigsforbryter og en quisling i Kuwait. Norge har ifølge de opplysninger som har fremkommet, verken beklaget saken overfor Kuwait eller tatt initiativ til at Al-Gebr stilles til ansvar for sine handlinger.

Hva har Regjeringen foretatt seg overfor Kuwait, og hva akter den å gjøre i sakens anledning?»

Presidenten: Disse spørsmålene er trukket tilbake.

S p ø r s m å l 6

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til finansministeren:

«Transportøkonomisk institutt har i rapport nr. 434/1999 vurdert uheldige utslag av den sterke progresjonen i bilavgiftene. Rapporten konkluderer blant annet med at en reduksjon i avgiftene på 7 pst. vil gi en samfunnsøkonomisk gevinst på ca. 500 mill. kroner, samtidig som gjennomsnittlig kollisjonssikkerhet vil bli forbedret med 6,2 pst. I tillegg vil miljøutslippene reduseres kraftig.

Vil statsråden ta initiativ til at rapporten fra TØI blir utredet og fremlagt for Stortinget på egnet måte?»

Statsråd Gudmund Restad: Engangsavgiften på bil ble sist lagt om fra 1. januar 1996. Avgiften ble da lagt om til å differensiere etter vekt, slagvolum og motoreffekt. Ved omleggingen var målet å opprettholde en like god fordelingsprofil som den tidligere verdiavgiften, samtidig som avgiften skulle utformes slik at miljø og sikkerhetsutstyr i minst mulig grad skulle utløse ekstra avgift. Det ble dessuten lagt til grunn at avgiften skulle beregnes på grunnlag av mest mulig objektive og lite manipulerbare kriterier, og at kostnadene ved å administrere avgiften skulle holdes på et lavest mulig nivå. Den evalueringen som ble presentert i budsjettet for 1998, tydet også på at målene ved omleggingen i stor grad ble oppfylt.

Representanten Kenneth Svendsen viser til rapporten «Alternative systemer for beregning av engangsavgift på personbiler» fra Transportøkonomisk institutt. Etter min oppfatning bekrefter rapporten at dagens system for engangsavgift er meget nær et optimalt avgiftssystem, for-

utsatt at inntektene fra engangsavgiften opprettholdes på dagens nivå. Det er anslått at den maksimale samfunnsøkonomiske gevinsten av å endre systemet er 75 mill. kr, eller mindre enn 1 pst. av inntektene fra engangsavgiften i 1999.

Representanten Svendsen peker på et annet alternativt system for engangsavgift, som i rapporten fra Transportøkonomisk institutt er anslått å gi et provenyutap på 700-800 mill. kr. I dette alternative systemet er beregningsgrunnlaget vekt og drivstofforbruk. Selv om dette ikke er anledningen til å gå i detaljer om resultatene i rapporten, vil jeg likevel drøfte noen momenter.

Den anslåtte samfunnsøkonomiske gevinsten på 500 mill. kr skyldes først og fremst at forbrukerne kommer bedre ut ved at avgiftene generelt blir lavere. Det er imidlertid ikke tatt hensyn til at en reduksjon i bilavgiftene må dekkes inn ved å øke andre skatter og avgifter, som også innebærer samfunnsøkonomiske kostnader.

Når det gjelder de miljøskadelige utslippene, må Svendsen ha misforstått. I rapporten framkommer det at utslippene faktisk vil bli høyere i dette alternativet enn i dagens system. Dette skyldes at bilkjøpene dreies mer i retning av større biler med større motor. Kostnadene ved økte utslipp vil komme til fradrag i regnestykket for samfunnsøkonomiske kostnader. Det kan også stilles spørsmål ved fordelingsvirkningene av den generelle reduksjon av bilavgiftene og der det blir kjøpt større biler enn tidligere. I tillegg knytter det seg stor usikkerhet til anslagene for eventuelle gevinster ved bedre kollisjonssikkerhet. I rapporten fra TØI blir det pekt på forhold som kan tilsi at disse gevinstene blir overvurdert.

De administrative sidene ved en omlegging er ikke vurdert i rapporten. I dag fins det ikke standarder for drivstofforbruk i type godkjenning for flere av kjøretøygruppene, og en eventuell omlegging slik som skissert i rapporten, vil derfor bare kunne gjelde for personbiler. Avgiften for øvrige avgiftsgrupper måtte i så fall legges om, siden avgiften ikke lenger kan beregnes som andel av personbilavgiften. Ulikt beregningsgrunnlag vil gi et langt mer uoversiktlig avgiftssystem enn dagens system.

På bakgrunn av det som er nevnt, ser jeg ikke grunn til å gå nærmere inn på rapporten fra TØI på det nåværende tidspunkt. Jeg vil også peke på at departementet arbeider med den vedtatte omleggingen av engangsavgiften fra innførselsavgift til registreringsavgift. Det vil være uheldig å vurdere endringer i systemet for engangsavgift før en omlegging til registreringsavgift er kommet på plass.

Kenneth Svendsen (Frp): I forbindelse med statsbudsjettet 1998 fikk Fremskrittspartiet inn en merknad som påla departementet å gå igjennom de sidene som denne TØI-rapporten har gjennomgått. Konklusjonen fra departementet var på mange måter i motstrid til det den rapporten konkluderte med. Det som står i rapporten, slik jeg oppfatter det, er at man vil oppnå betydelige sikkerhetsmessige fordeler ved at folk i større grad får velge den bilen de vil ha, og at folk da velger litt større biler. Det er helt klart at dette vil gi betydelige utslag på kostnadene bl.a. til sykehusvesenet.

Jeg ser jo at ministeren ikke vil ta det opp igjen, og han skylder bl.a. på omleggingen fra innførselsavgift til registreringsavgift. Jeg er selvfølgelig villig til å vente til den omleggingen har vært oppe i Stortinget, og at man kommer tilbake til det i etterkant. Jeg vil spørre om det vil være mulig.

Statsråd Gudmund Restad: Jeg vil ikke utelukke at man en gang i en framtid – det er usikkert hvor langt fram i tid – kan finne det hensiktsmessig å legge om engangsavgiften til å legge større vekt på drivstofforbruket, som da i så fall må erstatte dagens to motorkomponenter. Men jeg synes i hvert fall ikke at tidspunktet er inne nå, for det første fordi vi driver med en annen omlegging, fra innførselsavgift til registreringsavgift, som sagt, og for det andre er det da betydelig usikkerhet knyttet til disse effektene, f.eks. om denne forbedrede kollisjonssikkerheten faktisk er så stor som det Kenneth Svendsen påpeker.

Og så er det et praktisk problem, og det er at det er bare for personbiler man i dag har standardopplysninger om drivstofforbruket. Og som jeg nevnte i mitt første svar, hvis man skulle gå over til nytt system bare for personbiler, ville det forkludre systemet for øvrige bilgrupper. Men jeg vil ikke avvise at det en gang i framtiden kan bli riktig å legge om til et system som bygger på vekt- og drivstofforbruk i stedet for de tre komponentene vi har i dag.

S p ø r s m å l 7

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg ønsker å stille finansministeren følgende spørsmål:

«Dagens tollbestemmelser sier blant annet at man kan ta med 200 liter diesel fritt inn i Norge uten å betale ekstra avgift.

Kan statsråden vurdere å heve denne mengden til for eksempel 600 liter for å forenkle lastebileiernes og tollernes arbeid?»

Statsråd Gudmund Restad: Som en del av taxfree-kvoten kan man i dag toll- og avgiftsfritt innføre den mengde drivstoff som rommes i motorvognens normale drivstofftanker, men maksimalt 200 liter. For busser er grensen 600 liter. Busser har vanligvis ikke tanker som overstiger denne særlige bussgrensen, slik at ulovlig innførsel her ikke representerer noe problem. På de fleste andre tyngre kjøretøy er imidlertid tankstørrelsen over 200 liter, vanligvis 400-600 liter, men ofte også enda større.

dersom maksimalgrensen økes til 600 liter også for lastebiler, ville dette medføre at taxfree-kvoten i større grad samsvarer med tankens faktiske størrelse. Det ville kunne lette kontrollen noe, og man ville fått en enhetlig grense å forholde seg til for busser og andre kjøretøy. Jeg er imidlertid av den oppfatning at en økning av tillatt mengde innført diesel/bensin vil ha uheldige konsekvenser for norske transportører som normalt ikke opererer utenfor landets grenser, og at kontrollhensyn ikke kan oppveie dette hensynet.

Jeg har bedt Tollvesenet om å intensivere kontrollinnsatsen overfor tyngre kjøretøy med sikte på avdekke ulovlig innførsel av bl.a. drivstoff.

Den 1. desember 1999 trådte det i kraft en nye forskrift om forenklet forelegg ved mindre alvorlige tilfeller av ulovlig innførsel. Tidligere kunne forenklet forelegg kun utstedes av Tollvesenet på flyhavner og fergeterminaler. Den nye forskriften medfører at Tollvesenet nå kan anvende forelegg også ved grensepasseringer via Sverige, Finland og Russland. Tollvesenet har derfor fått et langt mer effektivt sanksjonsmiddel mot ulovlig innførsel av drivstoff. Det må antas at dette også vil medføre at reglene på dette området blir mer kjent og respektert.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Norge har svært mange heldagsbemannede grenseoverganger, men vi har samtidig også veldig mange som ikke er det, dessverre, og det ville ha vært en kjempejobb å kontrollere alle disse til alle døgnets tider. Jeg er fornøyd med at statsråden har bedt Tollvesenet om å intensivere denne kontrollen. Det er positivt, og det er bra.

Så til mangelen på likhet mellom lastebiler og busser, og her setter jeg et stort spørsmålsteget. Hvorfor skal det være en forskjell på disse kjøretøyene – og da tenker jeg altså på lastebil/buss – avhengig av dieseltankens størrelse? Det kan vel ikke være noe godt grunnlag for den forskjellsbehandling at den ene gruppen, altså lastebilene, kan ta inn 200 liter tollfritt, mens den andre kan ta inn 600 liter. Dette må vel være noe merkelig.

Statsråd Gudmund Restad: Som kjent hadde jeg nylig samtale med Norges Lastebileier-Forbund og en del andre forbund i forbindelse med den turbulensen som vi har hatt om dieselavgifter i det siste. Her kom det tydelig fram fra næringen selv at den anså det som et stort problem i forhold til lastebilnæringen som kun driver innlands, at både norske som kjører til utlandet, og utlendinger som kommer inn til Norge, kan ha med seg store mengder drivstoff utover de 200 literne. Og de satte stor pris på at man nå vil intensivere kontrolltiltakene for å sørge for at denne grensen på 200 liter blir overholdt.

Jeg hørte for øvrig på nyhetene i morges at det har vært en aksjon i morges på Svinesund, hvor man hadde tatt flere som hadde for store mengder drivstoff med seg, som får konsekvenser for dem.

Når det gjelder ulikheten mellom buss og lastebil, ser jeg at den ikke er særlig logisk. Det er en regel som har vært der i lengre tid. Men hvis man skulle vurdere å gå til en likebehandling, føles det for meg mer riktig å gi busser den samme grensen som man hittil har hatt for lastebiler, altså 200 liter, istedenfor å gå motsatt vei, med de konsekvenser det ville hatt for norsk transportnæring.

A s m u n d K r i s t o f f e r s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Per Roar Bredvold(Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg har også sjekket dette med lastebilnæringen, bl.a. NLF for Hedmark og Oppland, og de er svært positive til å øke antall liter, slik at de biler som kjører på tilnærmet samme område som de utenlandske bilene, skal ha like regler. Det har man selvfølgelig med de 200 literne, så det er ikke det, men det er kontrollen som man ser mangler.

Tror statsråden at samtlige utenlandske trailere som kommer inn til Norge, har mindre enn 200 liter på tanken, eller at de stopper og betaler avgiften for det antall liter som er over?

Statsråd Gudmund Restad: Jeg må si at jeg er litt overrasket hvis det er slik at Per Roar Bredvolds kontakt med lastebilnæringen viser at næringen selv er interessert i at man skal øke grensen på 200 liter. Det er stikk i strid med det lastebilnæringen sa i møtet med meg helt nylig i Finansdepartementet. Hensynet til dem som driver transport kun innenlands, er jo den naturlige forklaringen på at man ikke kan akseptere at de som også kjører utenlands – enten det er nordmenn, eller det er utlendinger, for det er jo samme regel – kan ta med seg store mengder drivstoff over grensene, så lenge drivstoffprisene er såpass forskjellige i Norge og i omverdenen.

Så er det klart at denne kontrolloppgaven som er her, skal jeg innrømme er ganske stor. Men jeg tror at hvis det først blir kjent at kontrollen nå blir intensivert – en del blir tatt, og en del må betale for å ha med seg for store mengder drivstoff – tror jeg det vil virke disiplinerende og at flere etter hvert vil ha meg seg de korrekte mengder. Jeg er ikke så blåøyd at jeg tror det hittil har vært helt vanlig at man bare har hatt med inntil 200 liter, tvært imot har jeg en sterk mistanke om at veldig mange har hatt med seg betydelig større mengder, men det må vi altså forsøke å få slutt på.

S p ø r s m å l 8

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg ønsker å stille finansministeren følgende spørsmål:

«Rallybiler med svarte skilt må betale full årsavgift og registreringsavgift selv om disse bilene kun har lov til å brukes til rallykjøring. Kjøring utenom dette er dermed ulovlig.

Kan statsråden vurdere å fjerne eller redusere denne avgiften, da mange utøvere finner denne svært urimelig?»

Statsråd Gudmund Restad: Årsavgiften omfatter kjøretøy under 12 000 kg som er registrert i motorvognregisteret pr. 1. januar. I motsetning til rene banekjøretøy benyttes rallykjøretøy også på offentlig vei. Rallykjøretøy skal derfor registreres i motorvognregisteret og blir derigjennom forpliktet til å betale årsavgift. Årsavgiften er en ren fiskal avgift. Det er ingen direkte sammenheng mellom kostnadene ved veibruk og selve avgiften. At rallykjøretøy bare i begrenset grad benyttes på offentlig vei, er derfor ikke et argument for at rallykjøretøy bør fritas for eller betale redusert årsavgift.

Omregistreringsavgift betales ved omregistrering av motorvogner som har vært registrert i Norge tidligere. Dette gjelder også ved omregistrering av rallybiler. Omregistreringsavgiften oppkreves istedenfor merverdiavgift på omsetning av brukte kjøretøy. Omregistreringsavgiften kan derfor sies å være en forenklet form for oppkreving av merverdiavgift. Jeg ser ingen sterke grunner for å fritta rallykjøretøy fra omregistreringsavgift.

Avslutningsvis vil jeg peke på at rallykjøretøy er unntatt fra plikten til å svare engangsgift ved innførsel. Engangsgiften utgjør en stor del av de avgifter som legges på bilhold i Norge, og rallykjøretøy er derfor gitt et stort avgiftsmessig fortrinn. I lys av dette ser jeg liten grunn til å foreslå ytterligere avgiftslettelser for rallykjøretøy.

Per Roar Bredvold (Frp): Ja, her var det ikke mye å rope hurra for når man ser med rallyøyer og avgiftsøyer, og det var kanskje heller ikke forventet.

Men jeg har lyst til å trekke noen paralleller. Når det gjelder årsavgift, er det forskjell på om man har en privatbil, om man har en motorsykkel, eller om man har en campingvogn f.eks. Kan det være mulig å se det på den måten? Det samme gjelder omregistreringsavgift, der er det også forskjell. Vi differensierer ulike typer kjøretøy, mens man på rallybiler har høyeste sats på begge to.

Jeg vil også trekke noen paralleller til dette med veteranbiler. Når man har en veteranbil, 30 år eller eldre, kan man også ta den inn fritt. Den har man ikke engangsgift på, der har man ikke årsavgift, og der har man heller ikke registreringsavgift.

Statsråd Gudmund Restad: Hvis målet er å stimulere til mest mulig bruk av rallybiler i Norge, skjønner jeg jo at det går an å finne innfallsvinkler og sammenlikningsgrunnlag som gjør at man kunne forklare eller forsvare å lette avgiftene ytterligere. Men som det framgikk av mitt hovedsvar, er det allerede en gunstig behandling når det gjelder rallybiler, nemlig fritak for engangsgift, som faktisk er den største avgiftsbelastningen ved kjøp av biler.

Som jeg også sa i mitt hovedsvar, syns jeg ikke det er rimelig å vurdere slitasje på vei osv. når det gjelder årsavgiften, for det er en ren fiskal avgift. Og når omregistreringsavgiften er istedenfor en merverdiavgift, ser jeg heller ikke der at det skulle være noen veldig gode grunner for å behandle omsetningen av rallykjøretøy på noen annen måte enn omsetningen av andre kjøretøy i samme gruppe.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg prøvde å invitere statsråden til å tenke litt på veteranbiler også, som jeg nevnte avslutningsvis. Når det gjelder den engangsgiften, er dette altså biler som tas inn på samme måte som en rallybil, men de har ikke registreringsavgift, de har ikke årsavgift, og de har også en meget lavere forsikringsavgift, men den siste skal vi glemme. Dette er biler –1970-modeller eller eldre – som har en rimelig bra standard, og som kan brukes hver eneste dag, 24 timer i døgnet – det

kan være både busser, lastebiler og privatbiler – kontra en rallybil, som kanskje brukes noen timer i døgnet. Ganske mange av oss ser en viss forskjell der, og en avgiftsforskjell som dermed er urettferdig.

Statsråd Gudmund Restad: Som jeg sa i det forrige tilleggssvaret, ser jeg jo at det går an å argumentere for at man kunne lette ytterligere på avgiftene hvis det er et veldig viktig mål å stimulere til mest mulig bruk av rallybiler. Jeg har ingen ting imot rallysporten, jeg vil ikke bli misforstått i den retning, men jeg ser heller ikke noen grunn til hvorfor man ved avgiftssystemet skal stimulere til at flest mulig driver med rallybiler. Jeg tror det er andre ting vi i tilfelle skal bruke avgiftslettelse på enn å stimulere til mest mulig rallybilkjøp.

S p ø r s m å l 9

Jørn L. Stang (Frp): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til statsråd Dørum:

«Det er en kraftig økning av butikkran og tyveri i landet, spesielt i hovedstaden, hvor det er en tredobling de siste 2 år. Det er oftere grove ran med utbredt bruk av våpen og kniv. Handelsstanden og butikkansatte er skremt over utviklingen.

Er statsråden like skremt over utviklingen som handelsnæringen, og hva vil statsråden gjøre overfor ranere og den generelle ransbølgen?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Det ble i 1999 registrert en markant økning i antall ran. For landet som helhet økte det totale antall ran fra 1 514 anmeldelser i 1998 til 1 967 anmeldelser i 1999. Dette representerer en økning på 453 anmeldelser, eller 29,9 pst. En nærmere gjennomgang av anmeldelsene viser at det i særlig grad er ran mot forretninger, bensinstasjoner og kiosker som øker.

Litt i overkant av halvparten av ranene skjer i Oslo, mens de øvrige er fordelt utover landet. Oslo politidistrikt har foretatt en kartlegging av data knyttet til ran begått i Oslo i 1999. Undersøkelsen viser at antallet gjerningsmenn under 15 år har økt fra 14 pst. til 25 pst. siden 1998. Ransmannen blir dermed stadig yngre. Mot denne gruppen kreves andre tiltak enn mot kriminelle som i stadig større utstrekning raner banker, postkontor og penge-transporter.

Bekjempelse av ranskriminalitet er et prioritert område for politiet og for justisministeren.

Regjeringen la i desember 1999 fram St.meld. nr. 17 for 1999-2000 – Handlingsplan mot barne- og ungdomskriminalitet. Et av hovedmålene i meldingen er forsterket samarbeid og samordning mellom ulike offentlige etater.

Når det gjelder den særskilte negative utviklingen i Oslo, har jeg tatt initiativ til samarbeid mellom Oslo kommune, Oslo politidistrikt og Justisdepartementet. For å styrke samarbeidet mellom skoler, politi, barnevern og andre etater har vi i fellesskap kommet fram til noen konkrete satsingsområder.

Når det gjelder bekjempelse av vold og ran på offentlig sted, er det videre grunn til å fremheve politiets nye

adgang til etter visse vilkår å foreta visitasjon for å undersøke om en person bærer våpen, samt pågående forskning med videoovervåking.

Riksadvokaten har pålagt politiet å prioritere etterforskningen av uoppklarte ran mot verditransporter. Det er viktig at disse ranene, som er svært profesjonelt utført og hvor det borttas store verdier, blir oppklart. Det er bevilget ekstra midler til dette arbeidet.

Av øvrige tiltak særlig rettet mot bekjempelse av ran, vil jeg bl.a. nevne:

Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon og Justisdepartementet har i fellesskap drøftet tiltak med sikte på å forebygge ran. I Oslo ble det i 1998 gjennomført en prøveordning hvor forretninger som har iverksatt tiltak – fysisk sikring, opplæring av personalet og ettervern – egnet for å forebygge ran, kan bli sertifisert som «sikret mot ran» av politiet. I 1999 tok Justisdepartementet initiativ til å få innført en slik sertifiseringsordning på landsbasis.

I 1999 ble også ordningen med kontaktutvalg for forebygging av ran gjeninnført. Utvalget har som oppgave å drive informasjonsutvikling og være et forum i det kriminalitetsforebyggende arbeidet, herunder metodeutvikling for å forebygge ran, og fokusering på ettervern av ransofre.

Vi håper at denne satsingen vil gi gode resultater, men jeg vil understreke at jeg, akkurat som representanten i sitt spørsmål, tar utviklingen svært på alvor, og jeg er bekymret over den.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg må si meg meget fornøyd med svaret og initiativet fra statsråden. Når han slår fast at det er et prioritert område, forventer jeg, og sikkert flere med meg, at man da vil få resultater hvis initiativet er godt nok.

Den negative utviklingen som omfatter ran mot butikker, kiosker og bensinstasjoner, er en alvorlig trussel mot næringen og mot ansatte i bransjen. Der har statsråden og jeg den samme oppfatningen. Butikkran skjer nå så ofte at problemene og konsekvensene rundt dette ikke får den oppmerksomhet som et butikkran fikk tidligere, og ikke alle skjønner tilstrekkelig hvilke påkjenninger som ransofrene er utsatt for. Jeg vil gjerne stille statsråden et spørsmål: Kan statsråden tenke seg hva denne negative utviklingen egentlig skyldes?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg vil nødig spekulere i det, men det kan jo tenkes at f.eks. økt innsats mot vold og vinningskriminalitet generelt som har ført til at grove tjuverier rettet mot hus og hjem har gått drastisk ned, har ført til at noe av kriminaliteten forskyver seg. Det er en spekulasjon, og jeg vil ikke konkludere med den.

Men jeg søker sammen med politiet og ser nå på dataene. Jeg har nettopp mottatt en rapport, som jeg ikke har rukket å sette meg inn i, som analyserer ransdataene fra Oslo. Grovt sett kan vi todele det. Vi kan snakke om barn og ungdom, som det er grunn til å se meget alvorlig på, og som jeg kommenterte i innlegget mitt. Og så er det de

helt profesjonelt utførte ranene, som vi må regne med er organisert kriminalitet.

Jeg har dyp forståelse for det representanten nevner om hvordan mennesker i butikker og kiosker føler det. Det var derfor jeg også la vekt på forholdet til handelsnæringen. Jeg tror at ett av svarene er å holde fast på politiets linje om nulltoleranse, dvs. hvis man opptrer offtentlig på en måte som ikke godtas, uten at jeg går i detaljer, så reagerer vi på det. Med andre ord: Vi viser at vi ikke godtar at man ter seg på en hvilken som helst måte. Så er det selvfølgelig det helt avgjørende at en del av nulltoleransen er at politiet er til stede når det skjer og der det skjer. Jeg tror selv at sammen med håndhevelse av våpenlovens bestemmelser samt forbudet mot å bære kniv på offentlig sted er dette virkemidler som kan hjelpe oss til å bekjempe ransbølgen.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg forstår det slik at statsråden vil legge ytterligere vekt på å få et synlig politi, og det trengs vel. For 20 år siden var butikkran en sensasjon. Nå er det en alminnelighet. Smugling og organisert kriminalitet, som statsråden var inne på, og mer vold og skyting bidrar til at man står overfor en helt ny situasjon.

Men jeg må si at jeg reagerer på at statistikken for tyveri, ifølge avisartikler, nå er tenkt tatt ut av offentliggjøringen hos politiet. Enkelte livnærer seg ved å stjele matvarer i butikker og selge dem videre til bl.a. restauranter. Smugling merkes godt i form av billige varer i enkelte butikker. De ærlige kjøpmennene taper på dette. Mener statsråden at det bør være et spesialpoliti som tar seg av den organiserte kriminaliteten, og at vi har tilstrekkelige strafferammer på området?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg skal ta for meg ett av temaene som representanten tok opp, nemlig den ulovlige handelsvirksomheten som foregår med lovlige og ulovlige varer. Noe av det er engrosvirksomheten som foregår over grensen.

Jeg har nettopp besøkt Halden politidistrikt, hvor jeg så på hvilken måte Halden politidistrikt og Tollvesenet samarbeider for å påvise det som skjer. Jeg ble meget imponert over samarbeidet, og jeg så også resultater av det. Jeg vil beskrive det slik: Her foregår det en internasjonal ulovlig handel, med både lovlige og ulovlige produkter.

Så retter representanten søkelyset mot vinningsforbrytere, som det er all mulig grunn til å slå hardt ned på, og som vi vil følge opp i forbindelse med straffebestemmelser. Han nevnte at enkelte av dem også kan antas å være leverandører. Da er min markering følgende, som jeg gjerne gjentar fra Stortingets talerstol: Jeg syns at heleren har vært en for beskyttet person. Når vi snakker om organisert kriminalitet, snakker vi om bakmenn, og vi er enige om at vi skal ta dem. For vanlige tjuverier opererer vi med helere, og jeg er opptatt av at vi skal følge noen av disse vinningsforbryterne til heleren for å statuere noen eksempler, og det sa jeg senest i går på et symposium om kriminalitet.

S p ø r s m å l 1 0

Eirin Faldet (A): Jeg tillater meg å stille justisministeren følgende spørsmål:

«BARM-prosjektet (Bolig, Arbeid, Rehabilitering og Miljø) ble startet opp på Hamar i august 1996. Tiltaket var først og fremst et ettervernstilbud for innsatte som skal ut av Hamar kretsfengsel, og tidligere innsatte fra samme sted. I den kritiske fasen/overgangen når fangene skal ut i frihet, er faren ofte stor for å vende tilbake til nye lovbrudd. Prosjektet er evaluert positivt. Nå står prosjektet i fare for å bli nedlagt.

Hva vil statsråden gjøre for at BARM-prosjektet kan videreføres?»

Statsråd Odd Einar Dørum: BARM-senteret ble opprettet i 1996 av Kirkens Sosialtjeneste. BARM-prosjektet har som målsetting å hindre tilbakefall til rus og kriminalitet. Kalfarhuset i Bergen drives av Kirkens Sosialtjeneste med samme målsetting.

Justisdepartementet har over flere år gitt økonomisk støtte til begge disse prosjektene. BARM-senteret har fått støtte hvert år siden oppstart, og mottok i 1999 275 000 kr.

Justisdepartementet fordeler årlig midler til frivillige organisasjoner som arbeider med straffedømte. Kirkens Sosialtjeneste har søkt om støtte til BARM også for inneværende år. Søknadsfristen for de frivillige organisasjoner var 1. februar 2000. Departementet har nå startet gjennomgangen av søknadene og vil ved avsluttet saksbehandling fordele midlene til søkerne.

Søknadene påregnes ferdigbehandlet innen 15. mars 2000.

Eirin Faldet (A): Jeg takker for svaret. Som statsråden sikkert skjønner, er jeg opptatt av å få en type økonomisk garanti for at dette gode prosjektet kan fortsette. Prosjektet er unikt og et godt eksempel på samarbeid mellom offentlige og frivillige instanser. BARM-senteret på Hamar er et kontaktsenter for rusmisbrukere og kriminelt belastede, og det er også mulighet for individuell oppfølging og ettervern i et helhetsperspektiv, med formål å hjelpe brukerne bort fra rus og kriminalitet. Dette er faktisk et billig tilbud til denne gruppen.

Jeg håper statsråden kan samarbeide med sosialministeren, for også her ligger det en mulighet for å innhente økonomisk bistand. Og jeg håper statsråden kan legge inn et godt ord, slik at BARM-senteret på Hamar fortsatt får økonomisk støtte.

Statsråd Odd Einar Dørum: Det lå i mitt svar at prosjektet må oppfattes som positivt, men jeg foretar ikke søknadsbehandling fra Stortingets talerstol selv når jeg får sympatiske spørsmål.

Jeg er også klar over at prosjektets drift er avhengig av flere enn Justisdepartementet. Det er avhengig av andre departementer – jeg tror i hvert fall det er riktig som representanten sa, Sosial- og helsedepartementet, og jeg antar også kommunen og fylkeskommunen. Jeg tar med meg oppfordringen, og så langt det er mulig for meg,

skal jeg i hvert fall bidra til at jeg får til et samarbeid med andre departement.

Eirin Faldet (A): Nå ble jeg betydelig mer rolig, fordi justisministeren nå så klart gav uttrykk for at dette var et positivt prosjekt. Evalueringen viser også det.

Vi vet alle at det er så som så med ettervernstilbudet for de innsatte og kriminelt belastede. Kommunene sliter med økonomien. Derfor er dette et så godt prosjekt, som faktisk gjør at også brukernes familie og det sosiale nettverk rundt de innsatte får aktiv kontakt.

Jeg er glad for at det er justisministeren som svarer på dette spørsmålet, for jeg vet at han har sitt hjerte akkurat hos de svakeste i samfunnet. Jeg håper at justisministeren nå kan hjelpe oss, slik at BARM-senteret får fortsette.

Statsråd Odd Einar Dørum: Når jeg sa det jeg gjorde i det forrige svar, var det for å gi uttrykk for en grunnholdning. Men jeg er ofte pinefullt klar over at vi har flere gode kandidater enn vi har penger. Det tilsier at jeg må presisere at vurderingen ikke er gjort. Men jeg har ingen grunn til å la være å understreke nettopp det positive i at man kan få et ettervern, og hvor frivillige deltar. Så er det min oppgave å sørge for en rettferdig fordeling av midlene, og representanten har i hvert fall satt dette stedet på dagsordenen for mitt vedkommende. Dét er da oppnådd ved at spørsmålet er stilt.

S p ø r s m å l 1 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Mimmi Bæivi til justisministeren, vil bli tatt opp av representanten Einar Johansen.

Einar Johansen (A): Jeg vil stille følgende spørsmål: «Etter flere reportasjer angående lagring av kjemiske våpen på Kolahalvøya, varslet justisministeren i juli 1999 at han ville nedsette et utvalg som skulle komme med en status for beredskapssituasjonen i tilfelle ulykke.

Er dette arbeidet avsluttet, og hvilke tiltak vil statsråden igangsette?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg antar at representanten Bæivi, som da hadde tatt opp dette spørsmålet, sikter til utvalget som skal vurdere samfunnets sårbarhet og beredskap. Utvalget ledes av Kåre Willoch og ble oppnevnt i statsråd den 3. september 1999. Utvalget, som er tverrpolitisk og inkluderer ekspertise fra viktige beredskapsmiljøer, vil gi en bred vurdering av samfunnets sårbarhet og beredskap og en helhetlig beskrivelse av risikoen for ekstraordinære påkjenninger mot det sivile samfunnet i fred, sikkerhetspolitiske kriser og krig. Dette omfatter også en vurdering av risiko og sårbarhet og beredskap på sivil side for å møte omfattende epidemier og uhell med eller bevisst bruk av atomvåpen, biologiske eller kjemiske våpen eller materialer. Et felles risikobilde skal danne grunnlag for prioriteringer og anbefaling om tiltak.

Utvalget skal avgi innstilling innen 1. juli 2000.

Da disse problemstillingene var oppe i pressen sommeren 1999, foretok jeg en rask kartlegging av beredskapen mot masseødeleggelsesvåpen. Jeg konkluderte med at disse oppslagene isolert ikke foranlediget iverksettelse av særskilte beredskapstiltak. Gjeldende beredskapsplanlegging vektlegger at alle forvaltningsnivåer skal ha planer egnet til å møte et bredt spekter av hendelser.

En annen problemstilling er om beredskapen mot masseødeleggelsesvåpen generelt bør bli bedre. Dette er et spørsmål som er aktuelt også internasjonalt, herunder i NATO.

Direktoratet for sivilt beredskap har i samråd med Justisdepartementet tatt initiativ til en kontakt-/arbeidsgruppe. Denne gruppen, som jeg også omtalte i fjor sommer, har bl.a. som mandat at det utarbeides en nasjonal rammeplan for beskyttelse mot masseødeleggelsesvåpen. Arbeidet involverer en rekke berørte departementer og etater. Arbeidet i denne gruppen er i startfasen. Jeg har bedt om å få en første skisse fra gruppen 1. juli 2000.

De arbeidene jeg nå har nevnt, er kun to av en rekke arbeider som er direkte knyttet til – eller en del av – problemstillinger omkring masseødeleggelsesvåpen. Jeg forutsetter bl.a. at disse arbeidene vil gi grunnlag for å vurdere eksisterende beredskapsordninger i forhold til nye utfordringer på dette området, bl.a. den trussel som kan tenkes å oppstå fra det vi kan kalle for ikke-statlige terrororganisasjoner.

Einar Johansen (A): I massemedia ser man stadig vekk oppslag som går på at det er lagring av kjemiske våpen på Kolahalvøya, og det på en slik måte at folk føler en uro, især i de områdene som ligger nærmest Kola. Samtidig er det uklart hvordan beredskapssituasjonen egentlig er.

I tillegg er både den politiske og den økonomiske situasjonen i Nordvest-Russland svært vanskelig, som alle kjenner til. Det er ting som gjør at det er vanskelig å få gjort noe med miljøforurensningene i disse områdene. Derfor er det viktig at Norge har den nødvendige beredskap. Vi kan ikke ensidig støtte oss til russiske målinger i en slik sak. Vi må også foreta målinger selv, og derigjennom få viten om hva som skjer. Det er viktig for dem som bor i disse områdene, enten de er nordmenn eller russere for den del, at dagens usikkerhet fjernes, slik at folk kan føle trygghet i forhold til disse problemene. Der som det skulle skje en ulykke med de kjemiske lagrene, er det ingen som i dag med sikkerhet kan si hva som virkelig kommer til å skje. Derfor er det positivt at man på det viset har grepet fatt i saken, og at man også kommer til å følge den opp.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg fikk i fjor sommer foretatt en vurdering av det antatte lageret – jeg uttrykker meg slik – på russisk side, og fikk en vurdering om at et uhell ikke skulle oppfattes som noen avgjørende risiko for Norge. Jeg syntes ikke jeg ville slå meg til ro med det, selv om jeg fikk den rapporten, derfor er arbeidet i Willoch-utvalget satt i gang, og derfor er arbeidet med direktoratets beredskapsplan satt i gang. Jeg deler også

representantens bekymring, spesielt fordi han kommer fra et område som ligger i nærheten av områder som kan rammes. Og det er all mulig grunn for nasjonale myndigheter til å understreke det.

Jeg vil gjerne gjenta fra Stortingets talerstol hva jeg sa da Willoch-utvalget ble nedsatt. Jeg sa at jeg setter ned dette utvalget for at det skal skapes uro i befolkningen. Så tilføyde jeg: konstruktiv uro. Vi kan ikke oppføre oss som om vi ikke har trusler mot oss, men vi må få en best mulig beskrivelse, og så diskutere tiltak. Det betyr at norsk sivil beredskap vil legge 9. april 1940 bak seg og gå inn i et nytt årtusen med nye, skremmende trusler, men også med en folkelig bevissthet om hva vi skal gjøre, og jeg stoler på at vi får gode resultater ut av det arbeidet.

Kirsti Kollé Grøndahl hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Spørsmål 12

Dag Danielsen (Frp): Jeg har følgende spørsmål til justisminister Odd Einar Dørum:

«Tidligere statsminister i Kuwait oberst Ali Al-Gebr, innsatt av Irak etter invasjonen i Kuwait i august 1990, har oppholdt seg i Norge på «humanitært grunnlag». Det hevdes at dette har skjedd med UDIs vitende. Dersom dette er riktig, betyr dagens asylpraksis at personer som er krigsforbrytere eller har begått alvorlige kriminelle handlinger, tillates å oppholde seg i Norge uten at de stilles til ansvar for sine handlinger.

Hva vil Regjeringen gjøre for å sikre at dette ikke tiltales for fremtiden?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Utlendingsdirektoratet innvilget Alaa Hussain Ali Al-Gebr opphold i Norge, etter at FNs høykommissær for flyktninger, UNHCR, hadde fremmet søknad om gjenbosetting som hastesak. Hans identitet og tidligere rolle i Kuwait fremgikk av dokumentasjonen fra UNHCR. Al-Gebr hadde ikke noen selvstendig rolle som statsminister under okkupasjonen av Kuwait. Bakgrunnen for at han kom i denne situasjonen, var at han ble arrestert og brakt til Irak, der han fikk beskjed om at han var utpekt som statsminister. Han vendte aldri tilbake til Kuwait.

Direktoratet fant i sin vurdering at Al-Gebr hadde behov for beskyttelse etter Flyktningkonvensjonen slik saken var fremstilt av UNHCR, idet han verken kunne returnere til Irak eller Kuwait uten å risikere forfølgelse, og samtykket til gjenbosetting i Norge. Etter ankomst til Norge sa han imidlertid at han ikke fryktet forfølgelse i Kuwait, og ønsket å returnere dit så snart forholdene lå til rette for det. Han fikk derfor oppholdstillatelse på humanitært grunnlag, og ikke asyl.

Norske myndigheter innvilger ikke oppholdstillatelse til krigsforbrytere. Kriteriene for uttak av overføringsflyktninger åpner ikke for det. I den forbindelse kan det også nevnes at UNHCR har en utvelgelsesprosess som skal sikre at ettersøkte krigsforbrytere ikke blir gjenbosatt.

Teoretisk kan det likevel ikke utelukkes spesielle tilfeller der krigsforbrytere slipper inn og ikke kan returneres, på grunn av utlendingsloven § 15 første ledd samt Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, EMK.

I den omtalte saken, som representanten tok opp, har direktoratet i ettertid erkjent at saken har utenrikspolitiske sider som tilsier at den nok burde vært forelagt Utenriksdepartementet før beslutning om innreisetillatelse ble tatt. Jeg legger til grunn at direktoratet er seg denne problemstillingen bevisst ved behandlingen av senere saker.

Dag Danielsen (Frp): Jeg takker justisministeren for svaret.

Jeg tolker hans svar dit hen at han mener at det var riktig at Al-Gebr fikk opphold i Norge, og jeg ber ham svare på om det er riktig oppfattet.

Han tok selv opp dette med at Utenriksdepartementet ikke var informert. Og da vil jeg gjerne spørre hva man vil gjøre for fremtiden slik at dette ikke gjentar seg, i og med at de fleste av de som gis opphold, har konkret utenrikspolitisk tilknytning, at det er utenrikspolitiske problemstillinger som vil være involvert i de fleste sakene.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg foretar ikke noen ettervurdering av det som skjedde. Jeg beskrev hva som skjedde og de faktiske opplysninger – også Al-Gebrs personlige situasjon – og jeg konstaterte hvordan saken ble behandlet. Så gjorde jeg rede for de generelle retningslinjene som gjelder når det gjelder krigsforbrytere, og jeg understreket at UDI i ettertid har erkjent at saken hadde sider som gjorde at den skulle vært forelagt Utenriksdepartementet. Med en slik erkjennelse til grunn regner jeg med at det mellom UDI og Utenriksdepartementet etableres kontakter som gjør at den bevisstheten er skjerpet så mye at man har med seg den erfaringen man trenger for at det skal sikres.

Dag Danielsen (Frp): Mitt tilleggsspørsmål til justisministeren er om han mener at dagens praksis er tilfredsstillende – om det er slik at han mener at dagens regelverk sikrer at man ikke får terrorister, internasjonale forbrytere og krigsforbrytere osv. inn i Norge, og at praksisen som er i dag, er god nok til å hindre at dette er tilfellet?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg gav i mitt første svar uttrykk for følgende, som jeg gjentar: Norske myndigheter innvilger ikke oppholdstillatelse for krigsforbrytere. Kriteriene for overføringsflyktninger åpner heller ikke for det, og det er også slik at UNHCR har en utvelgelsesprosess som skal sikre at ettersøkte krigsforbrytere ikke blir gjenbosatt. En praksis basert på de reglene, med den kjennskap jeg har til dette, burde gi sikkerhet. Ut fra den erfaring man har, og ikke minst den erfaring man generelt har, uavhengig av dette spørsmålet, nemlig at man vet at enkelte kriminelle prøver å søke til Norge, skal jeg i hvert fall forsikre representanten om at justisministeren følger alle slike spørsmål meget nøye, fordi vi ikke er tjent med at noen prøver å lure oss på en slik måte.

S p ø r s m å l 1 3

Rolf Reikvam (SV): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Det er store variasjoner mellom kommunene når det gjelder delingstimer på ungdomstrinnet. I en rapport fra Norsk Lærerlag basert på data fra GSI-statistikken, og som omfatter alle kommuner, varierer tallet på delings-timer fra 0,6 til 21,8 timer pr. uke. Et stort antall kommuner bruker under 5 timer til deling.

Mener statsråden at en skole som har 0,6 timer til deling, kan oppfylle læreplanens krav til tilrettelagt undervisning, og er det en nedre grense for timer en skole med gjennomsnitts klassestørrelse bør ha?»

Statsråd Jon Lilletun: Kommunene har ansvar for å gje elevane forsvarleg opplæring, i samsvar med lova og læreplanverka og innanfor dei økonomiske rammene dei har til rådvelde. Mellom føresegnene her er prinsippet om tilpassa opplæring. Det er i stor grad opp til den enkelte kommunen å velje løysingar og tiltak for å oppfylle dette prinsippet.

Delingstimar er ekstra lærartimar som gjer det mogleg å dele ein klasse eller ha fleire lærarar til stades i klassen samstundes. Det er ikkje fastsett særskilde føresegner om slike timar.

Eg er samd med representanten Reikvam i at det er vel store variasjonar mellom kommunane når det gjeld bruken av delingstimar, også på ungdomstrinnet, slik tala frå GSI stadfester for skuleåret 1999-2000. Dette kjem både av at kommunane prioriterer ulikt, og av at behovet for delingstimar avheng av fleire ulike faktorar, deriblant elevsamansetnad og klassestorleik.

Generelt sett vil t.d. små klassar ha mindre behov for delingstimar enn store, utan at dette i seg sjølv treng ha nokon verknad for korleis ein oppfyller kravet om tilpassa opplæring. Det er opp til den enkelte kommunen å utøve eit forsvarleg skjønns i spørsmålet om kva ressursar som bør setjast inn for å oppfylle dette kravet. Dersom skulen meiner det ikkje er mogleg å gje elevane den forsvarlege opplæringa dei har krav på innanfor dei ressursrammene skulen har til disposisjon, skal skulen melde dette vidare til kommunen.

Dei nemnde variasjonane i ressurstilgang kan gje grunn til uro. Som omtalt i St.meld. nr. 28 for 1998-99, Mot rikare mål, og følgt opp i statsbudsjettet for i år, vert det sett i gang forsøk med å prøve ut ulike modellar for timetildeling til skular på ungdomstrinnet. Tildelinga av timar vert i stort monn knytt til elevtalet på kvart klassetrinn. Formålet er å stimulere til større fleksibilitet i organiseringa av opplæringa og å jamne ut forskjellar mellom små og store klassar. Dette vil kunne vareta omsynet til store klassar på ein betre måte enn i dag. Eg vil vurdere erfaringane frå forsøket, også når det gjeld spørsmålet om korleis ein kan få ressursane best mogleg utnytta med tanke på behovet for tilpassa opplæring. Dei tala representanten Reikvam peiker på, gjev som nemnt grunn til uro. Eg ser det difor som rett å vurdere behovet for nærare regulering av delingstimar i samband med forsøket.

Rolf Reikvam (SV): Jeg takker for svaret, men det var vel egentlig ikke svar på mine spørsmål.

Aller først til terminologien. Jeg oppfatter ikke delingstimer som ekstra timer. Delingstimer er en del av det samlede timetallet som en klasse har til disposisjon, som skal brukes til ulike ting.

Mitt første spørsmål er følgende: Kan en skole som har 0,6 timer til deling – og da snakker vi om individuelle opplegg, prosjektarbeid og til alt som har med tilpasset opplæring å gjøre – oppfylle kravet i læreplanen? Læreplanen er ganske klar, både på arbeidsformer og arbeidsmåter.

Så til det andre spørsmålet. En gjennomsnittsklasse på ungdomstrinnet er på ca. 22 elever, det vet statsråden, og det vet jeg. Og da blir spørsmålet: Vil statsråden anta at det finnes en nedre grense for timetall som en sånn klasse bør ha for å kunne oppfylle kravene som vi som politikere har satt i læreplanen?

Statsråd Jon Lilletun: Fyrst til terminologien. Eg kan godt gje representanten Reikvam rett i at hans definisjon av kva delingstimar er, er like god og utfyllande som min. Der vil eg imøtekomme spørsmålsstillaren.

Når det gjeld om det finst ei nedre grense, gjer det i og for seg ikkje det lovmessig. Det er knytt til ein stor bruk av skjønns. Det som er sagt frå vår side i St. meld. nr. 28, er at ein del kommunar ligg heilt i nedre grense når det gjeld ressursbruken på skule. Då er det som spørsmålsstillaren her tek opp, noko av det som vert vurdert. Difor har vi òg sagt der, og eg seier det igjen i dag, at dette gjev grunn til uro, og dersom det held fram over lengre tid, er eg innstilt på å gå nærare inn i den problemstillinga som representanten Reikvam tek opp.

Rolf Reikvam (SV): Nå synes jeg det blir litt interessant. Det som statsråden sier, er at det ikke finnes noen nedre grense, men det finnes noe som ligger helt ned mot en nedre grense. Hvis det finnes noe som ligger ned mot en nedre grense, må statsråden på en eller annen måte ha definert en eller annen form for nedre grense. Jeg oppfatter det slik så langt at 0,6 timer til deling med en gjennomsnitts klassestørrelse ligger over den nedre grensen. Men da må vi reise det grunnleggende spørsmål: Hvordan kan en lærer som har 30,6 timer – han har 30 timer obligatorisk – klare å tilby individuelt opplegg? Hvordan kan han greie å legge opp til prosjektarbeid når han har 0,6 timer pr. uke til å gjøre dette? Det blir det grunnleggende spørsmål, som jeg synes statsråden ikke går inn i. Men han har nok åpenbart definert en nedre grense, i og med at han legger noe som ligger ned mot en nedre grense. Jeg vil nok be om at han kommenterer det en gang til. I og med at han har funnet at noe ligger der, må han jo ha definert grensen. Og da er spørsmålet: Hvor går den?

Statsråd Jon Lilletun: Fyrst vil eg seie meg glad for at representanten Reikvam tykkjer at det begynner å verte interessant. Det i seg sjølv er jo eit godt teikn. Då eg definerte det som at det var grunn til uro, og at det òg måtte vurderast dersom såpass låg ressurstilførsel heldt

fram over tid, var jo det i forhold til kommunars satsing på skulen totalt det som ligg i tilstandsrapporten. Det vi har sagt, er at ut frå det skjønnnet som vi skal bruke i forhold til dei tilstandsrapportane, kan det verte aktuelt å gjere noko i forhold til det. Når ein vert så spesifikk som spørjaren er når han spør om ein klasse og ber meg seie om det er forsvarleg eller ikkje, er det så mykje opp til korleis den klassen er, at eg ikkje vil svare konkret på det spørsmålet på dette tidspunktet. Men det er heilt sant at det er interessant, og det er nødvendig å arbeide vidare med det.

S p ø r s m å l 1 4

Anneliese Dørum (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Det første avgangskullet som har faget kristendoms-kunnskap med livssynsorientering, går ut av 10. klasse våren 2000. Barn som er holdt borte fra KRL-faget, risikerer å få færre poeng ved opptak til vidaregåande skoler.

Vil statsråden vurdere om elevene kan få kompensert dette, tatt i betraktning den store striden som har vært om det nye KRL-faget?»

Statsråd Jon Lilletun: Det er i år fyrste gongen elev-ar skal takast inn til den vidaregåande opplæringa frå 10. klasse etter L97. Eg har vorte gjort kjend med at enkelte elevar som er vortne haldne borte frå KRL-faget, har fått opplyst at dei ikkje vil få karakter i faget. Manglande karakter i eit fag vil kunne få følger ved inntak til den vidaregåande opplæringa.

Ved poengutrekning for inntak til den vidaregåande opplæringa for elevar som manglar karakterar i eitt eller fleire fag, er reglane at dette vert kompensert ved at dei manglande faga får poeng tilsvarende gjennomsnittet av dei teljande karakterane. Desse reglane har til no vore praktiserte slik at det har vore ein føresetnad at elevane då har fått innvilga fritak for faget i grunnskulen.

Elevar som går ut av 10. klasse våren 2000, kan ha hatt grunn til å tru at dei ville få poengutrekning i tråd med dei nemnde reglane dersom dei ikkje fekk karakter i KRL-faget. Det er i år fyrste gongen elevar går ut av grunnskulen etter L97, og eg ynskjer ikkje at elevane skal verte skadelidande når dei har stolt på denne ordninga. Difor har eg komme til at desse elevane skal få kompensert for dette faget ved å få rekna om poeng ved inntak til vidaregåande opplæring hausten 2000. Dette kan eg gjere fordi ordlyden i den aktuelle paragrafen i forskrifta til opplæringslova er open og difor også kan omfatte KRL-faget. Eg arbeider for tida med revisjon av bl.a. reglane om inntak i forskrift til opplæringslova. I samband med dette vil eg sjå nærare på spørsmålet om manglande karakter for elevar som er vortne haldne borte frå KRL-faget.

Anneliese Dørum (A): Jeg takker statsråden for et positivt svar. Jeg forstår det da slik at barn som er blitt holdt borte fra KRL-faget ulovlig, vil kunne få dette

kompensert gjennom at man beregner poeng ut fra de øvrige fagene, slik at de får poeng i faget. Det synes jeg er en helt riktig avgjørelse av statsråden, for vi må regne med at det er alvorlige overbevisningsgrunner som ligger bak, når foreldre går til det skritt å holde barna ulovlig borte fra undervisningen i dette faget. Derfor må jeg si at jeg er veldig glad for at statsråden, så vidt jeg oppfattet det, ikke vil la disse elevene bli skadelidende.

Statsråd Jon Lilletun: Fyrst finn eg grunn til å seie meg samd i den forståinga og konklusjonen som representanten Dørum hadde. Dei vil få desse poenga rekna ut slik som praksisen har vore tidlegare.

Dette inneber ikkje at eg og Regjeringa aksepterer at ein held ungane vekk, men det er ein konsekvens av at ein kan ha hatt grunn til å tru at den tidlegare praksisen ville verte følgd. I tillegg er eg samd med representanten Dørum i at i ein evalueringsfase, slik som vi er inne i no, er det slett ikkje grunn til, på dei områda der det faktisk har vore grunn til tvil, ytterlegare å spisse til konflikten. Det er betre at vi får ein dialog i samband med evalueringa som fungerer. Det ligg altså ikkje ein aksept i dette for at det er heilt all right med sivil ulydnad, men det har vore grunn til tvil. Difor praktiserer vi det på den måten, og det er etter mitt syn i samsvar med lova.

S p ø r s m å l 1 5

Erik Solheim (SV): Jeg skal få stille dette spørsmålet til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Lokalpolitikere fra Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet i Oslo ønsker å nekte ukentlige bønnenrop fra moskeer.

Mener statsråden at et kommunestyre eller bydelsutvalg eventuelt har anledning til å innskrenke religionsfriheten på denne måten?»

Statsråd Jon Lilletun: Så vel i Grunnlova som i lov om trdomssamfunn er retten til fri utøving av religion slått fast i tråd med føresegnene i Den europeiske menneskerettskonvensjonen. I artikkel 9 i konvensjonen heiter det:

«Frihet til å gi uttrykk for sin religion eller overbevisning skal bare bli undergitt slike begrensninger som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfunn av hensyn til den offentlige trygghet, for å beskytte den offentlige orden, helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.»

Sjølvsagt om fridomen er der, går det fram at den må balanseras mot andre omsyn som er heimla i lov. Av naturlege årsaker finst det ikkje nasjonale retningslinjer som regulerer spørsmål om bønnenrop. Slik eg ser det, er det naturleg at det vert gjeve løyve til bønnenrop i tilknytning til hovudsamlingar, t.d. ved fredagsbønna.

Representanten Solheim stiller spørsmål om kommunestyre eller bydelsutvalg har høve til å innskrenke religionsfridomen. Det har dei sjølvsagt ikkje. Kommunestyre og bydelsutvalg må halde seg til dei overordna lovene og konvensjonane om trusfridom, men samstundes kan det

òg liggje avgrensingar som bl.a. går i høve til offentleg orden og reglar om støygrenser. Eg har tillit til at dei lokale nivåa vil halde seg til dei konvensjonane Noreg har forplikta seg på, men at det i den konkrete utforminga vil vere nyansar ut frå ulike lokale forhold.

Erik Solheim (SV): Jeg skal få takke statsråden for svaret, som jeg i all hovedsak finner positivt.

Alle forstår at det her er en avveining. Man har på den ene siden religionsfriheten, som må innebære at ethvert livssyn og enhver religion skal ha anledning til å komme klart til uttrykk – at kirkeklokker skal kunne spille, og at det skal kunne være bønnerop fra en moské, eller for den del at hinduer eller buddhister i tilknytning til sine sentrale religiøse handlinger også skal kunne forkynne dette i det offentlige rom. På den annen side må dette avgrenses av privatlivets fred, av støyregler og at det ikke skal være til sjenanse for resten. En kirke som mente seg å kunne spille inn til gudstjeneste fem ganger i døgnet, hvorav en gang midt på natten, ville selvsagt være til sjenanse for sitt nabolag og ikke blitt akseptert av noen. Så dette er den avveiningen som vi må gjøre. Men slik jeg oppfatter statsråden, er hans oppfatning at i tilknytning til de sentrale elementene i ethvert livssyn, fredagsbønnen for muslimer eller høymessen på søndager for den kristne kirke, er det ikke anledning for kommunestyret eller bydelsutvalget til å foreta avgrensninger.

Statsråd Jon Lilletun: I all hovedsak er eg samd i den oppsummeringa som representanten Solheim hadde i forhold til forståinga av mitt svar, med unntak av siste setninga.

Det er klart at det kan tenkjast at det finst religionslokale som ligg så nær inntil anten ein sjukeheim, eit sjukehus eller andre ting, som gjer at dei lokale myndigheitene ut frå det vil ha ekstra behov for avgrensingar. Difor vil ikkje eg seie det fullt så generelt som representanten Solheim sa det no. Her må den lokale bruken av lova leggjast til grunn, og eg har tillit til dei lokale nivåa, som eg sa. Men det som er min innfallsvinkel, er at eg finn det naturleg at det i det tilfellet som har vore diskutert no, er høve til bønn på det som er heilagdagen for muslimar, nemleg fredagen. Og eg har registrert at i Nettavisen i dag gjev Solheim uttrykk for nokolunde det som er mine synspunkt på det.

Erik Solheim (SV): Jeg kan bare slutte meg helt ut til statsrådets syn. Essensen her er selvsagt at man behandler alle livssyn likt når det gjelder disse spørsmålene, at de altså, enten det gjelder bønnerop fra en moské eller klokkeklang fra en kirke, eller for den del andre religiøse ytringer, behandles likt. Dersom det er til sjenanse for nabolaget, må man finne en praktisk avveining. Det kan være folk som sover på fredag ettermiddag og føler at de er plaget av støy som kommer fra en moské, det ser jeg ikke bort fra. Noen av oss har vel av og til også syntet det har vært tungt å stå opp på søndagsmorgenen når vi blir vekket av kirkeklokkene, det kan jeg heller ikke se bort fra. Poenget er bare at man behandler islam, kristen-

dom, buddhisme, sikhisme og hvilken som helst religion likt, og har det samme krav om tilpasning til omgivelsene for de ulike livssynene. Og der oppfatter jeg det slik at statsråden og jeg er helt enige.

Statsråd Jon Lilletun: Eg vil berre gjenta det som eg sa i mitt hovudsvar, at det er Den europeiske menneskerettskonvensjonen som skal liggje til grunn, og norsk lovgjeving. Så må det vere opp til myndigheitene å forvalte dei lovene på ein god måte. Dei som måtte vere misnøgde med eit vedtak her, må sjølv sagt få høve til å anke gjennom vanlege kanalar eller leggje opp til ein prosess i forhold til det.

Det som eg er glad for, og som denne spørjerunden avklarar, er at representanten Solheim og eg òg er heilt einige om at det i vår kultur ikkje vil vere naturleg å innføre eit system der det skal vere bønn fem gonger om dagen, sju dagar i veka. Det vil vere unaturleg, og det er det eg har sagt heile vegen. Men den prinsipielle moglegheita som hovudregel bør liggje fast.

S p ø r s m å l 1 6

Erik Solheim (SV): Hvis det blir et like vellykket svar på dette spørsmålet, så får vi en god dag:

«Læreplanen for det nye utvidete kristendomsfaget omfatter ikke sikhismen, dette trass i at sikhreligionen har flere tilhengere både totalt i verden og i Norge enn livssyn som er omfattet. Sikhsamfunnet i Norge finner dette sårende.

Vil statsråden ta initiativ for å få rettet opp dette?»

Statsråd Jon Lilletun: Vi får gjere eit forsøk.

Faget kristendoms-kunnskap med religions- og livssynsorientering tek sikte på å gje elevane i grunnskulen kunnskap om kristendommen, andre religionar og livssyn og om generelle etiske og filosofiske emne.

Det er lagt størst vekt på dei store verdsreligionane, men elevane skal òg få kunnskap om ulike retningar innanfor desse, og om andre religionar og religiøse rørsler med bakgrunn i buddhismen, hinduismen, kristendommen og islam.

Det seier seg sjølv at det er gjort eit utval av lærestoff, og at ikkje alle religionar kan nemnast eller verte omtala som hovudmoment i L97. Sjølv om sikhreligionen ikkje er direkte omtala, gjev planen likevel eit godt grunnlag for å ta inn lærestoff om sikhismen.

I KRL-planen er det lagt til grunn at elevane skal få arbeide med religionar og livssyn som er representerte i klassen eller i nærmiljøet. Det står m.a. at elevane bør møte representantar for ulike trus- og livssynssamfunn i lokalmiljøet. Som del av det lokale arbeidet med læreplanen i faget skal det gjerast lokale konkretiseringar og tilval av lærestoff. Særleg aktuelt vil det vere å ta inn lærestoff om sikhreligionen der den òg er til stades i lokalmiljøet.

På oppdrag frå departementet har Noregs forskingsråd sett i gang evaluering av KRL-faget. Evalueringa skal sjå på korleis opplæringa i faget har vore gjennomført, og

skal vere klar til hausten. I den vurderinga departementet vil gjere i etterkant av evalueringa, vil eg sjå på om det er naturleg at sikhreligionen også vert omtala i læreplanen ut frå det omfanget religionen har i Noreg og elles i verda.

O d d b j ø r g A u s d a l S t a r r f e l t hadde her teke over presidentplassen.

Erik Solheim (SV): Jeg finner også dette svaret forsøksvis positivt. Sikhismen er jo av de fleste oppfattet som en egen helt separat verdensreligion, selv om det også fins røster som mener at den må ses som en variant innenfor hinduismen. Men jeg tror den forståelsen som mer og mer brer seg blant sikhene selv, er at det er en egen religion på linje med hinduisme, islam og andre religioner som har sterk betydning på det indiske subkontinentet.

Sikhene er spredt rundt i verden, etter hvert veldig mye i samme grad som jøder, som følge av lokale forhold i Punjab og også av deres kreativitet og arbeidsomhet. Vi har mange i Norge, men det er relativt mange sikher overalt i den vestlige verden. Alle disse hensynene tilsier at det bør være en alminnelig orientering om sikhismen for alle, men jeg deler statsrådets syn, at det selvsagt bør legges en særlig vekt på den i de områder i Norge hvor det etter hvert er en del sikher.

Statsråd Jon Lilletun: Eg tek med meg den vurderinga av korleis den skal sjåast på i forhold til dei andre store verdsreligionane. Der er det som representanten Solheim sa, noko ulikt syn, men hovudprinsipp i faget er at kvar religion skal sjåast ut frå si eiga sjølvoppfatning, og ut frå det vil vi arbeide når vi skal ta den vurderinga som eg varsla i mitt hovudsvar.

Erik Solheim (SV): Jeg skal være helt kort, og statsråden behøver bare kommentere det hvis han er uenig. Jeg tar da som en selvfølge at departementet vil inngå en dialog med det norske sikhssamfunnet om hvordan dette kan gjøres på en formålstjenlig måte.

Presidenten: Statsråden nikkar, så då går me vidare.

S p ø r s m å l 1 7

Anneliese Dørum (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Staten tapte avskjedssaken mot sokneprestene Olav Berg Lyngmo og Arne Thorsen i Alta herredsrett.

Hvorfor mener statsråden det er nødvendig med en ny høringsrunde til bispemøtet og Kirkerådet, når de tidligere har uttalt seg i samme sak, og betyr dette at statsråden mener Kirken kan slå seg til ro med forståelsen av tilsynet slik det kommer til uttrykk i dommen?»

Statsråd Jon Lilletun: Som representanten Dørum viser til, vann staten ikkje fram i avskjedssaka mot sokneprestane Olav Berg Lyngmo og Arne Thorsen i Alta

heradsrett. Fleirtalet, dei to lekdommarane, har gjeve sokneprestane medhald i at det ikkje er grunnlag for å gje dei avskjed frå embeta. Fagdommaren har dissentert og i domspremissane gjort greie for sitt standpunkt, som er at vilkåra for avskjed er til stades.

Eg har no innhenta regjeringsadvokatens rettslege vurdering av dommen, og sendt den over til biskopane og Kyrkjerådet og bede om utsegn frå dei. Frist for å anke saka til lagmannsretten er 21. mars.

Som eg har uttalt i media, er eg overraska over dommen, men eg har ikkje funne at grunnlaget for å avgjere om dommen skal ankast, er godt nok, før eg og har høyrte kva dei kyrkjelege organa meiner. Det er i samsvar med ei forvaltning innanfor kyrkjesaker eg ynskjer å ha, at eg i alle viktige prinsipielle saker vil høyre Kyrkja si meining før eg tek dei nødvendige avgjerdene.

Anneliese Dørum (A): Jeg takker for svaret. Det er uforståelig for meg at statsråden mener at det er nødvendig å høre både Kirkerådet og biskopene på nytt.

Staten gikk til sak mot de to prestene etter klare anbefalinger fra Kirkerådet og ti av landets elleve biskoper etter at de to prestene frasa seg tilsyn fra biskop Ola Steinholt og «vigslet» Børre Knudsen til sin biskop. Det ville jo være ganske oppsiktsvekkende hvis en dom fattet med to mot én stemme i landets laveste rettsinstans i en så viktig sak, blir rettskraftig.

Det foreligger også en betenkning om dommen fra regjeringsadvokaten, som anbefaler at saken må ankes. Så jeg kan altså ikke se en eneste grunn til at statsråden trenger å innhente nye råd i denne saken. Hvorfor gjør han egentlig det?

Statsråd Jon Lilletun: Det er vel i og for seg ikkje så overraskande at representanten Dørum og statsråden har eit noko ulikt syn på i kor stor grad Kyrkja skal takast med på råd i avgjerder som gjeld Kyrkja, òg i prinsipielle spørsmål. Det er heilt rett det som representanten Dørum seier, at det framfor førre runde kom eit råd frå Kyrkja sine organ, dvs. frå Kyrkjerådet og frå biskopane enkeltvis.

No har det seg altså slik at det ligg føre ein dom. Eg synest det er viktig å få vurdert premissane og dei konsekvensane det vil ha i forhold til tilsyn, og eg synest det er viktig å få gjort det i den situasjonen som er no, to – faktisk nesten tre – år etter førre runde. Difor finn eg det tryggast at Kyrkja vert teken med på råd.

Anneliese Dørum (A): Saken er imidlertid den at Kirken allerede er tatt med på råd og har gitt sitt klare råd – bortsett fra én biskop som var imot.

Men har statsråden tenkt på de følgene dette vil få for kirke- og menighetsliv i Kautokeino? Prost Per Oskar Kjølås i Indre Finnmark prosti beskriver Kautokeino menighet som en slagmark. Prosten uttaler i Aftenposten:

«At saksbehandlingen drar ut, betyr at Kautokeino fortsetter å være en slagmark med de smerter og splittelser det medfører.»

(Anneliese Dørum)

Har statsråden vurdert hvilke konsekvenser dette vil få for kirke- og menighetsliv i Kautokeino når han nå utsetter avgjørelsen i saken og det kan ta lang tid?

Statsråd Jon Lilletun: For det fyrste: Det tek ikkje i nemneverdig grad lengre tid enn det likevel ville ha gjort, for eg har sett på kva saksbehandlingstid ein plar ha når det gjeld ankar. Her har ein to månader å gå på, og det vanlege er faktisk at ein brukar dei to månadene. Skilnaden er at anten saksbehandlar ein åleine i departementet, eller ein trekkjer inn Kyrkja.

Så til spørsmålet om statsråden har tenkt igjennom konsekvensane. Ja, det skal eg love presidenten og spørjaren at eg har, og her er det ikkje nokon enkle svar. For det er heilt rett at prosten har sagt *ein ting*, og for nokre dagar sidan fekk eg eit veldig sterkt brev frå soknerådet i Kautokeino, som seier det like sterkt den andre vegen.

Eg må sjå heilskapen, og eg må òg sjå på dei konsekvensane som det vil få for Kyrkja på sikt. Til det vil eg gjerne få den vurderinga òg frå Kyrkja sjølv, og det vil som sagt ikkje forseinke saka i nemneverdig grad. Så skal eg ta dei nødvendige avgjerder før fristen er ute.

S p ø r s m å l 1 8

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Flytting av bedriftstelefon var tidligere en prioritert oppgave for Telenor og ble stort sett effektivt hurtig. I dag meddeler Telenor oftere og oftere tilbake til bedriftene at de ikke har kapasitet til å skrive ut ordren, men kan selvsagt gjøre det dersom det er en hasteordre. Hasteordre tar Telenor fem ganger ordinær pris for, og dette blir gjort oftere og oftere av Telenor ovenfor bedrifter som er totalt avhengig av telefon.

Vil statsråden se på denne slette kundebehandling som Telenor her bedriver?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Telenor har på forespørsel opplyst at hovedintensjonen er å etterkomme kundenes ønskede dato for effektivisering av bestilling, enten det gjelder flytting av telefon eller nyetablering. Telenors målsatte leveringstid, dvs. fra kunden bestiller til montør har effektivisert bestillingen, er fem virkedager for nybestillinger/flyttinger av vanlig telefon og ti virkedager for ISDN-telefon. I gjennomsnitt blir ca. 90 pst. av ordrene levert innenfor denne målsettingen. Avvik forekommer spesielt i situasjoner hvor salget er stort, eller at uvær har medført spesielt store feilmengder i samme periode.

Hvis kunden ønsker å få bestillingen raskere effektivert enn dette, tilbys ekspresslevering. Statistikkene viser at Telenor har ca. 25 ekspressleveranser pr. uke på landsbasis. Dette utgjør kun 1 pst. av de ca. 2 800 ordrer som produseres og leveres til bedriftsmarkedet pr. uke på vanlige vilkår, dvs. uten ekspress. Dette viser at ekspressleveranser derfor utgjør en liten del av de samlede leveranser til bedriftsmarkedet.

Staten ved Samferdselsdepartementet er eier av Telenor AS. Bedriften ledes av et styre, og departementet har ikke myndighet i selskapet uten gjennom generalforsamling. Telenor har imidlertid rett og plikt til å organisere og drive sin løpende forretningsmessige virksomhet. Det er derfor ikke mulig eller ønskelig for statsråden å gå inn i enkeltsaker og overprøve Telenors avgjørelser når det gjelder selskapets vurderinger i dets daglige forretningsdrift.

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg takker for svaret.

For så vidt var det ganske brukbart med 90 pst. levering innenfor målsettingen, men allikevel syns jeg at fem ganger vanlig flyttepris når man stort sett skal inn i en kontakt eller bare gjøre det på en datamaskin – de tar 2 500 kr i tillegg for å utføre det som hasteordre – begynner å bli litt drøyt. Jeg har fått flere tilbakemeldinger på dette, bl.a. fra en bedrift i Molde, hvor man hadde selve montørstasjonen i samme bygning. Han gikk opp, og der hadde de god tid de montørene som satt der, men de kunne ikke gjøre noe før hasteordren var sendt fra Oslo. Da fikk han beskjed om at det var fem ganger vanlig pris, og det er 2 500 kr i tillegg. Syns ikke statsråden at det er litt drøyt for å ordne på en kontakt?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: La meg igjen understreke at Telenors målsatte leveringstid er fem virkedager for nybestillinger og flyttinger av vanlig telefon, med unntak for spesielt pressede perioder og uvær.

Tallene som er referert, kan synes høye. Jeg kan bekrefte at ekspressleveranse av etablering eller flytting av vanlig telefon koster 750 kr i tillegg til vanlig pris. Jeg kan også bekrefte at ekspressleveranse ved etablering eller flytting av ISDN-telefon koster 2 500 kr i tillegg til vanlig pris, og vanlig pris i begge disse tilfellene er rimelig lav i forhold til operasjonene som skal utføres.

Jeg forutsetter derfor at de signaler som nå er kommet om spesielle tilfeller, enkelttilfeller, blir tatt ad notam av Telenor, men jeg kan ikke gå inn i enkeltsaker konkret her og nå.

S p ø r s m å l 1 9

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«E6 gjennom Nordland er på grunn av lav veistandard ofte stengt. E6 mellom Nord-Trøndelags grense og Trofors har i 1999 vært stengt 36 ganger, Korgfjellet har vært stengt 42 ganger og strekningen mellom Mo i Rana og Saltfjellet har vært stengt 28 ganger. Dette gjelder innrapportert stenging av veien over 30 minutter grunnet bilberging.

Mener statsråden at dette er akseptabelt? Hvis ikke, hva akter statsråden å foreta seg for å bedre situasjonen?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: E6 gjennom Nordland, og særlig fra Nord-Trøndelag grense til Saltfjellet,

har en varierende standard. Dette gjelder både vegbredde, stigning og kurvatur. Mest utsatt er Korgfjellet.

Det er riktig at på strekningen forekommer en god del utforkjøringer, særlig vinterstid, med bilberging og kortvarig vegstenging som resultat. Bilbergingen tar gjerne noe tid når tunge kjøretøyer er involvert. Årsakene til utforkjøringene er knyttet til vegstandarden og føreforholdene eller til kjøretøyet og/eller føreren.

Vegstandarden er som nevnt svært varierende. Smale partier hvor tunge kjøretøyer har vanskelig for å møtes, samt skarpe svinger kan føre til utforkjøringer. Over det bratte Korgfjellet må tyngre kjøretøyer ofte ha drahjelp for å komme over. En utbedring av strekningen kan bedre dette. Mye av kritikken fra publikum synes å være en kritikk av vegstandarden.

Føret spiller selvsagt også en viktig rolle. Statens vegvesen har opplyst at i inneværende vintersesong har Vegvesenet trappet opp strøingen over Korgfjellet både i hyppighet og mengde. Generelt har innsatsen i forhold til strøing av nordlandsvegene økt betydelig i løpet av de siste årene. Videre søker Vegvesenet gjennom vegtrafikksentralenes informasjonstjeneste å forberede trafikantene best mulig på de forhold som vil møte dem.

Førere gir også sitt bidrag til problemene ved ikke alltid å sørge for at bilene er godt nok skodd for årstiden. Kontroller utført av politi og Statens vegvesen har avdekket eksempler på graverende mangler. Jeg vil derfor understreke at de vegfarende også har et ansvar for sin egen sikkerhet og framkommelighet.

Vegvesenet vil gjennom sin vinterdrift søke å redusere problemene ved utforkjøringer og bilberginger så langt det lar seg gjøre. Utover dette er det bare en utbedring av strekningen med bedre vegbredde, stigning og kurvatur som vil gi en varig bedring av forholdene. Tunnel gjennom Korgfjellet vil her være det viktigste bidraget. Jeg kan opplyse at Vegdirektoratet har til planlegging prosjektet E6 Osen-Korgen, som omfatter bl.a. tunnel gjennom Korgfjellet. Det er min mening at det er dette tiltaket som vil gi størst effekt når det gjelder å løse de forhold som representanten Svendsen beskriver i sitt spørsmål.

Stortinget blir gitt anledning til å prioritere dette prosjektet i forbindelse med behandlingen av Nasjonal transportplan senere i vårsesjonen.

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg er glad for at samferdselsministeren og jeg kan være helt enige når det gjelder den virkelighetsbeskrivelsen som ministeren redegjorde for her, og så får man se om man i forbindelse med fremtidige budsjetter kan bli enig om hvordan man skal løse dette på best mulig måte.

Det er fremkommet i undersøkelser fra NHO at transportkostnader for norske bedrifter er 50 pst. høyere enn for sammenlignbare bedrifter i EU. Det særnorske avgiftsnivået, bl.a. på diesel, er selvfølgelig en medvirkende årsak til at kostnadene er så høye, men det er også helt klart at veistandarden her spiller en betydelig rolle. Stengningen skyldes selvfølgelig for det meste dårlige værforhold vinterstid, men mange ulykker skjer også om

sommeren grunnet dårlige veiskuldre og smale og svingete veier.

Vil ministeren ta initiativ til at veibevilgninger blir prioritert og økt i kommende budsjetter, slik at problemene kan løses snarest?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Den siste delen av spørsmålet er nok en like stor utfordring til Stortinget som det er til ministeren og til Regjeringen.

Jeg har ikke noe imot at budsjettmidlene økes. Tvert imot, vi kan løse en del – både trafikksikkerhetsspørsmål, vegutløsningsspørsmål og forbedringer i framkommelighet – ved økte bevilgninger. Samtidig er det viktig at de bevilgningene vi tross alt har, fordeles mest mulig riktig og rettferdig og kommer til maksimal utnytting, og da kan, som vi har vært inne på tidligere i dag, rasjonell fremdrift være noe av det vi må se nøyer på enn vi har gjort før.

Jeg vil også minne om at i etatsplanene til Nasjonal transportplan, som har vært ute til høring, har prosjektet E6 Osen-Korgen vært inne i første fireårsperiode med fullføring i siste seksårsperiode – til sammen ti år. Det betyr med andre ord at prosjektet er høyt prioritert. Regjeringens forslag, som kommer i mars-april, får Stortinget så til behandling.

Kenneth Svendsen (Frp): Det var hyggelig å høre at ministeren ønsker større budsjetter. Hvis ministeren tør forsøke og får gjennomslag i Regjeringen for økte bevilgninger til veisiden i statsbudsjettene fremover, kan jeg love at Fremskrittspartiet vil være en bidragsyter når det gjelder å sørge for at det går igjennom.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: En fagstatsråd er alltid interessert i hvilke signaler Stortinget gir, i hvilke vedtak det fatter, og ikke minst i hvordan vi mest rasjonelt kan bruke de midlene Stortinget til slutt stiller til rådighet. Så jeg ser fram til debatten som kommer om Nasjonal transportplan – fordelingen mellom luft, sjø, jernbane og veg – og hvilken vinkling man vil legge på den både når det gjelder fordeling på landsdeler, når det gjelder forholdet riksveger/stamveger, og når det gjelder eventuell fordeling av ressursrammer mellom etatene. Det kan nok være at vi, når vi for første gang legger fram en nasjonal transportplan, får en annen type debatt enn vi har hatt når vi har behandlet vegplanene for seg, jernbaneplanene for seg, luftfartsplanene for seg og sjøtransporten for seg. Så vi går spennende tider i møte.

S p ø r s m å l 2 0

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg vil få stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Ifølge avisoppslag de siste dager vil ombyggingen av hovedflyplassen på Gardermoen i forbindelse med Schengen-avtalen koste 100 mill. kroner.

Var Samferdselsdepartementet ikke klar over denne avtalen da man planla utbyggingen av flyplassen?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Innholdet i og Norges tilslutning til Schengen-avtalen ble fattet på et tidspunkt etter at det var mulig å tilpasse tiltakene til framdriften på Gardermoen. Med andre ord kunne egentlig ikke Samferdselsdepartementet eller underliggende etater/selskaper være kjent med innholdet i en avtale som ikke var inngått da hoveddelen av planleggingen ble gjennomført på Gardermoen, jf. formuleringen i spørsmålet til representanten Nistad.

Konsekvensene av en Schengen-avtale for Gardermoen ble løpende vurdert likevel under planleggingen av flyplassen. Luftfartsverket og Oslo Lufthavn AS har bl.a. vært representert i en arbeidsgruppe underlagt Justisdepartementet vedrørende disse spørsmålene.

Innholdet i Schengen-samarbeidet, og konsekvensene for norske lufthavner, var usikkert i planleggingsfasen av Gardermoen.

I anledning norske forhandlinger om eventuell tilknytning til Schengen-avtalen ble det i 1996 utarbeidet av Luftfartsverket en rapport om kostnader for norske lufthavner. Kostnader for tiltak ble beregnet ut fra trafikkstatistikken for 1995. Oslo Lufthavn AS deltok ved utarbeidelsen av rapporten, som konkluderte med at kostnadene ved norsk deltakelse i Schengen-samarbeidet ville beløpe seg til 12 mill. kr på Gardermoen.

En forutsetning for dette kostnadsanslaget var at Schengen-tiltak ved Gardermoen kunne skje som en naturlig del av selve utbyggingen. Dette forutsatte vedtak om avtaleinngåelse i første halvår 1996. Første gangs vedtak om Schengen-tilknytning i Stortinget kom først sent i vårsesjonen 1997.

Trafikkvolumet over Gardermoen som berøres av Schengen-avtalen, er i dag større enn forutsatt under tidligere vurderinger av tiltak for Schengen-tilpasninger. De byggearbeider som nå gjennomføres, er derfor mer omfattende og dyrere enn tidligere planer tilsa. Blant annet kreves det større arealer som følge av at flere fly enn tidligere antatt har avgang samtidig til bestemmelsessteder utenfor Schengen-området. En annen grunn til at kostnadene har blitt høyere, er at det er valgt en løsning for gjennomføring av byggearbeidene knyttet til Schengen-tilpasningen som påvirker den løpende trafikkavviklingen ved flyplassen minst mulig.

Thore Aksel Nistad (Frp): At trafikken på Gardermoen har blitt større enn forutsatt, har jeg forståelse for. Men vi har tross alt vurdert å søke om medlemskap i EU et par ganger, og det er mange år siden vi begynte med det. Allerede på et tidlig stadium var trafikken skilt i Europa. Vi har også skilt nordiske borgere fra andre borgere, så vi har hatt et slags skillesystem på Gardermoen. Jeg kan derfor ikke skjønne at man nå liksom plutselig har oppdaget at det er noe som heter Schengen-avtalen, eller at det er en EU-avtale på dette området. Da vil jeg si at man har kommet litt sent i gang med dette.

I tillegg har man nå også hatt store problemer med snørydding og avising, som man heller ikke har oppdaget har skjedd før på Gardermoen. Så det begynner å bli ganske mange saker man ikke har visst ville dukke opp når

det gjelder Gardermoen-utbyggingen. Jeg lurer på om dette kanskje er bevisst, slik at det skulle bli billig å lage en flyplass der.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg har ingen grunn til å tro at det ligger noen slik bevisst handling eller tankegang bak som representanten Nistad antydet.

Når det gjelder spørsmålet om hva Schengen-avtalen ville bety for selve utbyggingen, er det klart, som jeg sa i mitt hovedsvar, at dette har vært med i vurderingen undervegs, men en del forutsetninger var ikke på plass. Avtalen ble inngått så sent at man ikke hadde muligheter til å gjennomføre det under utbyggingsprosessen.

Så er det to ting til som jeg bør nevne: Kravet til lokaliteter, bl.a. fra politiets side, er blitt større enn opprinnelig forutsatt. Man har også fått en annen situasjon for en destinasjon som Kanariøyene, som har betydning for, innenfor eller utenfor Schengen-vurderingen, hvilket kontrollvolum man har behov for. Kort sagt: En del praktiske ting har man i ettertid måttet ta langt større høyde for enn man hadde muligheter til å gjøre under planleggingen.

Thore Aksel Nistad (Frp): Det begynner nå å dukke opp mange ting som har vært under vurdering når det gjelder Gardermoen. At det har vært med i vurderingen, er liksom det som går igjen i den ene saken etter den andre.

Men har statsråden en formening om hvor store alle disse tilleggskostnadene blir totalt hvis man ser på alle de problemer som har dukket opp på Gardermoen? Hva blir sluttsammen? Og forventer statsråden at det kanskje er enda flere ting i kjømda – som var vurdert, men som ikke er tatt med, men som kanskje kommer?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg kan nok ha flere evner enn jeg er klar over, men spåmann er jeg ikke. Derfor påtar jeg meg ikke å spå om vi er kommet i mål når det gjelder totalbeløp, kostnader og vurderinger knyttet til ulike sider rundt Gardermoen-prosjektet. I den forbindelse henviser jeg til den behandling som for tiden pågår her i Stortinget.

Men la meg i rettferdighetens navn si følgende: Når man foretar denne utbyggingen og tilpassingen til Schengen-avtalen mens det er full drift på flyplassen, er det klart at det koster mye mer enn om man hadde gjort dette på forhånd og kunne ha innkalkulert det i utbyggingskostnadene. Det hadde man ikke mulighet til, fordi Schengen-avtalen vitterlig ikke ble inngått tidnok til at man kunne ta høyde for alle kostnadene.

S p ø r s m å l 2 1

Fra Unn Aarrestad til sosialministeren:

«Kvinner i felles verksemd/gardbrukarar fødte etter 1937 står utan pensjonspoeng for åra før 1986. Reglane før 1986 hindra likestilling mellom ektefellar som vart pensjonistar eller uføretrygda. Med minst 40 oppteningsår for å oppfylla folketrygda sitt krav vert derfor desse

kvinnene minstepensjonistar endå dei har arbeidd heile sitt vaksne liv i felles verksemd.

Vil statsråden gi pensjonsgjevande næringsinntekt tilbakeverkande kraft for åra 1967-1986?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett.

S p ø r s m å l 2 2

Presidenten: Dette spørsmålet, frå Harald T. Nesvik til sosialministeren, vil verta svara på av helseministeren.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål til sosialministeren, som altså helseministeren vil besvare:

«Det stilles nå krav til at innehavere av skjenkebevilling skal ha avlagt kunnskapsprøve i alkohollovgevingen og skjenkebestemmelser. Det samme kravet stilles ikke til de som skal kontrollere om skjenkesteder driver utskjenkning i henhold til alkoholloven, og slik undertegnede ser det, kan dette være et grunnlag for konflikter og ulike tolkninger av om en driver i strid med alkoholloven eller ikke.

Vil statsråden sørge for at det blir stilt krav om den samme kunnskapsprøven også for skjenkekontrollører?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Den nye forskriften om avleggelse av kunnskapsprøve presiserer at styrer og stedfortreder i en virksomhet som har bevilling til salg eller skjenking av alkoholholdig drikk, må avlegge en kunnskapsprøve. Ordningen med dokumentasjon av kunnskaper om alkoholloven med forskrifter er begrunnet ut fra behovet for å øke kunnskapsnivået hos de som har ansvaret for salg og skjenking.

Det er kommunene som har ansvaret for at de som skal utføre kontrollen med salg og skjenking av alkoholholdig drikk, får nødvendig opplæring. Jeg viser til sosialministerens svar på et lignende spørsmål i spørretimen den 2. juni i fjor. Sosialministeren føler seg trygg på at kommunene følger opp dette ansvaret, og planlegger derfor ikke å ta initiativ til ytterligere regler for å sikre at kommunale kontrollører har nødvendige kunnskaper om alkoholloven.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, men jeg må si at det bekymrer meg.

Det kommunale ansvaret går selvfølgelig på at kunnskapsprøven skal avholdes – det gjelder de utøvende bedriftene. Når det gjelder krav til opplæring av kontrollører, foreligger det ikke noe krav til selve opplæringen. Jeg kan bruke eksempler fra min egen hjemkommune, der man har satt dette ut på anbud og har en bedriftsintern opplæring uten kontroll av innholdet i opplæringen.

Spørsmålet mitt til helseministeren blir da: Føler ikke en regjering som er utgått av bl.a. Kristelig Folkeparti, når det gjelder det som har med utskjenkning av alkohol å gjøre, at de som skal kontrollere hvordan denne utskjenkningen foregår, i hvert fall gjør det i tråd med loven, og at de som skal kontrollere, har de kunnskaper om innholdet i loven som skal til?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det som er utgangspunktet, er jo at de som forvalter et skjenkeløyve, skal kunne vite hva det innebærer, og skal følge loven. Ansvarlig skjenkestyrer mv. må ha den kunnskapen. Det har man nå tatt skritt – og nye skritt – for å sikre. Der ligger den viktigste kvalitetskontrollen.

Så er det, uansett hvordan kommunen velger å organisere skjenkekontrollen sin, kommunens ansvar at den holder mål, og i den grad kommunen finner at den brister i så måte, må kommunen treffe de nødvendige tiltak. Det mener jeg man må ha tillit til at kommunen gjør, uten at vi også på dette området skal komme med nye detaljregler som styrer kommunal virksomhet.

Harald T. Nesvik (Frp): Helseministeren sier at det som har å gjøre med selve opplæringen av de som skal drive denne kontrollen, er viktig. Ja, der er helseministeren og jeg helt på linje. Det er viktig at man driver i tråd med de lover og regler som Stortinget har laget.

Men jeg må også si at når man sender ut kontrollører – for det er et krav, det står i loven at det skal kontrolleres – da må det i hvert fall være et minimumskrav at de som skal kontrollere om en bedrift følger loven, har kunnskap om loven. Det er det ingen krav til i dag.

Jeg må også si at det bekymrer meg at man sier at man skal drive etter loven, og så sender man ut kontrollører som ikke vet hva loven dreier seg om. Hvordan kan man da vite, når man får tilbakemelding til kommunen, at restauranten har drevet i tråd med loven?

Jeg må også si med hensyn til restauranteiere og også med hensyn til å få fjernet konflikter, at det er lite som skal til for å sørge for at kontrollørene kan innholdet i alkoholloven.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det er jo ingen uenighet mellom representanten Nesvik og meg når det gjelder det forhold at kontrollørene må kunne den loven de skal kontrollere gjennomføringen av. Selvsagt må de det. Spørsmålet er om det kommunale ansvar for at så er tilfellet, trenger å reguleres ytterligere i form av detaljerte krav til opplæring av disse kontrollørene. Vi mener fra departementets side at det ikke er grunnlag for å stille slike detaljkrav i regelverket.

Men det skal være klinkende klart at hvis kontrollørene ikke har den nødvendige kompetanse og ikke kan det lovverket og det regelverket de skal kontrollere gjennomføringen av, har de med respekt å melde lite å gjøre som kontrollører.

S p ø r s m å l 2 3

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten John I. Alvheim til sosialministeren, vert svara på av helseministeren.

John I. Alvheim (Frp): Jeg ber om at den ærede helseminister svarer på mitt spørsmål til sosialministeren. Spørsmålet lyder:

«Sosialetaten i Kvinnherad har fattet tvangsvedtak for en gravid kvinne i 7. måned. Vedtaket er godkjent av fyl-

kesnemnda. Hordaland fylkeskommune har ikke behandlingsplass å tilby og nekter å betale behandling i institusjon utenfor fylket.

Er dette i samsvar med lovens intensjoner?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg vil understreke at det er sterkt bekymringsfullt når tungt belastede misbrukere, som har behov for det, ikke får plass i institusjon. Samtidig er det viktig å merke seg at man etter felles anstrengelser fra Kvinnherad kommune og Hordaland fylkeskommune fant en løsning i den konkrete saken som danner utgangspunkt for spørsmålet.

Formålet med en regel om at det kan fattes tvangsvedtak overfor gravide rusmiddelmisbrukere, er å søke å hindre at barnet blir påført skade. Tvangsvedtak kan fattes i situasjoner der frivillige tiltak har vist seg utilstrekkelige, og dersom rusmiddelmisbruket er av en slik art at det er overveiende sannsynlig at barnet blir født med skade. For at loven skal kunne virke etter intensjonen, er det en forutsetning at det finnes tiltak som kan nyttes i disse situasjonene.

Det er likevel ikke slik at et konkret tvangsvedtak utløser en fylkeskommunal plikt til å stille institusjonsplass til rådighet og en korresponderende rettighet for den enkelte rusmiddelmisbruker til en institusjonsplass. Dette følger av ansvarsdelingen mellom fylkeskommunen og kommunen: Utgangspunktet er at kommunen har ansvaret for å sørge for egnede tiltak for rusmiddelmisbrukere, herunder sørge for at rusmiddelmisbrukeren får plass i institusjon dersom dette er nødvendig og vilkårene i loven er oppfylt.

Fylkeskommunen har et alminnelig ansvar for å etablere og drive institusjoner for rusmiddelmisbrukere. De har også ansvaret for å utarbeide en plan som skal vise hvordan fylkeskommunen vil dekke aktuelle og framtidige behov for institusjonsplasser. Kommunen og fylkesnemnda har ikke instruksjonsmyndighet overfor fylkeskommunen. Et konkret tvangsvedtak pålegger derfor ikke fylkeskommunen en plikt til å stille institusjonsplass til rådighet.

Dette er likevel ikke ensbetydende med at rusmiddelmisbrukeren står uten rettigheter. Dersom fylkeskommunen ikke stiller institusjonsplass til rådighet etter at det er fattet et tvangsvedtak, og rusmiddelmisbrukeren ikke kan dra omsorg for seg selv, er det et krav i loven at sosialtjenesten om nødvendig skal sørge for midlertidige tiltak.

Regjeringen ser det som svært viktig at fylkeskommunene følger opp det ansvaret de har etter loven, og oppretter og driver et tilstrekkelig antall institusjonsplasser. Ikke minst gjelder dette plasser for gravide, tungt belastede misbrukere i akutte situasjoner.

Kapasitetsmangelen i deler av behandlingsapparatet var den viktigste grunnen til at sosialministeren i desember 1998 nedsatte en arbeidsgruppe, Nesvåg-gruppen, som bl.a. fikk i oppdrag å vurdere det samlede døgnbehandlingstilbudet for rusmiddelmisbrukere. Gruppens mandat var også å vurdere eventuelle behov for endringer i det nåværende systemet for ansvars plassering og finansiering av tiltakene for rusmiddelmisbrukere. Videre

skulle gruppen vurdere samarbeidsforholdene mellom institusjonene og den kommunale sosialtjenesten med sikte på å sikre kontinuitet og sammenheng i tilbudene til den enkelte. Dersom vi skal få til helhetlige løsninger for brukerne, er det helt nødvendig å få til et godt og smidig samarbeid mellom forvaltningsnivåene.

Gruppens rapporter har nå vært ute til bred høring, og sosialministeren går nå nøye gjennom materialet. I stortingsmeldingen Omsorg 2000 følges noen av gruppens anbefalinger opp, og der varsles det at Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med oppfølging av andre forslag og anbefalinger i egen sak. Videre har sosialministeren bedt om en orientering fra Hordaland fylkeskommune om deres plan for institusjonstilbudet til rusmiddelmisbrukere. Planen vil bli gjennomgått og drøftet med fylkeskommunen.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker for svaret.

Det er ukjent for meg at denne saken fant en lykkelig løsning, hvis man da ikke anser opphold i fengsel som en lykkelig løsning for en gravid rusmisbruker.

I sosialtjenesteloven § 6-2 a er det hjemmel for tvangsinnleggelse for gravide misbrukere, og vedtak i denne saken ble gjort av fylkesnemnda. Da er det en forutsetning i sosialtjenesteloven at fylkeskommunen, som er forpliktet og har ansvaret for institusjonstjenesten på dette området, også skaffer til veie behandlingsplass, noe som Hordaland fylkeskommune i dette tilfellet ikke gjorde. De ville heller ikke betale for en tilveieskaffet plass i eksempelvis Telemark fylke, fordi Hordaland fylkeskommune selv hadde innført inntaksstopp ved sin egen institusjon.

Jeg vil spørre helseministeren om det ikke i tillegg til en orientering fra fylkeskommunen er grunnlag for å gi Hordaland fylkeskommune en skikkelig korreks i denne saken.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg har ikke grunnlag for å gå inn i ytterligere enkeltheter i den konkrete saken, men jeg forutsetter at når sosialministeren har bedt om en nærmere orientering fra Hordaland fylkeskommune, vil hun i de drøftelser som jeg varslet at hun vil ha med fylkeskommunen, også vurdere hva slags oppfølging som er nødvendig.

Jeg må for min del si at det i tillegg til dette er viktig å se på kontinuiteten og sammenhengen mellom de ulike forvaltningsnivåenes tilbud, og det er et sentralt tema i oppfølgingen av Nesvåg-gruppens arbeid. Jeg tror helt klart at det her vil være nødvendig å vurdere endringer i rutiner i tillegg til det som har med kapasitet å gjøre, for å sikre et langt mer smidig samarbeid og sikre løsninger på en annen måte enn det som var utgangspunktet i denne konkrete saken.

John I. Alvheim (Frp): Det siste i helseministerens svar er jeg helt ut enig i – noe må skje på dette området. Når det ikke har skjedd til nå, er det fordi denne gruppen lidende mennesker dessverre er lite prioritert i vårt samfunn.

Kvinnen har etter avslag fra Hordaland fylkeskommune om behandling fristet en kummerlig tilværelse, og hun har også i mellomtiden hatt opphold i Bergen kretsfengsel uten adekvat behandling for sitt rusproblem. Hvordan er det mulig å behandle selv en gravid stoffmisbruker på denne umenneskelige måte? Vil helseministeren sørge for at den aktuelle gravide kvinnen får medisinsk behandling umiddelbart, slik at det ventede barnet ikke blir påført alvorlige mentale skader?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg finner det ikke riktig fra Stortingets talerstol å gå inn i en konkret sak på den måten som representanten Alvheim nå inviterer til, men vil bare si at jeg har merket meg de opplysninger som han har brakt fram, og vil bringe dem tilbake til sosialministeren til den oppfølging av saken som jeg på hennes vegne varslet i mitt hovedsvar.

S p ø r s m å l 2 4

Fra representanten Bendiks H. Arnesen til sosialministeren:

«I Handlingsplan for funksjonshemmede 1998-2001 framhever Regjeringen sterkt behovet for å øke yrkesaktiviteten blant funksjonshemmede. Til tross for denne målsettingen opplever mange funksjonshemmede å bli utestengt fra arbeidslivet fordi utgiftene til spesialtransport i forbindelse med jobben blir for stor. Det er for eksempel kjent at en kvinne i Tromsø må fratse sin 40 pst. stilling fordi arbeidsreisen koster henne 400 kroner pr. dag.

Hva vil statsråden gjøre for å rette på dette forholdet?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett.

S p ø r s m å l 2 5

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Ifølge Bergens Tidende er ventetiden ved Haukeland sykehus så lang og smertefull at Parkinson-pasienter vender sykehuset ryggen og ber om behandling i Oslo. Kapasiteten ved nevrokirurgisk avdeling skal være liten og sprengt, og bare de mest akutte sykdomstilfellene blir behandlet. Å gi hjelp til en bedre livssituasjon skal ikke være prioritert.

Hva vil statsråden gjøre for at Parkinson-pasienter på Vestlandet får behandlingstilbud som er det norske helsevesenet verdig?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Nevrokirurgi er et fagfelt hvor den teknologiske utviklingen har vært og er enorm. Bedret utstyr for diagnostikk og behandling har gitt en betydelig nytteverdi for fagfeltet, og stadig nye pasientgrupper har fått et behandlingstilbud. Det har også vært en betydelig økning i aktiviteten ved de nevrokirurgiske avdelinger i mange år – fra 1995 til 1996 økte ek-

sempelvis antallet operasjoner med 10 pst. Nevrokirurgi er en høykostnadsspesialitet som stiller store krav til avansert teknisk utstyr og høyt spesialisert personell for at den skal drives innenfor faglig forsvarlige rammer.

Til pasienter med langtkommen Parkinsons sykdom er det de siste ti årene tilbudt to ulike operative inngrep. Det gjelder for det første ødeleggelse av små kjerneelement i hjernen, thalatomy, og for det andre dyp kjernestimulering av hjernen, pacemaker til thalamus.

Hordaland fylkeskommune opplyser at det ved Haukeland Sykehus nå er ca. 60 pasienter på venteliste for disse to formene for operativ behandling ved Parkinsons sykdom. Haukeland Sykehus og Rikshospitalet har til sammen landsdekkende funksjon for disse nevrokirurgiske inngrepene, og ved disse sykehusene behandles dermed pasienter fra alle helseregioner.

Operasjonskapasiteten ved Haukeland Sykehus er i dag først og fremst begrenset av manglende kapasitet ved operasjonsstuen. Det er i dag ikke mangel på operatør eller nevrokirurg, men på operasjonssykepleiere, anestesisykepleiere og kapasitet ved intensivavdelingen etter operasjon. Ved tilgang på flere operasjonsteam lar operasjonskapasiteten seg øke på de eksisterende operasjonsstuen, til tross for lavere nevrokirurgisk operasjonsstue- og sengekapasitet på Haukeland Sykehus enn ved sykehus i andre helseregioner. Min statssekretær hadde i går et møte med representanter fra Hordaland fylkeskommune for å få belyst forholdene knyttet til dette behandlingstilbudet ved Haukeland Sykehus.

Å rette opp underkapasiteten ved operasjonsavdelingen ved Haukeland sykehus vil være avhengig av den fylkeskommunale økonomien. Som en straksløsning har Hordaland fylkeskommune bedt direktøren ved sykehuset om å iverksette nødvendige tiltak for å sikre at den aktuelle pasientgruppen blir prioritert i samsvar med gjeldende nasjonale retningslinjer. Det er foreløpig ikke tatt stilling til om dette skal skje ved styrking av egen behandlingsskapasitet, kjøp av tjenester fra andre eller begge deler.

Hordaland fylkeskommune begrunner situasjonen med stram fylkeskommunal økonomi og mangel på visse typer nøkkelpersonell som har ført til mangler ved en rekke av tjenestetilbudene ved sykehuset. Dette oppgis også å være hovedårsaken til manglende utbygging av det nevrokirurgiske tilbudet i Helseregion vest med den ventelistesituasjonen som nå er oppstått.

En arbeidsgruppe oppnevnt av Statens helsetilsyn, Cappelen-utvalget, har i 1999 avgitt en innstilling om norsk nevrokirurgisk virksomhet. Innstillingen avdekker at det nevrokirurgiske tilbudet i Norge er svakere utbygd enn i andre skandinaviske og mange europeiske land. I innstillingen er det foreslått en arbeidsfordeling mellom regionsykehusene innen fagfeltet. Jeg forutsetter at Hordaland fylkeskommune og Helseregion vest på lik linje med andre helseregioner legger forslagene i denne utredningen til grunn for utviklingen av tilbudet til Parkinson-pasienter innen nevrokirurgi generelt.

Jeg forutsetter videre at Hordaland fylkeskommune og Helseregion vest griper fatt i situasjonen innenfor

nevrokirurgi i forbindelse med det pågående arbeidet med ny regional helseplan. Det må også forutsettes at den ovennevnte utredning og andre forhold omkring kapasiteten innen nevrokirurgi på landsbasis går inn som en del av grunnlaget for det regionale planarbeidet. Samtidig vil jeg peke på at retten til fritt sykehusvalg som skal tre i kraft i løpet av inneværende år, i noen grad vil kunne veie opp for skjevheter i behandlingsskapasiteten mellom fylker og regioner.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil takke helseministeren for et godt og grundig svar. Han viste til den garantien som er vedtatt i Stortinget, men dessverre gjorde Stortinget så mange grep i forbindelse med den garantien at man er kommet i den situasjon at så lenge kapasiteten også på Østlandet er i ferd med å bli sprengt, vil ikke garantien være gjeldende, fordi det også skal tas hensyn til kapasiteten andre steder. Og derfor vil man ikke kunne få den juridiske muligheten som Fremskrittspartiet ønsket, at man eventuelt kunne bruke andre behandlingssituasjoner, også private, for å få dette til. Jeg håper allikevel at helseministeren følger med i denne saken videre.

Jeg tror helseministeren og jeg er enige på ett punkt, og det er at det ikke kan være geografisk bostedsadresse som skal være avgjørende for hvorvidt man får et relevant helsetilbud eller ikke.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg tror faktisk representanten Nesvik og jeg er enige på flere punkter enn det hans bemerkning nå gav inntrykk av. Jeg viste ikke til noen garanti – det er jo ikke vedtatt noen garanti i pasientrettighetsloven – men derimot er det vedtatt en rett til fritt sykehusvalg, og retten til fritt sykehusvalg vil utvilsomt føre til en utjevning av skjevheter mellom fylker og regioner i det alminnelige sykehusstilbudet, på den måten at det vil være et incitament til å søke dit ventelisten er kortest og tilbudet best. I så måte vil fritt sykehusvalg også på dette området kunne være et bidrag. Men det kan ikke bli noen sovepute verken for Helseregion vest eller for andre helseregioner når de nå skal legge sine planer i forhold til det å ta et slikt kapasitetsproblem på alvor. Det er de nødt til å gjøre.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg er enig med helseministeren i det siste han sa, det er iallfall klart. Og en av grunnene til at jeg viste til dette, er at Fremskrittspartiet ønsker å ha en garanti for det som man ønsker å få til. Men det er klart at når rett til fritt sykehusvalg blir innført, må man følge nøye med for å se om det blir fulgt opp på en slik måte som er Stortingets intensjon – at det blir et reelt fritt sykehusvalg i Norge. For jeg frykter at så lenge staten ikke har det overordnede økonomiske ansvar for sykehusene våre, vil nok enkelte fylkeskommuner prøve å komme seg unna den biten, og derfor håper jeg at helseministeren i hvert fall følger nøye med i utviklingen. Det er jeg også overbevist om at han vil gjøre, og jeg skal da ikke dra videre debatten om at staten bør overta ansvaret for sykehusene.

S p ø r s m å l 2 6

Sverre J. Hoddevik (H): Jeg vil få lov å stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«I 1984 vedtok Stortinget at driftssentralen for Statkraft sine anlegg i Sogn skulle etablerast i Gaupne i Luster kommune. Kongsjonsvedtaket skulle vere eit «plaster på såret» etter broten lovnad om 300 arbeidsplassar i høve til Leirdøla-utbygginga i Luster nokre år før. Statkraft har vedteke å nedklassifisere driftssentralen til ein dagbemanna sentral med reduksjon i bemanninga.

Meiner statsråden at ei slik nedbygging i Gaupne i Luster kommune kan forsvarast i høve til vedtaket for Jostedalsutbygginga?»

Statsråd Marit Arnstad: Stortinget samtykket i regulering for utbygging av Jostedalsvassdraget 15. mai 1984. Luster kommune framsatte i den forbindelse krav om at driftssentralen i fylket skulle legges til Luster. Et av kommunens argumenter for dette kravet var at løftet om arbeidsplasser i forbindelse med Leirdøla-utbyggingen ikke var oppfylt.

I St.prp. nr. 7 for 1983-84 la Olje- og energidepartementet avgjørende vekt på kommunens argumenter og forutsatte at driftssentralen ble lagt til Luster. Av departementets bemerkninger framgår det også at det ble tatt hensyn til det som var skjedd i forbindelse med Leirdøla-utbyggingen. Ytterligere bemerkninger omkring denne saken ble ikke gitt fra departementet.

I Innst. S. nr. 200 for 1983-84 støttet flertallet av energi- og industrikomiteens medlemmer Olje- og energidepartementets standpunkt med hensyn til plasseringen av sentralen og hadde for øvrig ingen spesielle merknader knyttet til plasseringen.

Jeg kan ikke se at Statkrafts vedtak om å klassifisere driftssentralen til å være dagbemannet, er i strid med den forutsetningen som ble lagt til grunn for tillatelsen. Forutsetningen var at driftssentralen skulle plasseres i Luster kommune, og den forutsetningen står sjølsagt fast. Men ingen bemerkninger, verken fra Olje- og energidepartementets eller fra Stortingets side, tilsier at Statkraft ikke sjøl kan avgjøre hvorvidt sentralen skal være døgnbemannet eller dagbemannet.

Sverre J. Hoddevik (H): Det er i alle fall slik at Luster kommune har protestert i brevs form til Statkraft, og det faktiske forhold er slik at man ser for seg en sannsynlig kjedereaksjon. Når denne stasjonen som vi snakker om, er den eneste som har et stortingsvedtak bak seg, og det bare er én ny i Sør-Norge som blir opprettholdt som heltidsbemannet, ser man klart for seg at i neste omgang kan dette bli null.

Mitt spørsmål til statsråden er: Er det framlagt noen analyse som viser sikkerheten for stabil kraftforsyning og for god kontroll av regulert vassdrag fra Statkraft ved denne omstruktureringen?

Statsråd Marit Arnstad: Det er riktig at denne sentralen er den eneste som har et stortingsvedtak bak seg.

Ut fra stortingsbehandlingen av saken er det min oppfatning at det ligger et klart vilkår om at det skal være etablert en driftssentral i Gaupne. Når det derimot gjelder hvordan den blir organisert, kan det, slik jeg ser det ut fra Stortingets tidligere behandling av saken, ikke anses at det ligger et vilkår knyttet til det.

Når det gjelder spørsmålet om dette kan være starten på en ytterligere nedgradering, forstår jeg det slik ut fra det jeg har brakt på det rene i saken, at sentralen i Gaupne skal betraktes som én av fire likeverdige driftssentraler, uten at det nødvendigvis betyr at sentralene må være helt like.

Når det gjelder analyser knyttet til mulig sikkerhet i kraftsystemet, er jeg ikke kjent med at det er gjort videre analyser knyttet til det.

Sverre J. Hoddevik (H): Jeg takker for svaret. Jeg tolker statsrådets svar slik at det absolutt vil være utelukket på et senere tidspunkt å kutte ut denne sentralen. Det kunne likevel være interessant å vite om statsråden vil bringe fram en analyse som kan anskueliggjøre denne utviklingsprosessen, og som kan begrunne Statkrafts planer, og også forvise dette lokalsamfunnet om at departementet vil ivareta vilkårene slik som de er nedfelt i proposisjonen og innstillingen.

Statsråd Marit Arnstad: Representanten kan trygt tolke mitt svar dit hen at jeg oppfatter Stortingets behandling av denne saken slik at det ligger et vilkår om at det skal være etablert en driftssentral i Gaupne. Så må jeg også si at når jeg har gått igjennom denne saken, har jeg forstått at det ikke er slik tenkt fra Statkrafts side at dette totalt sett vil medføre noen vesentlig reduksjon i bemanningen sjøl om en velger en omorganisering.

Når det gjelder spørsmålet om likeverdighet, er det som sagt slik at Gaupne skal betraktes som én av fire likeverdige driftssentraler, og det er den framtidige organiseringen som det legges opp til. Jeg ser ikke bort fra at en nærmere redegjørelse fra Statkraft om hvordan en tenker seg den framtidige organiseringen basert på fire likeverdige sentraler og hvordan det vil slå ut i forhold til sikkerhet og kraftforsyning, kan være mulig.

S p ø r s m å l 27

Unn Aarrestad (Sp): Eg vil få stilla følgjande spørsmål til miljøvernministeren:

«Utstein Kloster i Rogaland, det einaste bevarte klosteret i landet frå mellomalderen, er i ferd med å forvitra. For tre år sidan vart det utarbeidd ein skaderapport som vart send saman med ein grunngeven søknad til Riksantikvaren. Ennå har det ikkje kome svar frå Riksantikvaren. Samstundes har bygningsskadane etter kvart forverra seg, og det hastar med ei utbetring.

Når vil statsråden gjera noko med dette?»

Statsråd Guro Fjellanger: Utstein Klosters tilstand har vært vurdert av Riksantikvaren ved undersøkelser både i 1991 og 1993 og av Nidaros Domkirkes Restaure-

ringsarbeider i 1997. Rapportene er samstemte når det gjelder tilstanden ved klosteret og hvilke tiltak som bør prioriteres. Skadene på anlegget skyldes langsomme forvitningsprosesser av saltholdig sementmørtel i murene i klosteret. Saltholdig sementmørtel ble i stor grad brukt til reparasjon og vedlikehold av klosteret på 1900-tallet. Den viktigste delen av de forestående restaureringsarbeidene blir derfor å hugge vekk denne sementen og erstatte den med tradisjonell kalkmørtel, som ikke gir tilsvarende skader.

Utstein Kloster har i likhet med mange andre middelalderbygninger behov for restaurering. Jeg er derfor lei for at det ikke har vært mulig å sette av midler til dette tidligere. Søknaden fra Stiftelsen Utstein Kloster har ligget i påvente av en anledning til prioritering. Men det er leit at Riksantikvaren ikke har orientert Stiftelsen Utstein Kloster om dette. Jeg er kjent med at det i midten av januar i år har vært kontakt mellom Riksantikvaren og stiftelsen. Denne kontakten har gitt Riksantikvaren ytterligere opplysninger om klosterets tilstand som vil være grunnlag for vurdering av tilskudd og oppfølging i løpet av februar. Riksantikvaren vil òg gjøre en befaringsreise til klosteret.

Jeg vil nå be Riksantikvaren legge fram et forslag til oppfølging av tilstandsrapportene snarest etter at befaringen er gjennomført, slik at restaureringsarbeidet kan komme i gang allerede inneværende år.

Unn Aarrestad (Sp): Eg vil takka så mykje for svaret! Eg vart veldig glad for det. Eg våga mest ikkje å tru det då eg høyrde det.

Utstein Kloster er i særstilling som nasjonalt kulturminne og er for lengst rangert blant dei ti fremste kulturminna i dette landet. I tillegg er det mykje brukt. Bakgrunnen for spørsmålet mitt er at klosteret er i ferd med å forfalla og forvitra. Vatnet driv inn i murane, med den følgja at pussen dett av og golvborda rotnar. Me veit alle at til lenger ein ventar med slikt vedlikehald, til dyrare og verre vert det – ofte mangedobla i forhold til utgangspunktet, då det her vart søkt om 3 mill. kr.

Øg så tilleggsspørsmålet mitt: Vil statsråden medverka til at det som nå trengst for å få ordna opp i dette, òg vert løyvt framover til arbeidet er ferdig?

Statsråd Guro Fjellanger: La meg først si at jeg er helt enig i representantens understreking av at dette er et svært viktig kulturminne, og at det er viktig å komme fort i gang. La meg også få lov til å si at dette er et kulturminne som i likhet med mange andre kulturminner har utløst stort lokalt engasjement. Vi ser at identitet og tilhørighet rundt den type kulturminner er viktige drivkrefter. Blant annet har dette lokale engasjementet også gitt seg uttrykk i at representanten Gunnar Kvasheim tidligere har engasjert seg tungt i dette spørsmålet.

Jeg er enig med representanten når hun sier at mine signaler om å komme i gang i år, må følges opp. Det er noe av det som er den store utfordringen vår i forhold til kulturminnearbeidet. Det er et langsiktig arbeid, og det er viktig at de prosjektene man starter opp, blir gjennom-

ført. Jeg forutsetter derfor at når vi starter opp dette arbeidet i år, først og fremst med å skifte ut mørtelen, blir det selvsagt fulgt opp gjennom bevilgning også i kommende år.

Unn Aarrestad (Sp): I fleirtalsmerknaden i Budsjettinnst. S. nr. 9 for 1998-99 under kap. 1429, Riksantikvaren, står det klart:

«Det vises blant annet til at det nasjonale klenodium Utstein Kloster trues av forfall på grunn av manglende vedlikehold. Flertallet legger til grunn at dette er av de oppgavene som blir prioritert ved disponering av denne posten. Flertallet ønsker også å bli orientert dersom det er slik at manglende bevilgninger gjør at det nå skjer uopprettelig skade på middelalderbygninger og anlegg.»

Eg er veldig glad for at statsråden vil følgja dette opp i tida framover. Men så lurer eg på: Vil Stortinget i framtida òg verta orientert dersom det skulle verta manglende løyvingar til slikt?

Statsråd Guro Fjellanger: Det er ingen tvil om at komiteen i sine flertallsmerknader fra i fjor har understreket betydningen av Utstein Kloster.

Jeg har også lyst til å trekke fram de spennende mulighetene som nå ligger i at vi i forbindelse med Utstein Kloster også har fått et områdevern etter kulturminneloven som gir veldig spennende muligheter.

Da budsjettet ble behandlet før jul, var én av de tingene komiteen bad om, at Regjeringen skulle komme tilbake til Stortinget med en opptrappingsplan innenfor kulturminnesektoren som gjør at vi kan få tatt vare på de viktige kulturminnene våre og sørge for at de ikke forfaller og forvitrer. Det vil Regjeringen selvsagt følge opp.

S p ø r s m å l 28

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg skal få lov til å stille miljøvernministeren følgende spørsmål:

«Fredag 28. januar 2000 uttalte miljøvernministeren til TV-nyhetene at hun ønsket å bygge opp en ulvestamme uten for stor innblanding av hund.

Hva legger miljøvernministeren i en slik uttalelse?»

Statsråd Guro Fjellanger: Jeg har tidligere i Stortingets spørretime gitt uttrykk for at det ikke er ønskelig å ha blanding av ulv og hund i norsk fauna. Jeg har også sagt at dersom vi med sikkerhet kan si at det finnes slike blandingsdyr i Norge, vil jeg sette inn nødvendige tiltak for å få dem fjernet.

Grunnen til at vi ønsker å unngå krysninger mellom ulv og tamhund i naturen i Norge, er at slike ulv-hundhybrider gir muligheter for videre spredning av gener fra hund. Direktoratet for naturforvaltning har pekt på at dette kan gi negative effekter på den fåtallige ulvebestanden som finnes i Sør-Skandinavia.

I mitt svar på en interpellasjon den 28. januar orienterte jeg om undersøkelser som er gjennomført i forbindelse med mistanker om ulv-hund-krysninger i en ulveflokk i

Østfold. Valpene i denne flokken er med stor sannsynlighet resultatet av en krysning mellom hannhund og hunn-
ulv. Saken er fulgt opp ved at Direktoratet for naturforvaltning nylig har gitt fellingstillatelse på de fire blandingsvalpene.

Ola D. Gløtvold (Sp): Det var spesielt uttalelsen «uten for stor innblanding av hund» som fikk meg til å reagere.

Intensjonen har vel vært at hvis vi skal ha ulv, skal det være i betydningen ulv av ren stamme. Gjennom media er vi jo kjent med at det muligens har foregått og foregår hybridavl i Sverige. Kan det være sluppet ut slik hybridulv, som nå sprer seg? Det er bl.a. ihjelkjørt to ulvetisper i Østerdalen i den senere tiden. Den ene ble sendt til USA for undersøkelse. Er det tatt DNA-tester av disse dyrene, og hva viser i tilfelle de? Det er også sagt at hybridulv har en annen og farligere oppførsel enn ren ulv. Blant annet har det vært sagt fra deler av forvaltningen at ulv hopper ikke over gjerder og går ikke til angrep på hund, f.eks. i bebygde strøk. Begge deler har vi sett eksempler på. Kan det tyde på at vi har mer hybridulv i Norge enn det som kanskje har kommet fram til nå? Bør ikke da all ulv, av de vi kjenner til nå, testes?

Statsråd Guro Fjellanger: Som vesteråling er jeg vant til å snakke kjapt, men jeg vet ikke om jeg rekker å svare på alle spørsmålene jeg fikk, på ett minutt, men jeg får eventuelt komme tilbake til noen av dem i neste runde.

Vi er også kjent med ryktene om at det har vært avl av hybrider i Sverige, og at disse skulle være satt ut også på norsk side. Vi har ingen bevis som tyder på at det er sant. Dette var jo også rykter som gikk rundt valpene i Østfold. De har i ettertid vist seg å være en krysning mellom en ulvetispe i vill tilstand og en hund. Vi har heller ikke grunn til å tro at det er innslag av ulvehybrider i andre deler av den norske stammen.

Når det gjelder spørsmålet om ikke all ulv burde testes, har jeg lyst til å understreke at dette er meget kompliserte og veldig dyre tester. Jeg tror det er lurt å følge den linjen man har lagt seg på hittil, nemlig at det blir foretatt test der det er mistanke om at det kan være hybrider.

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg takker statsråden for svaret, men jeg vil gjerne si at de dyr man har til obduksjon og kontroll, i hvert fall bør testes. Jeg synes det er litt betenkelig at forvaltningen nå synes å signalisere en målsetting og et ambisjonsnivå som er ulikt det som vel må være ambisjonsnivået for dem som ønsker gjeninnføring av ulv, ved at de sier at biologisk sett er det ingen grunn til å avlive disse hybridulvene. Og når forsknings- og forvaltningsleddet sier det, så synes jeg det er betenkelig.

Svenska Naturskyddsföreningen kom med en stor utredning på 1970-tallet når det gjaldt ulv. Der går det fram at de har oppført en del ulv i stambok, og at de prøver å følge linjene i utviklingen av ulv. Er det en slik føring og registrering av ulven i Norge, og bør ikke den da i tilfelle

følges opp ved at man sikrer seg at det i hvert fall er ren ulv det man skal ha?

Statsråd Guro Fjellanger: For å ta det siste først, så er jeg enig i at man så langt som mulig må sikre seg at det er ren ulv vi har i den norske faunaen. Det er også bakgrunnen for at vi har hatt en meget klar holdning til at i den grad det var mulig å påvise at valpene i Østfold var hybrider, skulle de felles. Og det blir altså nå gjort.

Jeg er også enig med representanten i at det bør testes der det er mulig, f.eks. der man har ulv som er påkjørt. Samtidig har jeg lyst til å understreke at også disse testene er ganske kompliserte, fordi de må sammenliknes med genprofiler og genmateriale fra den sørsandinaviske ulvestammen for å analyseres. Det er langt enklere å foreta analyser hvis man kan ta prøver både av en far og en mor – også blant ulver.

S p ø r s m å l 29

Fra representanten Signe Øye til arbeids- og administrasjonsministeren:

«En samlet kommunalkomitee bad i forbindelse med budsjettinnstillingen for 2000 om at støttesatsene til arbeidsmarkedsbedriftene økes, slik at det gir en reell kostnadsdekning, og at ikke de svakeste skyves ut fordi kravet til inntjening stadig er økende. Komiteens forutsetning var at dette ikke skulle gå på bekostning av antall tiltaksplasser for yrkeshemmede.

Hvordan har statsråden fulgt opp budsjettinnstillingen?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett.

S p ø r s m å l 30

Rita Tveiten (A): «Tipping og andre pengespel fungerer i mange tilfelle som eit ekstra tilbud hjå mange lokale handelsmenn. Kundane kombinerer gjerne sine daglegvareinnkjøp med høve til å få utført ulike former for tipping. Slik sett kan pengespeltilbudet verka konkurransevridande butikkane imellom.

Kva kriterium ligg til grunn, og korleis vert kommisjonærene plukka ut og fordelt frå Norsk Tipping si side?»

Statsråd Åslaug Marie Haga: Norsk Tipping har i dag ca. 3 800 kommisjonærer, og Norge er dermed det landet i verden som har flest kommisjonærer i forhold til innbyggertallet. Selskapet har ikke planer om noen vesentlig økning av dette kommisjonærantallet. Utfordringen er å utvikle og forvalte kommisjonærmassen vidare. Det vil imidlertid alltid være bevegelse i kommisjonærmassen på bakgrunn av nedleggelse, inndragelse og nyetableringer. Norsk Tipping regner således med at ca. 80 nye kommisjonæretableringer vil finne sted i 2000. Norsk Tipping skal etter lov og instruks drives etter forretningsmessige prinsipper for å skape et størst mulig overskudd til glede for overskuddsmottakerne. Slike

prinsipper er således styrende ved etablering av nye salgsledd, da det er store kostnader forbundet med opprettelse og drift av selskapets kommisjonærer.

Ut fra de rammebetingelsene som foreligger og på bakgrunn av den produktportefølje selskapet har, legges det ved etablering av kommisjonærverv vekt på å være tilgjengelig der hvor folk ferdes.

Når det gjelder etablering av nye verv, arbeider selskapet etter opptrukne retningslinjer og nedfelte rutiner både når det gjelder behandling av søknader om verv og innvilgelse av kommisjonærverv. Norsk Tippings kriterier for tildeling av slike verv er ikke endret i de siste årene. Det legges vekt på følgende kriterier:

- beliggenhet og tilgjengelighet
- åpningstider
- netto vareomsetning
- antall kunder pr. uke og handlemønster
- forventet spilleomsetning
- vilje og kompetanse til å prioritere spill hos den som driver butikken eller kiosken
- bransjemiks
- kredittvurdering

Av mer underordnede kriterier kan vi nevne avstand til nærmeste kommisjonær og salgsareal

På mindre tettsteder/lokalsamfunn vil antall husstander og stedets infrastruktur også ha stor betydning for tildeling av kommisjonærverv. Norsk Tipping ønsker i størst mulig grad å være tilgjengelig for publikum, også på mindre steder. Men selskapet må selvfølgelig ta hensyn til hva som er forsvarlig forretningsdrift. Dette innebærer at det på mindre steder ofte vil være økonomisk forsvarlig å etablere kun én kommisjonær på bakgrunn av de kriteriene som er nevnt ovenfor. Selskapet er oppmerksom på de konkurransemessige konsekvensene valg av kommisjonær kan få på ulike steder, og legger stor vekt på behandlingsform og lokalkunnskap ved at søknaden behandles av selskapets lokale salgsleder. Norsk Tippings regionsjef fremmer innstilling om avslag på søknad eller ansettelse som kommisjonær, mens endelig avgjørelse fattes i selskapet etter opptrukne retningslinjer.

Norsk Tipping har strukket seg langt for å imøtekomme distriktsbutikkene. Blant annet deltar Norsk Tipping i et prosjekt i samarbeid med Merkantilt kompetanseprogram for utkantbutikkene i regionene – Merkur – hvor 14 utkantbutikker har fått kommisjonærverv i et testprosjekt. Dette prosjektet skal bl.a. kartlegge effekten av innføring av spill som tilleggsfunksjon for distriktsbutikken. Merkur-prosjektet avsluttes sommeren 2000.

Rita Tveiten (A): Det er kanskje merkeleg at ein som egentleg i stor grad er imot pengespel, tek opp ei slik problemstilling. Men så lenge det faktisk er mange lokale nærbutikker som får store problem fordi at dei ikkje har høve til å tilby kundane sine denne typen tenester, er det likevel eit svært relevant spørsmål.

Eg er derfor glad for at det er sett i verk eit prosjekt som skal greia ut desse spørsmåla og kartleggja effekten av innføring av spel som tilleggsfunksjon for distriktsbu-

tikkane. Det synest eg er positivt. Men eg synest òg det er viktig å spørja seg korleis ein t.d. kan utvikla ny teknologi som gjer det billigare og enklare å plassera ut denne typen tenester på fleire plassar, slik at fleire butikkar kan nytta godt av dette. Eg synest òg det bør reisas spørsmål ved om det er rett at to butikkar som ligg tett inntil kvarandre, begge skal ha eit slikt tilbod, mens ein som ligg litt perifert i forhold til dei to butikkane, ikkje har eit slikt tilbod.

Statsråd Åslaug Marie Haga: Jeg er enig med representanten Tveiten i at prosjektet Merkur er interessant, og jeg ser fram til å få resultatene av det til sommeren. Jeg tror at det vil kunne gi oss nyttig informasjon.

Når det gjelder teknologiutvikling, er det et spørsmål som Norsk Tipping er fundamentalt opptatt av. Jeg er sikker på at det er riktig å si at Norsk Tipping i dag opererer med meget avanserte systemer. Men vi vet også at utviklingen på dette området er enorm, og at det også i framtiden vil være nye teknologiske løsninger tilgjengelig på markedet. Det er jeg overbevist om, og det vil selvsagt også kunne gjøre det lettere å ha flere kommisjonærer dersom Norsk Tipping mener at det er riktig.

Når det gjelder fordelingen på det enkelte sted, vil jeg vise til at det er de lokale salgsledere som foretar de vurderingene, og det er til det leddet man da bør henvende seg.

Rita Tveiten (A): Eg forstår det slik at det eigentleg er dei lokale regionsjefane som er krumtappen her. Og det kunne kanskje vera på sin plass at kulturministeren tok ein prat med Norsk Tipping om at dei i endå større grad har i fokus dette med å ha ei fordeling i regionane som iallfall fører med seg at ikkje to butikkar som ligg heilt kloss på kvarandre, skal ha tilbodet, samstundes som det ligg ein butikk i eit område som har ein viss befolkningskonsentrasjon, ikkje kan tilby denne typen tenester. For det er faktisk – det har eg fått vita både frå Veitastrand, Feste handel i Glesnes i Hordaland og ikkje minst frå Klokkarvik i Hordaland – eit stort problem. Folk står i fare for å mista nærbutikktilbodet sitt, fordi folk heller handlar hos dei som ligg meir i eit senter og kan tilby denne typen tenester.

Statsråd Åslaug Marie Haga: Norsk Tipping skal, som jeg nevnte, ifølge lov og instruks drives etter forretningsmessige prinsipper. Målet er selvsagt at de skal ha størst mulig overskudd, slik at vi kan nytte godt av det overskuddet til viktige samfunnsmessige formål.

Det er ingen tvil om at det er en relevant problemstilling som er reist. Jeg vil, når rapporten fra Merkur-prosjektet foreligger, få anledning til å gå inn i spørsmålene på et faglig grunnlag, og det vil jeg selvsagt gjøre.

S p ø r s m å l 3 1

Jon Olav Alstad (A): Jeg vil stille følgende spørsmål til kulturministeren:

«I sentrale strøk av landet har seerne i dag tilgang på mange ulike kanaler via kabel distribusjon. I distriktene har seerne svært få kanaler, og det er ikke aktuelt for selskapene å bygge nye kabelnett her. Ved innføring av digitalt fjernsyn vil denne forskjellen utjevnes, og distriktene vil få det samme tilbudet som sentrale strøk har hatt lenge.

Vil statsråden sørge for at debatten om NRK2 og ytterligere utbygging av denne ikke forsinker distriktenes mulighet til å få samme tilbud som sentrale strøk?»

Statsråd Åslaug Marie Haga: Representanten Alstad spør om jeg vil sørge for at debatten om videre utbygging av NRK2 ikke forsinker utbyggingen av digitalt fjernsyn.

Jeg viser til behandlingen av stortingsmeldingen om digitalt fjernsyn før jul i fjor, der departementet ble bedt om å vurdere om det er mulig å frigjøre frekvenser, slik at kapasiteten til digitalt bakkesendt fjernsyn kan økes utover det vi hadde foreslått. Jeg har derfor satt i gang en fornyet kartlegging av hvilke ledige frekvenser som finnes for fjernsyn. Det er derfor for tidlig å si noe helt presist om hvilke konsekvenser økt utbygging av NRK2 vil ha for en digital utbygging. Etter de data vi til nå har bygd på, synes det imidlertid helt klart at vi ikke kan øke distribusjonen av NRK2 i bakkenettet, uten at dette på en uakseptabel måte begrenser vårt framtidige handlingsrom. Økt utbygging av NRK2 vil også være svært kostbart. Jeg er derfor redd for at en prioritering av bruken av frekvensressurser til NRK2 kan føre til at det tar lengre tid før hele befolkningen får et digitalt TV-tilbud. Bakkesendt digital-TV gir som kjent en bedre utnyttning av frekvensressursene, og gjør at flere TV-kanaler kan bli riksdekkende, og vi får også muligheter til å øke dekkningen for NRK2.

Jeg vil igjen presisere at NRK2 har den dekningsgraden som Stortinget forutsatte da NRK fikk samtykke til å starte kanalen. Økt utbygging av NRK2 kan vanskelig forsvares så lenge dette kan komplisere utbyggingen av digitalt fjernsyn med økt kapasitet. Som jeg også nevnte i spørretimen i forrige uke, legger vi stor vekt på å finne løsninger som gjør oss i stand til å dekke så store deler av landet som mulig når digital-TV skal innføres.

Jon Olav Alstad (A): Jeg har merket meg at denne debatten kommer opp igjen på initiativ fra nettopp de kreftene som var imot å innføre NRK2 i forrige omgang. En kan derfor stille seg spørsmålet om dette bare er et nytt forsøk på å sabotere innføring av NRK2. Lisensen ble, som kjent, ikke økt som følge av opprettelsen av NRK2 heller. Nå henger ikke lisensen sammen med NRK i det hele tatt, det er jo faktisk skatt på TV-apparatet, men det er et perspektiv vi ofte glemmer i denne debatten.

En kan av og til stille seg spørsmålet: Hvor fornuftig er NRKs programdisposisjoner? Det er heldigvis ikke jobben til Stortinget å foreta slike disposisjoner, men jeg har jo merket meg at NRK evner å flytte populære program fra NRK2 til NRK1, og også å sende dem i reprise på NRK1 slik at flest mulig kan få tilgang på dem.

Nå vet vi at opprydding i frekvensnettet kan bidra til bedringer, og det har jo også Stortinget bedt om i forbindelse med behandlingen av den nevnte digitalmeldingen. Det jeg har lyst til å stresse litt, er at nå må vi ikke komme i en situasjon der vi i distriktene blir fratatt muligheten til etter hvert å få den digitale tidsalderen innover oss, vi må få det samme TV-tilbudet som folk i sentrale strøk har.

Statsråd Åslaug Marie Haga: Jeg kan bare slutte meg til alt det Alstad sa. Vårt utgangspunkt i dette arbeidet er, som sagt, at vi skal sikre en god dekning over hele landet av så mange kanaler som mulig.

S p ø r s m å l 3 2

Grethe G. Fossum (A): Jeg vil få stille kulturministeren følgende spørsmål:

«Opptakskriteriene for å delta i den nye basketligaen er blant annet økonomi, rekruttering, sportslig nivå, profilering og arrangement/arena. Ett av lagene får ikke lov til å delta fordi hallkapasiteten er for dårlig, selv om de er vurdert sportslig gode nok. Rangeringen innen idretten har til nå vært sportslige prestasjoner, og det er helt ny idrettspraksis i Norge å diskvalifisere idrettsutøvere som er sportslig gode nok.

Kan statsråden støtte en slik usportslig oppsetting av basketligaen?»

Statsråd Åslaug Marie Haga: Basketligaen 2000 er en allianse av klubber tilsluttet Norges Basketballforbund. Bakgrunnen for planene om etablering av den nye basketligaen er et ønske om å øke interessen for basketball i Norge, og å utvikle norsk basketball på herresiden. Ligaen vil bygge på et lisenssystem hvor flere ulike kriterier vil være avgjørende for innvilgelse av lisens til den enkelte klubb. Det er ikke fastsatt noe bestemt tall for hvor mange klubber som skal inngå i ligaen i årene framover, slik at de klubber som ikke får lisens i første omgang, vil kunne komme med etter hvert.

Planene om etablering av Basketligaen 2000 er behandlet både av forbundstinget og styret i Norges Basketballforbund. Det er videre forutsatt at forbundstinget i april dette år formelt vil vedta ligaens vedtekter og gi sin formelle tilslutning. I henhold til Norges Idrettsforbund og Olympiske komites lover er det enkelte særforbund den høyeste faglige myndighet på sin idretts område. NIF har for øvrig klart uttrykt overfor Basketballforbundet at de ser på Basketligaen som en interessant og spennende organisatorisk nyvinning, og at de ikke kan se spesielle lovmessige eller idrettspolitiske problemer i denne sammenheng.

Jeg tolker representanten Fossum dit hen at hun ønsker at Kulturdepartementet skal gripe inn i forhold til forutsetningene for den nye basketligaen. Det ville i så fall innebære et klart brudd i forhold til det tradisjonelle samarbeidet med NIF. Departementet forholder seg til NIF som en paraplyorganisasjon for landets frivillige

idrettsorganisasjoner, og forsøker i denne sammenheng å balansere hensynet til statlig styring mot hensynet til idrettsorganisasjonenes autonomi.

Departementet forholder seg i den aktuelle saken til at endringer av konkurranseoppsett og konkurranseregler for de enkelte særidretter primært er en sak for idretten selv. Av de opplysninger departementet har mottatt fra NIF i tilknytning til representanten Fossums spørsmål, framgår det at spillemidler til Norges Basketballforbund, gjennom NIF, ikke er brukt til ligaforberedelser eller aktuelle ligaklubber verken i 1999 eller i år.

I tilfeller hvor forhold strider klart mot forutsetningen for den statlige støtten til idrettsorganisasjonene, vil det kunne være aktuelt for departementet å fremme særskilte synspunkter overfor NIF. I den aktuelle sak kan bruddet med opp- og nedrykkssystemet, et kjennetegn ved europeisk idrett, i høyeste grad diskuteres. Det samme gjelder kravene til medietilpasning av arenaer og arrangement, og eventuell tilsidesetting av sosialpolitiske hensyn.

Imidlertid kan jeg ikke se, ut fra min kjennskap til den nye basketligaen, at det i dag foreligger omstendigheter som skulle tilsi at departementet griper inn i den aktuelle sak.

Men jeg kan forsikre representanten Fossum om at departementet vil følge utviklingen innen idretten nøye i tiden framover, spesielt med hensyn til konsekvensene av den sterke markeds- og medietilpasning av både topp- og breddeidretten.

Grethe G. Fossum (A): Jeg hadde vel ikke ventet meg noe annet svar enn det jeg fikk fra statsråden nå.

Spørsmålet mitt gikk ikke på om man skulle gripe inn i dette, men om man hadde noen synspunkter på at man har forandret en idrettspolitisk kurs. Vi har til nå sett på Norge som uproblematisk i forhold til f.eks. seriesystem – de som deltar, er sportslig kvalifisert – men her i basketligaen har vi fått et system som går ut på at klubbene kan søke. Så blir de plukket ut, og de får lisens for to år. Da vil det veldig ofte være slik at det ikke er en «stang ut – ikke skåring» som diskvalifiserer deg for å være med videre, men det er om du har hallkapasitet, økonomi osv., som er begrunnelsen. Hva synes statsråden om en slik måte å drive idrett på, uansett om det gjelder basketliga, ishockeyserie eller fotball – har hun ikke noen synspunkter på akkurat den problematikken?

Statsråd Åslaug Marie Haga: Som jeg sa i mitt første svar til representanten Fossum, er de forhold hun nevner, spørsmål som vi er opptatt av og følger nøye. Jeg sa i svaret mitt at mitt utgangspunkt er at den nye basketligaen i utgangspunktet er et anliggende for idretten, men det kan selvfølgelig stilles spørsmål ved et seriesystem som ikke baseres på det tradisjonelle opprykks- og nedrykksprinsippet, og hvor også andre elementer enn idrettslig nivå ligger til grunn for utvelgelse av deltakende klubber.

Det er imidlertid sånn at det er ikke noe helt nytt i norsk idrett at det stilles krav til økonomien i toppidretts-

klubber, f.eks. har flere toppklubber i fotball i de senere årene blitt truet med nedflytting i divisjonssystemet som følge av store underskudd og dårlig økonomisk styring. Så også i andre tilfeller har det vært situasjoner hvor ikke-sportslige forhold har blitt tillagt vekt.

Grethe G. Fossum (A): Ja, jeg legger merke til at statsråden har lyttet nøye til Basketballforbundet når hun gir sitt svar til meg i dag. Men det må være noe som gjør at vi som er idrettspolitikere, sier fra om en del viktige prinsipper. Vi har gjort det en gang før. Det var i et vinter-OL, hvor man sendte 93 trenere og idrettsledere og 91 av dem var menn. Da påpekte Stortinget at det burde man gjøre noe med, og det har skjedd.

Det jeg ønsker at statsråden skal si – for jeg føler på en måte at hun er enig med meg i akkurat det – er at publikum er nødt til å føle spenningen i en kamp. I en kvalifiseringskamp er det det siste målet som avgjør om man vinner eller ikke, men her er det en lisens og en søknad som skal avgjøre om man skal få være med eller ikke. Ved ikke å ta standpunkt i denne saken, tar ikke statsråden spenningen fra publikum og er dermed indirekte med på å ødelegge norsk idrett?

Statsråd Åslaug Marie Haga: Jeg er opptatt av at vi må finne den rette balansen mellom idrettens autonomi og styringsproblematikk sett fra vår side. Det er et litt spesielt forhold i denne saken, i lys av at Basketballforbundet viser til at man ikke har brukt tippemidler til å utvikle ligaen.

Men jeg tror, som representanten Fossum, at vi ikke er veldig uenige i denne saken. Jeg håper at de spørsmål som er reist i denne debatten, vil det bli tatt høyde for både i Norges Idrettsforbund og Basketballforbundets videre arbeid i denne saken, for som jeg også gjorde rede for i mitt første svar, er man fortsatt i en prosess.

S p ø r s m å l 3 3

Grethe G. Fossum (A): Jeg vil få stille kulturministeren følgende spørsmål:

«Aftenposten 3. februar 2000 viser til at statsråden personlig har ringt mulige sponsorer for å skaffe penger til Ibsen-festivalen. Normalt sett bevilger en statsråd penger til kultur over statsbudsjettet, og eventuell sponsorpåvirkning med forventet gjenytelse fra et sentralt regjeringsmedlem er prinsipielt betenkelig.

«Hvordan ser statsråden på denne problemstillingen?»

Statsråd Åslaug Marie Haga: Med få unntak er norske kulturinstitusjoner helt avhengige av offentlige driftsbevilgninger eller driftstilskudd for å oppnå balanse i årsregnskapet. Det er imidlertid bred enighet om at det like fullt påhviler kulturinstitusjonene et ansvar for også å skaffe seg egeninntekter. I tillegg til ordinære billettinntekter og lignende har en del institusjoner også et utvilsomt potensial for å oppnå bidrag fra sponsorer.

Sponsing er etter min vurdering uproblematisk så fremt det ikke oppstår konflikt mellom næringslivets for-

utsetninger for eventuelle bidrag og vedkommende kulturinstitusjons kunstneriske eller kulturfaglige interesser og planer. Erfaring tilsier at slike dilemma sjelden oppstår. Så langt min oversikt rekker, har kulturinstitusjoner gode erfaringer med sponsorer.

Det er viktig at potensialet for sponsing blir utnyttet best mulig. Næringslivet er i mindre grad inne i finansieringen av kulturlivet i Norge enn det som er tilfellet i en rekke andre land. Sponsing vil kunne gi institusjonene et viktig løft utover det aktivitetsnivå som muliggjøres gjennom ordinære driftstilskudd og driftsinntekter.

Selvsagt er det den enkelte institusjon selv som må sørge for å skaffe seg sponsorer. Departementet er likevel opptatt av å ha en forståelse for hvordan aktører i næringslivet tenker og vurderer når det kommer forespørsler fra kulturinstitusjoner om økonomiske bidrag. Det framstod for meg som et alvorlig tankekors når selv ikke et så sentralt kulturevenement som en Ibsen-festival ved Nationaltheatret var i stand til å fange næringslivets interesse.

Dette var mitt utgangspunkt for å ta telefonisk kontakt med en håndfull sponsorer som tidligere hadde ytt bidrag til Ibsen-festivalen. Jeg ønsket i dette konkrete tilfellet å få klarhet i hvorfor de ikke lenger fant dette tiltaket attraktivt nok, og å påpeke betydningen av festivalen.

Dersom saken vinkles slik enkelte aviser har valgt å gjøre, kan det utledes et prinsipielt dilemma. Jeg vil understreke at de bedriftene jeg var i kontakt med, ikke har et forhold til Kulturdepartementet i andre sammenhenger som aktualiserer den type problemstillinger som synes å ligge i spørsmålet.

Grethe G. Fossum (A): Jeg takker kulturministeren for svaret.

Jeg har også lest et intervju i Aftenposten den 6. februar, hvor hun uttaler at hun ikke angrer på den runden hun gjorde til tidligere sponsorer av Ibsen-festivalen. Hun påstår riktignok i intervjuet at det ikke var for å spørre om mer penger, men for å spørre om hvorfor de ikke lenger var sponsorer, og kanskje for å inspirere dem til fortsatt å være det.

Jeg ser ikke de helt store prinsipielle forskjellene i det å ringe og be noen om å være sponsorer og det å undersøke hvorfor de ikke er det. Det er jo slik at når man ringer som kulturminister, er man en litt annen person enn når man er ansatt i Ibsen-festivalen, og ansatt der for å få tak i sponsormidler.

Ser ikke kulturministeren at det ikke lar seg forene med å være kulturminister å drive oppsøkende virksomhet overfor sponsorer?

Statsråd Åslaug Marie Haga: Jeg kan forsikre representanten Fossum om at jeg ikke på noen måte har tenkt å bli sponsoragent, verken for Ibsen-festivalen eller for andre kulturevenementer i Norge. Mitt anliggende har vært at jeg generelt er opptatt av sponsing til kulturformål, ikke som et substitutt for statlig finansiering, men som et tillegg. Og Ibsen-festivalen er interessant,

fordi festivalen tidligere har vært begunstiget med sponsormidler.

Jeg hadde en serie interessante samtaler da jeg hadde kontakt med en håndfull tidligere sponsorer, som jeg mener brakte nyttig informasjon til meg, også i forhold til hvordan vi kan bidra til å profesjonalisere kulturinstitusjonenes arbeid men sponsing.

Grethe G. Fossum (A): Jeg takker kulturministeren for svaret.

Jeg må si at jeg synes kanskje kulturministeren kunne få den nyttige informasjonen på en litt annen måte og på et litt annet tidspunkt fra disse mulige sponsorene. For etter det jeg også ser i Aftenposten, er det Kredittkassen, som er inne i en sak i Stortinget om sammenslåing av kredittinstitusjoner, det er Dagbladet, som er i søkelyset for moms på løssalgaviser nå, som ligger under statsrådets portefølje, og det er Telenor, som vi har en annen sak gående med i Stortinget. Det betyr at disse man kanskje da har ringt til, på en måte har et slags avhengighetsforhold til Stortinget. Og da begynner samtalen å bli interessante. For det er nemlig slik at uansett om man er ideell sponsor – slik som staten er, gir pengene og forventer lite tilbake igjen – så forventer næringslivet noe. Og det er spesielt når kulturministeren går inn i én festival og sier at denne er så spesiell at her må jeg undersøke.

Så mitt spørsmål til kulturministeren er: Vil hun gjøre den jobben en gang til?

Statsråd Åslaug Marie Haga: La meg for det første klargjøre at Aftenposten ikke har noen korrekt liste over hvilke tidligere sponsorer jeg har hatt kontakt med.

Når det gjelder det siste spørsmålet, om jeg vil gjøre jobben igjen, er situasjonen den at jeg vil jobbe videre med sponsing som tema, men ikke, som jeg sa, med det utgangspunkt at det på noen måte skal være substitutt for statlige bevilgninger. De bevilgningene skal jeg kjempe for gjennom tradisjonelle kanaler. Men jeg mener det er relevant å ha en dialog med næringslivet for at våre institusjoner som er begunstiget med betydelige statlige midler, kan gjøre sin jobb enda bedre, og at vi kan øke kulturaktivitetene i landet totalt.

S p ø r s m å l 34

Rita Tveiten (A): Eg vil gjerne stilla følgjande spørsmål til fiskeriministeren:

«Norsk fiskeeksport kom opp i om lag 30 mrd. kroner i fjor og har potensial til å verta mangedobla. Marknadstilgang er den faktoren som i stor grad kjem til å avgjera dette. Gjennom den nye tingingsrunden har Noreg ein unik sjansje til å betra marknadstilgangen for fisk og dermed leggja til rette for vidare vekst i norsk fiskerinæring. Noreg manglar eigen fiskeriråd ved WTO-delegasjonen i Genève.

Kva strategi har Regjeringa for å fronta norske fiskerierinteresser fram mot neste WTO-runde?»

Statsråd Lars Peder Brekk: Fiskerinæringen har et enormt potensial. Eksporten har økt fra 1,7 milliarder kr i

1970 til 30 milliarder kr i 1999, og SINTEF har skissert mulig eksport i år 2030 på 240 milliarder kr. Jeg er helt enig i at markedsadgang for fisk og fiskeprodukter er svært avgjørende for næringens videre utvikling og mulighet til å utnytte potensialet for verdiskaping. Regjeringen vil derfor fortsatt legge stor vekt på forberedelsene til de kommende WTO-forhandlingene. Det arbeides for en bred forhandlingsrunde hvor forhandlinger om markedsadgang for industriprodukter, inklusiv fisk, inngår. Etter Regjeringens syn vil det ikke være tilstrekkelig bare å sette i gang forhandlinger i tilknytning til innebygd dagsorden, altså landbruk, tjenester og handelsmessige aspekter ved immaterielle rettigheter.

WTOs hovedråd i Genève må nå på den ene siden arbeide med å forbedre WTO som organisasjon og på den andre siden berede grunnen for at en ny ministerkonferanse kan avholdes. Det må gjøres et godt håndverk for å unngå en gjentakelse av Seattle-konferansen. Det kan derfor ta noe tid før en kommer i gang med drøftelser for andre temaer enn innebygd dagsorden, og det er viktig å benytte øvrige fora og samtaler internasjonalt for drøftinger av kommende WTO-forhandlinger.

Både statsministeren, utenriksministeren og jeg selv tar følgelig opp WTO-spørsmålet i samtaler med kollegaer i andre land. Eksempelvis tok statsministeren opp temaet under sitt opphold i Davos. Utenriksministeren hadde spørsmålet på dagsordenen på sin reise til Asia. Jeg vil selv om en drøy uke besøke Japan, og forestående WTO-forhandlinger vil være det viktigste punktet på dagsordenen for de politiske samtalene med min kollega der. WTO-forhandlingene er også tema i svært mange møter internasjonalt som embetsverket gjennomfører.

Fiskeridepartementet har i samarbeid med Eksportutvalget for fisk satt i gang et utrednings- og analysearbeid i 1999 som fortsetter i inneværende år. Formålet er å belyse alle relevante spørsmål som kan komme opp i forbindelse med forhandlingene. Materialet skal bidra til å legge grunnlaget for posisjoner og prioriteringer i forhandlingene om liberalisering i handelen med fiskeprodukter.

Når det gjelder fiskerirådsstillingen i Genève, vil jeg herved klargjøre at stillingen nå skal utlyses. Målet er å ha fiskeriråden på plass i Genève i løpet av året.

Jeg vil avslutningsvis vise til utenriksministerens redegjørelse for Stortinget 20. desember 1999 om WTO etter ministerkonferansen i Seattle.

Rita Tveiten (A): Vesle Noreg er verdas største fiskeeksportør, og ettersom vår eigen marknad er sterkt avgrensa, er me heilt avhengige av marknadstilgang. Det byr på mange utfordringar. Det er rekna ut at 1 000 tonn laks til bearbeidingsindustrien gjev arbeid til 30 personar på heilårsbasis. I dag dannar det meste av dette råstoffet grunnlaget for arbeidsplassar utanom våre landegrensar, og det er altså tap av verdiar for Noreg. Og kva er grunnen til dette? Jo, det er høge tollmurar for vidareforedla produkt. Etter mi meining har me inga tid å missa, og målet om å ha ein fiskeriråd på plass i Genève i løpet av året er etter mitt syn defensivt. Skal potensialet i norsk

fiskerinæring utløysast, må me vera tidleg oppe kvar einaste dag nokon kvar av oss. Eg vil derfor stilla spørsmål til fiskeriministeren: Korfor nøler han med å få fiskeriråden på plass i Genève i ein fart?

Statsråd Lars Peder Brekk: Hvorfor jeg nøler? Jeg vil si det motsatte. Vi nøler ikke, vi har bestemt oss nå, og vi setter i gang utlysingsprosessen. Dermed vil vi også tilsette denne personen så fort vi får en kvalifisert person på plass. Så jeg har bare lyst til å si: Vi nøler ikke!

Rita Tveiten (A): Eg er veldig glad for at fiskeriministeren ikkje nøler, men når ein då skal ta sikte på å få denne fiskeriråden på plass i løpet av dette året, er det ein litt for vid agenda, spør du meg. Og eg er ikkje i tvil om at Regjeringa flaggar WTO-spørsmål når dei er ute og reiser. Spørsmålet mitt er: I kva grad flaggar dei i fiskerispørsmål når dei er ute og reiser? Japan er ein av dei nasjonane som me verkeleg treng overbevisa med omsyn til våre strategiar, så eg ynskjer fiskeriministeren lykke til.

Statsråd Lars Peder Brekk: Jeg vil bare gjenta at det med fiskeriråden vil bli gjennomført så fort det er praktisk mulig. Vi er nødt til å få en god kandidat på plass, og vi er nødt til å få det systemet skikkelig på plass slik at han kan gjøre en god jobb. Men vi vil ha tempo i saken.

Når det gjelder i hvilken grad Regjeringen flagger fiskerispørsmål, vil jeg understreke at på Regjeringens agenda er fiskerispørsmål veldig høyt oppe, og bl.a. vil jeg på min reise til Japan om en og en halv uke ta opp det spørsmålet med min japanske kollega. Og jeg vil legge all vekt på å få gjennomført de norske posisjonene.

S p ø r s m å l 3 5

Steinar Bastesen (TF): Jeg har følgende spørsmål til fiskeriministeren:

«Merking og vedlikehold av merkene i våre farleder har etter kystbefolkningens oppfatning over lang tid gått tilbake. Standarden er svekket, og en rekke staker og andre merker trenger fornyelse. I tillegg kommer behovet for økt lysmerking i hurtigbåtleder og opprusting av lysmerking i eksisterende leder for den mindre kystflåten.

Ser statsråden dette problemet, og hva tenkes gjort for å bedre forholdene?»

Statsråd Lars Peder Brekk: Kystverket har ansvaret for drift og vedlikehold av nærmere 19 800 navigasjons-hjelpemidler langs kysten. På grunn av stramme rammer til fyr- og merketjenesten gjennom flere år er det et klart vedlikeholds- og fornyelsesbehov. Der er jeg enig med representanten Bastesen. Dette er også omtalt i budsjettforslagene for 1999 og 2000.

På grunn av disse stramme rammene har Kystverket bevisst prioritert driften av fyrbelysningen fremfor *generelt* vedlikehold. Med slik streng prioritering av vedlikehold på de installasjoner som har størst navigasjonsmessig betydning, er det vanskelig å holde absolutt alle in-

stallasjoner i tilfredsstillende stand, gitt de økonomiske rammer vi har i dag. Mange faste installasjoner har skader. Dette kan gi økende risiko for navigasjonsuhell i en del av våre farleder.

I revidert budsjett for 1998 godkjente Stortinget at midler avsatt til oppsetting av nye lykter og lanterner skulle omfordres til vedlikehold. I 1998 og 1999 har derfor innsatsen på vedlikeholdssiden vært noe høyere enn i tidligere år.

Kystverket har iverksatt tiltak for å bedre effektiviteten og kvaliteten innen vedlikeholdsarbeidet. For å oppnå best mulig resultat av dette er det etablert kontakt mot fagmiljø utenfor etaten, som også vil bidra til opplæring og evaluering.

Stortinget plusset på 10 mill. kr til vedlikehold i år. Disse midlene vil bli brukt til generelle vedlikeholdstiltak.

For inneværende år har Stortinget igjen bevilget midler til nyoppmerking. Av 5 mill. kr som er til disposisjon, er 3 mill. kr fordelt til Rogaland og Hordaland, og 2 mill. kr fordelt til Nordland. Behovet i hurtigbåtledene har da størst prioritet. For det bevilgede beløp kan vi derfor få satt opp ca. 20 nye fyrlys. Foreløpig kartlegging av behovet langs kysten viser at det trengs ca. 140 mill. kr til ny fyrbelysning. Overslaget er basert på at vår nåværende nøkterne standard brukes videre. Skal standarden økes og hjelpemidlene f.eks. settes tettere, vil beløpet øke. Der- som innsatsen også skal økes med lysmerking i de mindre brukte ledene langs kysten, som i dag gjerne er merket med jernstenger med refleks, vil det kreve meget store investeringer.

Jeg er oppmerksom på og sterkt opptatt av å øke sikkerheten i farledene langs kysten. Utfordringen når det gjelder sikkerhet, vil være hovedtemaet i Nasjonal transportplan som legges fram i vår. Sikkerhetsspørsmål vil også stå sentralt i meldingen om fyrtenesten som kommer til høsten.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret. Han er i den unike situasjon at han nå sitter som fiskeriminister og kan gjøre noe med dette problemet. Han kommer fra et distrikt der dette er påtrengende. Der er leder, som jeg nevnte i stad, som mangler merking, og der er leder som har merker som trenger å vedlikeholdes. Dette gjelder nordover hele Helgelandskysten. Vi har behov for lysmerking av en ny led på vestsiden av Vega – og behovet for å få den leden på plass har vært der helt siden Harald Warholms tid.

Men jeg skal gi statsråden et godt råd. Jernstaker med refleks, altså vanlige støtter, gror ned av mingle. Var det ikke en idé å la noen skoleungdommer om sommeren få en tjærekest og en bøtte med hvitmaling, sette dem i en båt sammen med en øyværing og sende dem ut for å skrape vekk mingle og bre tjære på disse støttene og male tregrindene hvite, så det blir seendes ut i leden nordover kysten? Som det er nå, vitner det om forfall rett og slett. Og det koster lite penger!

Statsråd Lars Peder Brekk: I likhet med representanten Bastesen kommer jeg fra et distrikt nord for Stad.

Men jeg har lyst til å understreke at problemstillingen som vi har diskutert her i dag, gjelder for hele kysten – fra Østlandet i sør til Finnmark i nord. Jeg har lyst til å understreke det, slik at det ikke blir et poeng hvor vi to kommer fra.

Det er behov for nye merker og bedre merker mange steder. Jeg er veldig opptatt av at vi skal kunne utnytte ressursene våre best mulig, slik at vi får mulighet til å gjøre noe som bidrar skikkelig til å øke sikkerheten. Derfor er også sikkerheten sterkt i fokus i Nasjonal transportplan, som vi arbeider med akkurat i disse dager.

Når det gjelder spørsmålet om ungdom og sommerjobb og skraping av merker, har jeg lyst til å si at jeg skal bringe forslaget videre for å se om det er mulig å gjøre det slik. Jeg er ikke sikker på svaret i dag.

Steinar Bastesen (TF): Jeg må ha enda en liten kommentar til slutt.

Det er fint at statsråden tar med seg forslaget mitt til departementet. Det behøver ikke å koste flere tusen kroner dagen, som det koster å ha en båt fra Kystverket liggende og gjøre vanlig vedlikeholdsarbeid på disse sjømerkene. Dette er en utmerket sommerjobb for ungdommen.

Men det er en ting til som jeg vil peke på, og som bør prioriteres. På kysten har vi flere steder hvor stakene er brukket under vannskorpen og i realiteten er en fare for den mindre kystflåten som ferdes i ledene ute i distriktene. Der må det gjøres noe. Jeg er klar over at det er vel-

dig væravhengig, men det er også snakk om å se på værmeldingene og være fleksibel, slik at man får satt opp nye staker når de rett og slett er knekt.

Selvfølger er ikke dette et problem som bare gjelder Helgelandskysten og Rørvik-området, men det gjelder hele kysten – og vi har en lang, lang kyst, så det er utrolig mye arbeid. Og så er det da spørsmål om å kunne gjøre ting på en utradisjonell måte.

Statsråd Lars Peder Brekk: Jeg kan forsikre representanten Bastesen om at jeg skal være utradisjonell, hvis det er praktisk mulig og gjennomførbart.

Jeg er helt enig i problemstillingen. Vi er nødt til å gjøre noe for å bedre merkingen og sikre vedlikeholdet langs ledene. Vi har sett av de ulykkene som har skjedd i den siste tiden, at det er en forferdelig situasjon. Jeg vil selvsagt jobbe sterkt og tungt for å sørge for at vi får en bedre situasjon. Det er en økonomisk problemstilling som vi også må jobbe med – jeg understreker det – og som vil bli tatt opp med Stortinget ved et senere høve.

Presidenten: Dermed er sak nr. 1 ferdighandsama.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Møtet slutt kl. 14.40.
